

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Medea

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

* M E D E A .

DRAMATIS PERSONÆ.

MEDEA. JASON. CREON. NUTRIX. CHORUS
CORINTHIORUM. NUNCIUS.

A R G U M E N T U M .

Iason cum uxore & liberis post interfectum Peliam Corinthi exsulabat. Vbi quam Creon rex illum generum legisset, Medea res suas sibi habere à marito, ab rege aliud exsilium querere jubetur. Illa unius diei impetrata mora, Creuse sponsa, pallam & monile magicis in secula venenis mittit : quibus indutis ignem corripuit palla, misereque nova nupta, una cum patre in natae auxilium accurrente, combusta est. Medea denique filios, quos Iasoni pepererat, in patris conspectu trucidatis, per aëra aufragit.

A C T U S P R I M U S .

M E D E A .

Medea deserta superos inferosque Iasonis ultores invocat.

Dii conjugales; tuque genialis torigi
Lucina custos; quæque domitorem freti

Ti.

* M E D E A .] Euripidis drama imitatur maxime omnium æquale, & elaboratum. Adeo ut nec esse illius Critici antiqui suspicari sint. Quod ad argumentum vero, plurimum permisit sibi. Neque enim usus fuit τῆ χειρὸς πρῶτος, quod plerumque solent Tragici, sed aut immutavit pleraque, aut effinxit. Sane ab antiquorum plerisque discessit. Et in iis præsertim, quæ de liberorum caede. Quod Corinthiorum gratiæ dedisse existimatur, quos istius facti tum adhuc invidia premebat. Chorus hic è viris, ibi è feminis Corinthiorum. Ibi omnes summo artificio argumentum promovent, & ex ipsa fere resunt petiti. Duo hic *συναγωνιστραι*, & seruiunt subiecto: Epithalamium, quod Corinthii canunt, & qui est de vesania Medæ. Medii duo, satis longe sunt petiti: non enim tum navigabat Iason. Etiam ἡθὺ Medæ ex parte servat. Quamvis Græcus, meo quidem sensu, vincit. Admiranda enim ibi est *δελωτης* illa. Pessima enim ea indoles, non quæ erumpit læsa, sed quæ fallit. Ovidius quoque in epistola Medæ longe magis & sedatum & æquale dedit:

Quod & in Tragedia fecisse verisimile est. Meliore etiam consilio ineram ejus manifestam & dissimulationem, duos choros inserit. Hic vero subito mutatur. Cætera eruditi conendant. *Heinsius*. Medæas multi asserunt. apud Græcos occurrunt Iacubus, Stratis & Cantharus, sed horum Medæ comædiæ fuerunt; tragedias hoc nomine invenio composuisse, Græce quidem Euripidem, (quam nonnulli Nicophroni ascribunt) Herillum, Diogenem, Philiscum, & Demologum; Latine vero Ennium, Artium, Pacuvium, Varronem, & Ovidium. *Delrius*.

Vers. 1. *Dii conjugales;*] *Iupiter & Iuno γαμήλιοι*, seu *τῆλειοι*. *Πρωί* seu *Suada* nuptiarum conciliatrix, pronuba. *Diana* sive *Lucina* de qua mox. *Venus ἡγετυδίας* genitrice domina: *Genie* (qui quod una natus sit natosque tueatur, vel quod ut generetur curet, à gignendo nomen habet) & *Hymenææ*, Nuptiarum præses: de quo Thebaid. vers. 262. *Farnabius*. *Genialis*] Qui in Genii (natura Dei) honorem, nuptiis sternitur. *Idem*.

2. *Lucina*] Græcis *Εἰσέβη*, puer.

Tiphyn novam frænare docuisti ratem;
 Et tu profundi sæve dominator maris;
 Clarumque Titan dividens orbi diem;
 Tacitisque præbens conscium facris jubar
 Hecate triformis; quosque juravit mihi

Deos

puerpetii præfes Diana, partuientibus à Paris præfecta, quod ipsam sine dolore in utero gestasset mater, & absque sensu in lucem edidisset. *Callimach.* Lucina dicta. Ovid. *dedit hæc tibi nomina lucus, Aut quia principium tu dea lucis habes.* ad partendum autem confert Luna. *Quæque dormitorem fecit*] Infra noster: *Tiphys in primis domitor profundi.* Florent. tamen *dormituram fecit.* ut de rate sive navi accipiatur. Mare adhuc fetum & intractabile hominibus reddituram obnoxium & morigerum. *Frenare* (quam frustra metaphoram audaciorum vocant) est instruere & regere rudentibus quasi frenis. Eadem audacia Virgilius: *classisque immittit habenas.* Valerius Flaccus lib. 1. *volat immisissis cava puppis habenis.* lib. 4. *permisissis jam fundere rector habenis Vela.* Gron. *Quæque*] Mineva.

3. *Tiphyn novam frænare docuisti ratem;*] Sic Catullus, *currum* pro navi; & Horatius, *Eurum* per Siculas undas *equitare* dixit. tale illud ex veteri poeta apud Carisium lib. 4. *Tiphyn aurigam celeris fecere carine.* quod, si vera refert Iul. Pollux, è Græcâ tragediâ fuit expressum. *Delrius.* *Tiphyn*] Gubernatorem navis in Argonautica expeditione. *Farnab. Novam*] Ovid. *epist. Parisidis: Phœsida puppe nova venit Paqasæus Iason.* lib. 3. *Trist. que cura pugnacis facta Minervæ* Per non tentatas prima cucurvit aquas. *Rader. Docuisti*] Minervam alloquitur. *Delr.*

4. *Et tu*] Neptune. *Farnabius.*

5. *Titan*] Sol filii Hyperionis, qui unus è Titanibus. *Idem. Dividens orbi diem;*] Alternis utrumque hemispherium illuminans. *Delrius.*

6. *Tacitisque sacris*] Noctu & in

locis seceris fieri solitis, magicis, necromanticis. *Farnabius.*

7. *Quosque juravit*] Ovid. 7. met. *per sacra triformis Ille dea, luoque feret quod numen in illo, Perque patrem socieri cernentem cuncta futuri, Eventusque suos & tanta pericula jurat.* Epitola Medæ: *Conscia sit luno sacris præfecta maritis, Et dea, marmorea cuius in ade sumus.* Valerius Flaccus 7. Argon. *Per te, que superis divisque potentior imis* Perque hac ergo tuo redeuntia sidera nutu, *Atque per has nostri juro discriminis horas.* Vel, inquit interpretes, generaliter deos, pro more in contrahendis nuptiis iurejurando testes adhibitos, invocat, vel Sidera & Horas. Utrumque non sine ineptiis. Falsum est pro more nuptiis iusjurandum interpositum. Vnde enim tam frequentia & quotidiana divortia? & quidem sine resecratione? Si qui jurarunt, proprias fecerunt ob causas, non ex more solenni. Sic Ptolomæus Ceraunus sumptis in manus altaribus inauditis ultimis execrationibus adjuravit, se sincera fide matrimonium sororis Astinotês petere, nuncupaturumque se illam reginam, neque in contumeliam ejus se aliam uxorem habiturum, Iustin. 24. Sic Tiberius equiti Romano iurisjurandi gratiam fecit, ut uxorem in stupro generi compertam dimitteret, quam se nunquam repudiatum ante juraverat, Suet. 35. Sic Cajus Ennias Nævia Macronis uxori, ad stuprum sollicitatæ, de matrimonio suo iurejurando cavet, idem cap. 12. Sic & Iason, ut beneficio Medæ se dignum ostenderet. Et hi, quique his similia fecerunt, jurarunt non inter solennia nuptiarum, sed ante, ut inducerent speratas ad condicendas nuptias, quæ postea

Deos Iafon; quosque Medæe magis
 Fas est precari; noctis æternæ chaos
 Aversa superis regna, Manesque impios,
 Dominumque regni triftis, & dominam fide
 Meliore raptam, voce non fauftâ precor:

Adefte,

poftea folemnibus confirmarentur. Frufta adfcribunt Lucani locum de repetitis Catonis & Marcia nuptiis: *facerisque deos admittere testes*. Nam dii testes adhibentur facris, quotiescunque invocantur, ut propitii adfint & annuant litationi. Hoc ex eodem more hic, ex quo Terentianus senex: *Abi, deos comprecare, uxor hodie tibi ducenda est. At horas sui difcriminis quum appellat Iafon, non jurat per Horas deas, fed adjurat hoc fuum tempus, hæc difcrimina, & ut ait Ovidius, tanta pericula. Cujus formulæ hæc eft fententia: Ita evadam hoc periculum, has tanti difcriminis horas, ut tibi fidem feruabo: fi fcienis fallo, non evadam, aut in idem grauifime periculum recidam.* Gronovius. Apollodorus lib. 1. de Medea: *ἡ δὲ, ἔς τε ἄμφοτεν Ιάσονν Ἰηὺς ἐπινοῦσας ἀσεμῶν.* Delrius.

8. *Medea magis*] Inferni facris magicis initiata. Farnabius.

9. *Chaos*] Hiatum & cæcam voraginem æternæ noctis, id eft, mortis & inferorum. Vide Hercul. verf. 609. & Thyest. verf. 830.

10. *Aversa superis regna,*] Scio, ut interpretentur. Sed Etrufcus: *Aversa Superis*. Et verius puto. Nam frontem inferorum fpectantem in alium polum, tergum nobis obverfum fingit. Vnde in Agamemnone: *Vos Umbra precor; Referate paulum terga nigranti poli.* Quare etiam apud Lucanum lib. 1. verf. 54 legas cenfeo: *Nec polus averfi calidus qua vergitur Austris: & lib. 8. verf. 337. calumque perofus Averfosque polos alienaque fidera queris.* Similiter apud Statium lib. 8. Thebaid. verf. 358. *Qualis ubi averfi ferretus pabula cæli Nilus, & Eois magno bibit ore pruinas; & lib. 2. Achill.*

verf. 539. *licet ille fonantibus antro Tethyos averfa gremioque prematur aquofa.* Nam nolter polus nobis *adverfus* eft fpectare cælum natis: relinquitur ut alter fit *averfus*. Ipsi autem inter fe quum confiderantur, non Antarticus magis eft adverfus Arctico, quam Arcticus eft adverfus Antartico. Præiit his omnibus Virgilius: *Non tam averfus equos.* Vbi recte Servius: *non in alio orbe habitamus.* Iuvat & illud in fexto Æn. *jacet extra fidera telus Extra anni falisque rivas, &c.* Tum Noftri in Oedipo: *quisquis fub hoc in alia verfus fidera ac folem avium dependet orbis.* Hæc *averfum* alium polum volunt, non *adverfum*. Aliter Cicero, quum in Somnio Scipionis: *Australis ille, in quo qui inftitunt adverfa nobis urgent veltigia.* Et Tibullus ad Meffalam: *Fertili hanc inter pofta eft interque rigentes Noftraq; & hinc adverfa fole pars altera noftro.* Horum alia ratio eft. Gronovius. *Manesque impios,*] Interpretantur umbras (feu animas impiorum corpore exutas. At *Manes impii* funt inferi immifericordes, qui nemini parcunt, omnes ad fe trahunt. Vt Horatio, *Impube corpus, quale poffet impia Mollire Thracum peftora.* Sic contra pius clemens & pietas clementia. Idem.

11. *Dominumque*] Plutonem. Farn. *Dominam*] Proferpinam. Virgilius 6. Æneid. *Hi dominam Ditis thalamos deducere adorti.* Delrius.

12. *Meliore*] Raptam, Pluto uxorem duxit; ductam, non repudiavit umquam, ut Iafon Medæam. Idem. *Raptam*] Hiftoriam raptus Proferpinæ tribus lib. Claudianus fcripfit, brevius Ovid. lib. 5. Metamorph. id eum confectum, ex Firmico didici lib. de mysteriis

Adeste, adeste sceleris ultrices dea,
 Crinem solutis squallidæ serpentibus,
 Atram cruentis manibus amplexæ facem,
 Adeste: thalamis horridæ quondam meis
 Quales stetitis. conjugi letum novæ,
 Letumque socero & regiæ stirpi date.
 Mihi pejus aliquid, quod precer sponso malum:

15

Vivat.

mysteriis & erroribus prophanarum religion. cap. 7. plures procos habuisse Proserpinam, & inter eos divitem quendam rusticum, nomine Plutonem; qui cum amoris impatiens, mortem non ferret, inventam vesperi, in Ennæ finibus prope Pergum lacum amœnissimum, vehiculo superimpositam avexit. raptorem cum armatorum turmis Ceres persequitur, qui vitæ suæ timens, & prædæ retinendæ spem abiciens, equos per medium lacum impulit; cuius profundis voraginibus uterque demersus interit. Postea solatio matris, Ennenses ab inferorum Deo Plurone raptam fixerunt. Quæ sivit interea toto fere terrarum orbe filiam Ceres, & Atticis frumentum secum è Sicilia delatum divisit, jaciendi feminis & frugis colligendæ disciplinam tradidit: eo devincti beneficio, Ceteri namque illius divinos honores decreverunt. quæ cuncta ample Firmicus, scriptor Christianus, alius ab astrologo nugacissimo. Delvius.

13. Adeste, adeste sceleris] Flor. Nunc nunc adeste sceleris. Virgilius 5. Æn. Nunc nunc insurgite remis Helto-ri socii. Heinf. minor: Huc adeste sceleris. Sed videtur illud prius Adeste referendum ad jam rogatos deos, & ita distinguendum: voce non frustra precor, Adeste. Adeste sceleris. Quamquam optimi codicis lectio in eandem sententiam distingui possit: voce non frustra precor, Nunc nunc adeste. Sceleris ultrices, &c. Adeste. Monstrate vos præsentem, vindicta scilicet perjuri. Gronov. Ultrices] Eumenides, Pœnæ, Furia, Hercul. Fur. vers. 100. Eu-

menides Atheniensibus dictæ *αἰσχροῦ* *Γεωρ.* auctoribus Sophocle, Aristophane, Plutarcho, ceteris. Inde factum ut Pœnæ dicantur, à Virgilio, in Ciri: Ergo jam causam mortis me dicere iunctæ Verberibus sœvo cogunt sub iudice Pœnæ.

14. Crinem] Erinny, Furia, excutite pronam flagranti vertice pinum Stridentisque comas. Fatnabius. Serpentibus,] En habitum, quo Furia depingebantur: Veturæ, caput anguibus pro capillitio cinctæ, sanguineam manu facem gestantes & flagellum. primus illis Æschylus angues attribuit, mox cæteri. Caullus: Eumenides; quibus, anguineo redimita capillo Froni expirantis præportat pectoris igithe. Delvius.

16. Thalamis] Nuptiis insaufiti exitus furias statuunt auspices & pronas. Nam mihi nec Iuno nec Hymen, sed tristi Erinny Prætulit insaufitas sanguinolenta comas. Hypsip. Ovidius. Vide Octav. vers. 23. & 158. Farnab.

17. Conjugi] Creusa. Al. Glaucæ.

18. Socero] Creonti.

19. Mihi pejus aliquid,] Non videntur sana & auctore digna. Interpretantur, date mihi malum longe deterius, quod imprecet perfido Iasoni. Sed pessimi omnis est ita concipere preces: date mihi malum. Cruterus aliquid, confirmatum à Flor. & intelligit *non est*: ut dicat: quod ad Iasonem spectat, non indigere se opera Furiarum, esse enim sibi ad manum, quod ei impreceur omni malo pejus. Nondum satisfacit. Cogitabam aliquando: *De pejus aliquid.* Quoniam me

Vivat. per urbes erret ignotas egens,
Exul, pavens, invisus, incerti lapsis.

20

Me conjugem optet; limen alienum expetat,
Jam notus hospes: quoque non aliud queam
Pejus precari, liberos similes patri,
Similesque matri. parta jam, parta ultio est.
Peperi. querelas, verbaque incassum fero.

25

Non

me dedignatur, date & comparate aliquid pejus. Passim enim sese sceleratam fateatur. Cogitabam etiam: *Nisi pejus aliquid. Quod precer sponso malum? Vivat, per urbes erret.* Certe Florentinus ⁷⁷³ malum subijcit notam interrogationis. Fortassis denique: *Me pejus aliud quod precer sponso malum?* Gronovius.

20. *Ignotas*] Et inimicas. *Farn.*

21. *Laris.*] Domus, loci habitandi. *Idem.*

23. *Iam*] Namque & hic apud Creontem hospes est. *Idem.*

24. *Similes*] Perfidios.

25. *Similesque*] Veneficos, crudelēs. *Farnabius. Parta jam, parta ultio est. Peperi.*] Ad mentionem liberorum, quasi Osiri invento, sic exclamatur. *Peperi.* id est, habeo liberos ex ipso, per quos punietur, haud dubie futuros patri matrique similes, id est proditores ac desertores: ut ille conjugis, hæc patris. Hactenus enim tum, & nihil gravius cogitabat: necdum ei in mentem venerat, ut sua manu illos trucidaret. Nihilominus facit hoc ei verbum excidere Seneca adhuc ignaræ, quasi omen futuræ cædis. Statim tamen quasi tarda illa vindicta & inani gaudio, increpat se frustra querentem: quamvis nihil ultra proficiat, nisi quod intelligit spem vindictæ unicam esse in ipsa sibi, & sibi faciendum esse. Quam autem viam & rationem ulciscendi velit tentare, hoc nondum cantico exputat. Raderus mavult ad liberos ex Creusa gignendos referre. Sed, *Similesque matri*, non convenit Creusæ, quæ nullo scelere infamabatur: dein

isti jam optaverat letum, priusquam pareret. Corrigit idem, *Peperi.* At nondum repererat, sed quasi infirmum tetigerat gradum struendi sceleris. Ex illa ipsa, *parta jam, parta ultio est. Peperi*, pars sunt inanium querelarum. Itaque nec in illis, quæ sequuntur quicquam certi, sed vagæ comminationes & profusio gravis quidem iræ, sed quo vergat, nondum decernentis. Pariter ominosa sunt vers. 35. *curris patriis,* & vers. 39. *fax pronuba cum sacrificiis precibus & supplicium per viscera:* in quibus aliquid desidero in interpretibus: sic enim loquuntur, quasi directo Medea innuat intelligatque medicatum ignem & incantationes & liberos occidendos. At ars est Poëtæ jubentis eam adhuc ignaram imprudentemque & necdum intelligentem, quid omninetur, præflagire & turbatam dicitare, quod futuris ejus consiliis congruit, etsi nondum ipsa verbis hos sensus imponat. Nam curtus petit, non tantum abducturos se post scelus peractum, sed quasi Phæthon orbem terrarum, Corinthon & Isthmum crematura. At vers. 39. intelligit: Restat, ut ego quoque his nuptiis aliquid solennitatis addam & efficiam, ut sint celebriores mea vindicta. Denique per viscera quære supplicio viam, est, vel, peri, dum perdas. Vt Clytæmnestra in Agamemnone: *per tuum, si aliter nequit, Latus exigatur ensis, & perimat duos.* Tantum intelligit persona, quæ loquitur. Sed poëta, observans vim naturæ & animi in præflagiendo, quod instat, ejusmodi verbis hanc mentem ejus explicat, quæ etiam si-
gnificare

Non ibo in hostes? manibus excutiam faces,
 Cœloque lucem? spectat hoc nostri sator
 Sol generis! & spectatur, & curru insidens
 Per solita puri spatia decurrit poli?

30

Non redit in ortus, & remetitur diem?

Da, da per auras curribus patriis vehi.

Committe habenas, genitor, & flagrantibus

Ignifera loris tribue moderari juga.

Gemino Corinthos littori opponens moras,

35

Cremata flammis maria committet duo.

Hoc restat unum: pronubam thalamo feram

Ut

gnificare possint, quod illa postquam
 deliberaverit, & explorata habebit
 consilia, peractum est. Gronovius.

27. *Hostes?*] Creontem, Creusam,
 Iasonem. *Farnabius.* Manibus excu-
 tiam faces,] Ex manibus *δεδυχησθαι*
 illas Creusæ nuptiis præferentium. de
 facibus, vide quæ ad v. 263. & v. 507.
 Thebaid. infr. vers. 112. *Idem.* Apud
 Romanos solebant *δεδυχεῖν*, hoc est,
 faces præferabant pueri patrum matri-
 mique, easque numero quinque. Fel-
 sus: *Facem* (inquit) *in nuptiis in ho-*
norem Creusæ præferabant, aquaque spar-
gebatur novæ nuptæ; sive ut casta pura-
que ad virum veniret, sive ut ignem
atque aquam cum viro communicaret.
Idem: rapi solet fax, qua prælucente
novæ nuptæ deducta est, ab utrisque ami-
cis: ne aut uxor eam sub lecto viri ea
nocte ponat, aut vir in sepulchro eam
comburendam curet: quo utraque mors
propinqua alterius utrius captari puta-
tur. Delrius.

28. *Cœloque lucem?*] Inducamque
 extinctis facibus tenebras? *Farnabius.*
Nostri sator. Ætæres enim Medææ pater
 fuit, Solis ex Perfa Neptuni filia natus.

29. *Sol generis! & spectatur,*] Me-
 rito Lipsianum spectatur contra Del-
 tium tuetur Guterus. Hippolyto:
tuoque siderum caput Radiate, tantum
ne nefas stirpis tuæ Speculare, lucem
merge, & in tenebras fuge. *Idem recte*

defendit *puri* contra Lipsianum *curvō.*
 Martialis 8, 14. *specularia puros Ad-*
mittunt soles. lib. 4, 64. *Puri leniter*
admoventur æstris Celsa culmina deli-
cata villa. Gronovius. *Et spectatur,*
 Annon horrens refugit, vulusque suos
 regit?

30. *Puri*] Non mutati, nulla nube
 maculati, nec in ortum redeuntis, ut
 in scetele Thyestæo? vide Act. 4. cum
 Choro, & Act. 5. Thyest.

32. *Patriis*] Avitis, ut Phætonza
 quondam paterno curru.

34. *Juga.*] Equos Solis ignipedes,
 flammivomos.

35. *Gemino Corinthos littori opponens*
moras,] Florent. *Corinthos.* Videtur
 etiam scribendum *littore.* Non enim
 littori opponit moras Corinthus, sed
 per litus utrumque mari. Plancus ad
 Senatam apud Ciceronem lib. 10. *us*
aut celeriter pollicendo magna in spe ad
proficiendum impedimenta opponerem.
 Gronovius. *Gemino*] Et comburam
 Corinthiacum Isthmon cum urbe in
 qua Creon, Iason, Creusa. Sic: *Quis*
secat & geminum graciliis maris separas
Isthmos, Nec patitur conferre fretum;
si terra recedat, Ionium Egeæ franges
mare. Nam à dextra habet mare Io-
 nium, à sinistra Ægeum.

37. *Pronubam thalamo feram* *Ve*
ipsa pinum;] *Facem* è pinu. vid. infr.
 vers. 111. & Thebaid. vers. 263. Sunt
 quæ

Ut ipsa pinum; postque sacrificas preces
 Cædam dicatis victimas altaribus.
 Per viscera ipsa quære supplicio viam,
 Si vivis, anime: si quid antiqui tibi
 Remanet vigoris, pelle fœmineos metus,
 Et inhospitalem Caucasum mente indue.
 Quodcunque vidit Phasis aut Pontus nefas,
 Videbit Isthmos. effera, ignota, horrida,
 Tremenda cœlo pariter ac terris mala,
 Mens intus agitat; vulnera, & cædem, & vagum
 Funus per artus. levia memoravi nimis.

40

45

Hæc

qui *Spinum* legunt: nam & è Spina alba faces nuptiales fieri solitæ. Catullus: — *manu Pineam quate rædam.* quo loco Palladius, Parthenius, Muræus, & Beroaldus in Apuleium, ex Festo & Plinio reponunt *Spineam*. Scaliger in Conjectaneis, unum Varonis & alterum Ovidii locum eodem pacto emendavit. ejusdem opinionis est Alexander Sardius lib. 1. de moribus & ritibus gentium cap. 7. Me autem valde movent omnia Senecæ exemplaria, quæ & hæc & paulo inferius semper *pinum* continent. Virgilius etiam, in Citi scripsit, *Pronuba nec castos incendet pinus odores.* Et vero ex diversis arborum generibus hæc faces confici poterunt. Plinius sane suis temporibus ex corylo confici consuevisse scribit. Quamobrem Barnabæ Briffonio assentior, existimanti tam pinum, quam spinam albam huic usui solitam accommodari. Vt ea fumorum virotum emendatione scriptoribus illis opus non sit. *Delrius.*

41. *Si vivis,*] Se ad vindictam incitat.

43. *Caucasum*] Feritarem & crudelitatem Heniochorum & Scytharum qui ad Caucasum: nam illic solent hospites mactare. Thyeist. vers. 1046. vel etiam meam, quæ è Colchide. *Farnabius.*

44. *Quodcunque vidit*] Tale hic in

Corintho patrabo facinus, quale olim in Colchis; cujus Phasis fluvius est, quæque Ponto contermina. ubi scilicet fratrem Absyrtum dispersi disperique, ut patri me insequenti motam injicerem, dum artus dissipatos colligeret. *Idem. Phasis*] Teste Prolomæo, ex montibus Caucasus, teste Strabone, ex Armenia; teste Plinio, ex Moschis nascens, Hippum, Glaucum, Cyaneum, & alios annes recipit, & antequam prope Phasim urbem mari illabatur, centum & viginti pontibus jungitur. Hecateus Milesius putavit influere in Oceanum, sed errore confucavit Artemidorus Ephesius, & Eratosthenes, vere enim illabitur in Euxinum pontum, ut Apollonii Scholiasæ tradidit. Prius *Arcturus* vocabatur, mutati nominis causam, sed fabulosam, narrat Plurarchus *εἰ τὸ ἀπὸ τοῦ ἄρκτου.* Procopius libro 2. de bello Persico indicat, circa fontem vocari, *Βασ. Δελριος. Pontus*] Euxinus, per *ἀρτίφροσιν*; cum prius ob incolarum immanem crudelitatem ἀγῆς & dicebatur. vide Ammianum Marcellinum lib. 22. *Idem.*

46. *Tremenda*] Diis & hominibus abominanda. *Farnabius.*

47. *Vagum Funus per artus.*] Funus vagum, quia colligendum fuit dispersis longe lateque Absyrti læcæati membris. *Fahritius.*

49. Hæc

Hæc virgo feci. gravior exfurgat dolor.

Majora jam me scelera post partus decet. 50

Accingere ira, teque in exitium para

Furore toto: paria narrentur tua

Repudia thalamis. quo virum linquis modo?

Hoc quo secuta es. rumpe jam segnes moras:

Quæ scelere parta est, scelere linquenda est domus. 55

49. Hæc virgo feci.] Hæc in fratre
Absyro feci virgo nondum afflicta tor-
malis, ut Iasonis nuberem, cui nuptæ
& ex eo matri factæ, ne dimittat, vel
etiam in repudii vindictam, majora
sunt scelera excogitanda. Farnabius.

52. Paria] Equè crudelia & sce-
lestia. Nuptias prodicione, patris & ca-
de fratris conciliavi; repudium cæde
superinductæ Creusæ & propriorum
liberum ulciscat. Farnabius.

55. Quæ scelere parta est, scelere lin-
quetur domus.] Speciose corruptus hic
est Liptianus codex: Quæ scelere parta
est, scelere rumpetur fides. Ex nimis uni-
personæ convenientibus generalem
sententiam fabricarunt: quo genere
sæpe in poetis est peccatum. Ut alia ta-
ceam, notissimum Ovidii: Cuncta prius
tentanda: quum manifesta ratio sita-
deat Nafonem scripsisse: per flumina
juro Infera, sub terras Stygio labentia
luta, cuncta prius tentata: sed immedi-
cabile vitium. Ense recidendum est, ne

pars sincera trahatur. Iurat ipse Iupiter
se omnia miliocta tentasse, sed frustra.
Sic Agamemnone vers. 507. Nil ratio
& usus audet in magnis malis, fecerunt
pro Senecæ, audet: ars cæsit malis. Et
intellexit fraudem Cruterus, etsi pro
corrupto flarent omnes ejus codices.
Is hic fecit utrimque mixtum: Quæ
scelere parta est, scelere linquetur domus.
Sed Florentinus: Quæ scelere parta est,
scelere linquenda est domus. Nec minus
doctis & verbis & sensibus. Domum
comparant connubium iniquitas &
linquunt dissolventes. Terentius An-
driæ: Domus, uxor, liberi inventi in-
vito patre. Catullus in epithalamio
Mallii & Iulie: Et tibi domus ut po-
tens Et beata viri tui; Quæ seni tibi
serviet. Juvenalis Sat. 6. Permutat que
domos & flammea conterit. Heinſianus
quoque minor: Quæ scelere parta est,
scelere linquenda domus. Si alterutrum
est fastidium, priori tutius carebimus.
Gronovius.

C H O R U S.

Chorus è mulieribus Corinthiis Iasonis & Creusæ nuptiis Epithala-
mum præcinit.

Aſclepiadei, Glyconici, & Hexametri.

Ad regum thalamos numine prospero,
Qui cælum superi, quique regunt fretum,

Adſint, cum populis rite faventibus.

Primus ſceptraferis colla Tonantibus

Tau-

56. Ad regum] Ad Iasonis & Creu-
sæ nuptias. Farnabius.

58. Rite faventibus.] In ſacris, ad-
ſtantes favabant lingua, id est, malis

verbis abſtinebant, bona dicebant
& φημεν: votis & acclamationibus
ſauſta lætaque ominati. Vide Octav.
verſ. 693.

Taurus celsa ferat tergo candido.
 Lucinam nivei foemina corporis
 Intentata jugo placet. & asperi
 Martis sanguineas quæ cohibet manus,
 Quæ dat belligeris foedera gentibus,
 Et cornu retinet divite copiam,
 Donetur tenerâ mitior hostiâ.

60

63

Et

60. *Taurus*] Neptuno, Apollini, Marti taurum immolari, Iovi nequam vult Servius. Has itaque infestas fore nuptias ominatur. Sed τῷ Διὶ ἤρως τῷ ἔργῳ πάλυγγλοι εἰς τῆς αὐτοῦ. Xenophon Cyripæd. Et ἔθυσσεν τῷ Διὶ βασιλευσὶ τῷ ἔργῳ λελυθῶν. Iulian. ad Libanium. Farn.

61. *Lucinam*] Iunonem ante omnes, cui vincla jugalia erant, Candida & intacta placet cervicæ juvenca. Idem. *Femina*] Vacca candida, quæ nunquam subjecta fuerit jugo, injugis.

63. *Qua cohibet*] Pax seu Concordia, unde fuit pleno cunctorum copia cornu: alluditque ad νέος Ἀχελού Δείας seu Acheloi. Farnabius. Pax invocatur, δέσποινι γρόν, δέσποινι γρόμων, ut ait Aristophanes. Eam cum Copia & hujus cornu jungit & Horatius in carmine seculari. *Raderus*. Nullus Senecæ melior hic commentarius quam nummi antiqui, ex quibus ille hanc descriptionem petivit. Duos apponam, alterum Augusti, alterum Vespasiani. Gronovium.

66. *Tenerâ*] Ove, nam hæc Pacis hostia, quæ illi credebatur seorsum extra conspectum Deæ, cuius nec aram sanguine licebat aspergere, quia necesse & sanguinis effusiones Paci advetantur, docent Aristophanes, ejusque Scholiast. in comœd. *Pax*. Deltius. *Hostiâ*.] Ovidius: *Hostibus à domitis hostia nomen habet*. Proprie ergo *hostia*, quæ devictis hostibus mactatur.

Verum Sex, Pompeius, hoc nomen omni victimæ, quæ feritur, commune docet. quia ferite, veteres *hostire* dicebant, & ab hostiando *hostia*. Servio auctore, *Hostia* dicuntur sacrificia eorum, qui in hostem pergunt; *victimæ*, sacrificia quæ post victoriam fiunt. sed hæc (ait) licenter confundit auctoritas. Servio assentit D. Idorus lib. 6. Orig. cap. de offic. & addit: *alii victimæ*

Et tu, qui facibus legitimis ades,
 Noctem discutiens auspice dextera,
 Huc incede gradu marcidus ebrio,
 Præcingens roseo tempora vinculo.
 Et tu, quæ gemini prævia temporis
 Tarde stella redis semper amantibus:
 Te matres avidæ, te cupiunt nurus,
 Quam primum radios spargere lucidos.

70

75

Vincit virgineus decor
 Longe Cecropias nurus:
 Et quas Taygeti jugis
 Exercet juvenum modo,

Muris

nam diſſam putaverunt, quia ic̄tu percuffa cadebat, vel quia vincula ad aras ducebatur. Delcius.

67. *Et tu, qui facibus*] Hymenææ, Deus nuptialis, quem noſter, Bæchi filium, Aſclepiades Apollinis, alii Magnetis volunt; Deus nuptialis, pingebatur juvenis marcidus, voluprate dulcior, temulentus, coronatus roſis, ut noſter innuit, vel amaraco, ut Caullus, dextra faces, ſiniſtra flammæum offerens, in pedibus focos luteos gerens. Catullus in Epithalamio Iulæ & Mallii. *Farnabius.*

68. *Noctem discutiens*] Face quam præter nocturnas tenebras diſpellens. *Auſpice*] Vide Troad. verſu 861. *Dextera,*] Qua auſpicio præbes nuptiis, & facis ut auſpicato contrahantur, auſpicia enim attendi in nuptiis monuit Turneb. lib. 3. adv. cap. 14. Seneca; *Per ego auſpicatos regii thalamos.* Delcius.

69. *Marcidus*] Namque marcentes gaudet vibrare coronas, *Et quaſſare ſucci* & noctem ducere ludo. *Farnabius.* Temulentum Hymenæam hægebant; an quia ſine Cerere & Baccho friget Venus? *Marcidus,* hoc eſt enervatis & fractis viribus, languens ac citubans præviolencia. hunc gradum & marcorum in ſomnolentis cernimus, ſomno

nondum plene diſcuſſo. hinc Plinius Cæcilius, ſomno marcidos dixit. *Delr.*

71. *Et tu, quæ*] Veneris ſtella, noctis prævie Heſpere, diei prænuſtione Phosphore. Hippol. verſ. 748. *Farn.*

72. *Tarde ſtella*] *Ut nox longa quibus mentitur amica,* &c. Ita ſponſorum; noveque nuptiarum deſiderio, tardè procedere videretur dies, nuptiis dictus.

75. *Virgineus*] Virginis ſponſæ, Creuſæ ſeu Glaucæ. *Farnabius.*

76. *Cecropias*] Atticas puellas nuptiales. Cecrops autem primus erat Athenienſium rex. *Idem.*

77. *Et quæ Taygeti jugis Exercet*] Sic Fabricius, quum antea vulgaretur: *Et quas Taygeti jugis Exercet*: improbane Delcio. Gruterus revocavit Fabricianum auctoribus codicibus ſuis. Quis autem non videt commodius dici: *Sparta exercet virgines ſuas in jugis Taygeti*: quam, *Virgines in Taygeto exercet Spartam.* & quidem juvenum modo? Nam quod deſendi hoc putat verſ. 214. ruſum illud ſit à membranis parum caſtis. non enim exercet ibi, ſed exteret legendum. Statim liber optimus: *Alphæque.* Gronov. *Taygeti*] Laconicæ montis, Spartæ imminentiſ. *Virginibus Bacchata Lacenicæ Taygeta.* De Spartanis virginibus loquitur,

Muris quod caret, oppidum:
 Et quas Aonius latex,
 Alpheosque facer lavat.
 Si formâ velit aspici,
 Cedent Aesonio duci;
 Proles fulminis improbi,
 Aptat qui juga tigribus:
 Nec non qui tripodas movet,

quitur, de quibus sunt illa antiqua, *Nihil horum simile apud Lacenas virgines, Quis magi palæstra, Eurota, sol, pulvis, labor, Militia in studio est, quam fertilitas barbara.* de his etiam integra exstat Propertii eleg. lib. 3. ubi inter cetera legitur: *Et modo Taygeti crines aspersa pruina, Hortatur patrios per juga longa canes.* Delrius.

79. *Muris quod*] Quod tamen postea muris cingi cepit. prius *ἀνδραγατῆς τῆς σκῆς πλῆθους τε φωνῆς ἰδρον.*

80. *Et quas*] Vincitque Thebanas virgines. Bœotia autem prius Aonia dicta est, ab Aone Neptuni filio. *Aonius latex*] Dirce fons Bœotia: prope Thebas. *Farnabius.*

81. *Alpheusque*] Thyeest. vers. 116. *Idem. Sacer*] Quia fluvii, teste Theocrito, *ἑστὼν Ἰσι*. & quia, ut ait Pausanias *ἡλικκ. α.* Alpei aqua Iovi Olympio grata putabatur; iccircoque Elei hac sacrificiorum cinetes abluebant, iisque Iovis Olympii simulacrum illinebant, teste Moscho & Pausania. *Delrius.*

82. *Si formâ velit aspici, Cedent Aesonio duci;*] Mallet Delrius hos versus transponi, posteriorem loco prioris. Me non adficiente, inquit Gruterus: innuit enim non captare Iasonem laudes à forma. At eum sensum non exstinguit transpositio Delrii: quam tamen nec ego necessariam iudicarem, nisi vidissem eundem in Florentino ordinem versuum. *Si velit,* inquit, quasi dubitans: nam fortes pulchritudinis laudem dedignantur. Sta-

tius de Parthenopæo: *Nec forma sibi laude placet, multumque severis Aespera ora minus.* Gron. *Aesonio*] Hic Aesonius filius, Aeson Crethei, Cretheus Aëoli de matre non constat. Andron, Theogniten; Herodotus, Polyphemen; Sitchorus, Eteoclymenem, Pherecydes, Alcymedem Philaci filiam; Apollonius, Alcymeden, sed Clymenes filiam autumat. Iason *πατρὸς τῆς ἰωνος*, quod medicinam à Chitone didicerit, vocatus. hæc Apollonii & Pindari Scholiographi. Ad formam Iasonis indicandam facit illud Atratini Callium vocantis Iasonem pulcellum apud Fortunatianum lib. 2. Rhetor. Scholiaz. *Delrius.*

84. *Proles*] Hercul. Fur. vers. 455. pulcher, Hipp. vers. 751. *Farnabius.* Bacchus à Iove fulminante & flammis Semelem comburentem genitus. nota res. Sic Colutus Paridis formam Bacchi formositati præponit. *Delrius.* *Improbum autem fulmen*, non quia mortalibus noxium & fontes punit, sed temerarium quia plus ausum quam debuit & decuit, Iovis delicias abstulit. Ut infra Argo: *dedit illa græves improba pennis.* quæ scilicet aucta est rumpere fœdera mundi, quamque postea vocat *audacem carinam.* Gron.

85. *Aptat*] Oedip. vers. 425. & Hipp. 752. *Tigribus*] Nam Bacchus dicitur vehi curru junctis tigribus.

86. *Qui tripodas*] Phœbus, qui responsa reddebat per vatem stantem super tripode, hoc est, mensa tribus sulca pedibus, ideo ait *movere tripodas.* *Delrius.*

Frater virginis asperæ.

Cedet Castore cum suo

Pollux castibus aptior.

Sic sic, Cælicolæ, precor,

Vincat fœmina conjuges,

Vir longe superet viros.

90

Hæc cum fœmineo constitit in choro,

Unius facies prænitet omnibus.

Sic cum Sole perit sideris decor;

Et densi latitant Pleiadam greges,

Cum Phœbe solidum lumine non suo

95

Orbem

87. *Virginis asperæ*] Diana venaticis, montivaga, perpetua virginis.

88. *Castore cum suo*] Καστωρ ὁ ἰστανδαμῶν καὶ τῆς Πύξαιος Ἰουλιδίδου, pulcherrimi, Iove quippe cygno geniti. *Farnabius*.

89. *Castibus*] De castuum certamine consule Virgilium lib. 4. *Æneid. Delrium*. Instrumentum erat, quo Palessitæ utebantur nihilque aliud erat, quam sorium ex corio bubulo manibus circumvolutum: quo & ietum minus sentirent, & adversarium gravius ferirent. ideo Pollux erat armatus castibus, quia pugnarat. *Bernardus*.

91. *Fœmina*] Creusa.

92. *Vir longe superet viros.*] Lipsianus liber, *Vir longe ut superat*: nec damnaturum se ait Gruterus, nisi damnarent ad unum omnes Pall. videre-turque Chorus dicere, sufficere si ita inter humanas nuptas excellat sponsa, ut inter viros ipse sponsus. Vix adsequor quid velit: sed si vovet Chorus ita sponsam excellere inter nuptas, ut sponsus inter viros, non video, quemadmodum excludi possit Lipsiana scriptura. Nam vulgata non ponit hoc, excellere sponsum inter viros, sed optat ut excellat. Ferrem eam libentius, si fieret: *Sic sit, calicola, precor: Vincat*, &c. Laudavit prius virginem eminentem inter virgines; sponsum inter pulcros: nunc optaret illam pa-

riter excellere inter matronas, hunc inter maritos: hoc est, ut Creusa Iasoni sit probatissima uxor, Iason Creusæ indulgentissimus maritus. *Gronov.*

93. *Hæc cum virgineo*] Iam prædicavit illam supra cæteras virgines vers. 75. & sex sequentibus. Igitur valde placet, quod Flor. *Hæc cum fœmineo constitit in choro*. Nam & novas nuptas circumdabant matronæ & parabant sponsis. *Stat. lib. 2. Theb. sonat aula tumultu fœmineo. casta matres cinxere corona Argolides. pars virginibus circum undique susa Fœdera conciliant nova solanturque pudorem*. Idem.

95. *Sic cum Sole perit sideribus decor;*] Flor. *sideris decor*. Ut supra, *Virgineus decor*. Idem.

96. *Densi*] Alludit ad etymon sideris septitellii $\delta\tau\omicron\ \xi\ \tau\omega\lambda\epsilon\iota\ \epsilon\tau\epsilon\gamma$, id est, à pluralitate & vicinitate Itellarum; aliis autem $\delta\tau\omicron\ \xi\ \tau\omega\lambda\epsilon\iota\ \nu$, quod ortæ, navigandi tempus designent Atlantides, Vergiliæ. *Farn. Pleiadam*] Synecdoche, pro omnibus sideribus. Pleiades etiam Pleiæones dictæ. de his multa Schol. in Apollonii lib. 3. vers. 225. & nos alibi in Hercul. Fur. Latinus Callimachus; *Pleiadam spisso cur coit igne chorus*. ideo noster; *denso*. Delrius.

97. *Cum Phœbe solitum*] Immo *solidum*, ut Flor. *O bu solidus in plenilunio*. Ovidius: *postquam plenissima fulsi, Et solida terras spectavit imagine*

Orbem circuitis cornibus alligat.
 Ostro sic niveus puniceo color
 Perfusus rubuit : sic nitidum jubar
 Pastor luce novâ roscidus aspicit.
 Ereptus thalamis Phafidos horridis,
 Effrenæ solitus pectora conjugis
 Invitâ trepidus prendere dexterâ,
 Felix Æoliam corripe virginem
 Nunc primum foceris, sponse, volentibus.

100

105

Con-

lona. Circuitus cornibus dixit paulo audacius, quæ quasi circumierunt orbem lunæ proeendendo se utrumque donec jungerentur. Sic obitos, qui obierunt vel mortui sunt. Appuleius de mundo & de morali philosophia: & male mutant: Sed occasus, qui occidit: placitum, quod placuit: successa, quæ successerunt: societas coita, quæ coiit; pax conventa, quæ convenit: conspirati, qui conspiraverunt. Gronov. Lumine non suo] Lumine nostro & mutuo à sole lucens. Vide Hippol. vers. 741.

98. *Orbem] Hippol. vers. 742.*

99. *Ostro] Id est, purpura, conchylii cruore. αἷς δ' ὄστε τις τ' ἐλέφωσ' ἔσθ' ἰὺν φινύκι μινύη, &c. Fulget ebur veluti, Tyrio quod inxerit ostro Mæoni, aut Paphis lilia mista rosis. Idem. Phœniceo color] Flor. puniceo: ut & nonnulli scripti Desriani. Gronovius. Thyest. vers. 344. Nonnulli manuscripti legunt puniceo. utrumque recipi potest, nam Phœnicus color, puniceus est, ut docent Ant. Thylesius lib. de colorib. cap. 10. Casar Scaliger, de subtilitate ad Cardanum, exercit. 325. num. 13. Claudianus: Album puniceo pectus discriminat ostro. de ostro Vitruvius lib. 7. Archit. cap. 13. Desrius.*

101. *Roscidus] Rore nocturno madens, vel luce nova, id est, Aurora rosida, Hypallage. Farnabius.*

102. *Phafidos] Medea: ad Phasim nata: suprâ vers. 44. barbaræ, crudelis, veneficæ: cujus scil. thalamus Iason merito horreat. Idem.*

105. *Felix Æoliam prendito] Flor. Felix Æoliam corripe virginem. Æolo Hellenis filio (cum Doro & Ionis patre Xutho, fratribus, unde Hellenes, Æoles, Dores, Iones, Græciæ populi) Deucalionis nepoti. ex Enarete Demachi filia, natus Sisyphus, Ephytes, quæ postea Corinthus, conditor & rex, pater Creontis, cujus filia Creusa Iasonis sponsa. Inde igitur Æolia virgo. quemadmodum etiam legendum præclare coniecerat D. Henlius. Gron.*

106. *Nunc primum foceris sponse volentibus.] Scaliger, sponse. At Guterus: Quibus heic potius videtur, sponse, non attendunt odiose tunc iterari versu sequenti, juvenes. Immo nequaquam odiose: neque enim, juvenes, sunt sponsus & sponsa, sed sponsæ æquales ad officium nuptiale advocati. Soveros alii faciunt Creontem & Æeten, qui nunc gaudeat filiam à marito repudiatam & in exilium missam; alii Æonem & Creonta. At foceris juvenes, ut verba cadunt sonantque hic esse non possunt alii, quam Creon & uxor ejus, sponsæ parentes: ut supra scepri versu Thonibus, nihil aliud est quam Iovi & Iunoni Reginae. At interpretes Neptunum & Platonem addunt. Transse de Neptuno: sed Plutoni sacrificari in nuptiis, quod quæso omen? Deinde, an etiam Plutoni taurus tergo candido? Si quia altum de matre silentium, eam pridem obiiis vis, numerum pluralem accipe pro singulari: aut ita loqui Poëtam,*

tam,

Concesso, juvenes, ludite jurgio.
Hinc illinc, juvenes, mittite carmina.
Rara est in dominos justa licentia.

Candida thyrsiferi proles generosa Lyæi, 110
Multifidam jam tempus erat succendere pinum.
Excute solemnem digitis marcentibus ignem.
Festa dicax fundat convicia Fescenninus.
Solvat turba jocos. Tacitis eat illa tenebris,

Si

tam, ut esset, si viveret. Non ut fuit
cum Medæa sponsum egit Iason, non
quam Hypsipyles, Gronov. Nunc pri-
mam] Namque in priores non con-
seculerat Iason; Ætæa certe invito.
Farnabius.

108. Hinc illinc] Epithalamium à
virginibus & adolescentibus alterne
cantatum, ante thalamum: ne com-
prestat à viro puella audiret vox.

109. Rara est in dominos justa] Nil-
hil mutandum. Rara pro raro, ut pas-
sim Poëtæ. Licentia in dominos raro
est justa, legitima & legibus moribus-
que concessa. Raro justum est licere
dominus liberis dictis figere. Ut apud
Romanos Saturnalibus, & triumphis.
Proprie enim hic *domini* reges, Gron.
Iusta licentia.] Raro jure ac legibus
permitteretur dominis conviciari. ad
hunc locum attendit Claudianus ita
cansens; *Permissisque jocos, turba licen-
tior, Exsulter tetricis libera legibus.*
quamquam Claudius de militibus agat.
Spartei autem in sponsum & sponsam
quædam convicia consuevisse, infra
docet, aïens: *Festa dicax fundat con-
vicia Fescenninus.* (quo loco convi-
cium in bonam partem sumitur) Fes-
cennina carmina sunt illa Catulliana;
*Dicere male te à tuis vnguentate gla-
brii marite Abstinerè: sed abstine, &c.*
nec aliud illustrius invenire potui
exemplum hujusmodi conviciorum;
idque addi potest illi Senecæ exemplo,
quod refert Brill. de ritu nuptiar. Delr.

110 Thyrsiferi proles] Hymenææ
filii Bacchi, qui *Quod solvit curis cor-*

da, Lyæus erit; à λυῶν. thyrsi autem ha-
stæ, quas pampinis intextas Bacchides
in Orgiis gestabant. Supr. v. 67. Farn.

111. Multifidam] In modum spi-
carum incisam, quo facilius flammam
conciat. Idem. Papinian. 3.
Thebaid. *Multifida attollens antiquâ
lumina cedro.* veteres inspicere dice-
bant. Virgilius: — *feroque faces in-
spicat acuto.* Delrius. *Pinum.*] Suprà
vers. 38. *Facem è pinu.*

112. Excute] Iacta facibus accen-
sis flammæ, à silice sumta tralacio, è
cujus proprie venis ignis excutitur.
Delrius. *Marcentibus*] Suprà vers. 69.
Ignem.] Fax in nuptiis prælata in ho-
norem Cereris; ignis & aqua adhibita,
quod factus animantium calore & hu-
more corporentur atque animentur ad
vitam. Farnabius.

113. Convicia] Dicta jocularia. ἔ-
μῆλα αἰσχροῦ καὶ ἀχρηστῶνς γέ-
μνον. Chrysost. & Lucan. *Nec more
Sabino Excepit tristi convicia festa
maritus.* Idem. *Fescenninus.*] Pueri
versus Fescenninos omni verborum
lascivia, imo obscenitate refertos can-
nebant, ut novæ nuptæ aures recura-
rent; sed posita prius prætexa, cujus
purpura verecundiæ symbololum. dict.
à Fescennio Hetruræ oppido. aliis à
fascino, quod ad nimias laudes (quæ in
Epithalamio occinebantur) à Nemetsi
vindicanas & arcendum fascinum,
adscribentur Fescennini. Idem.

114. Eat tenebris,] Deducatur ad
matium illa absque facibus, Epithala-
mio, Fescennino; quæ domo patris

Si qua peregrino nubit fugitiva marito.

profuga, peregrinum secuta, raptori clam & inconcesso nupsit, quod fecerat Medea, in quam hoc obiter iacuum est concivium. *Farnabius.*

115. *Peregrino*] Auget odium nam cum peregrinis nuptiæ improbabantur, de quo in Thebaide. & peregrinæ usque adeo male audiebant, ut pro scortis earum nomen acciperetur, quod fuit à Donato observatum in Terent. Andria, Eunuchus, & Phormione: quotquot etiam à patria procul degabant, vix improbitatis aut ignominie nota se eximere poterant, ut indicat Ennius apud Ciceronem lib. 7. epist. ad Trebatium. *Deltius.* *Nubit fugitiva marito.*] Non facile auctores attentius locuti *fugitivos* dixerunt, nisi

de servis; liberos *profugos* vocabant in pari facto. Itaque inclino in *fugitiva*, quod plerique habent codices. *Græc.* *Fugitiva*] Sic vocat Medeam, quia domo patris profuga raptorem secuta, atque ita fugitiva Iasoni peregrino nupsit. sed ubi nupsit? Timæus, Apollonius, & Orpheus in Coreyra insula tradunt; Dionysius Milesius lib. 2. Argonaut. Byzantii; Antimachus in Lyde, prope fluvium nescio quem; Philetas, Telepho, in domo Alcinoi; Timonæus lib. 1. hist. Scythicæ, in ipsa Colchide Ætæa sciente; Valerius Flaccus canit in Peuce insula ceptas nuptias, adventu Absyrti impeditas, ne perficerentur. Quidam manuscripti *fugitiva*, pro *fugitiva*. *Deltius.*

ACTUS SECUNDUS.

MEDEA. NUTRIX.

Audito Hymenæo furit Medea, quam sedare nutrix laborat, sed frustra.

Med. **O**ccidimus. aures pepulit Hymenæus meas.
Vix ipsa tantum, vix adhuc, credo malum.

Hæc facere Iason potuit? erepto patre,
Patriâ atque regno, sedibus solam exteris

Deserere? durus merita contempfit mea,

Qui scelere flammam viderat vinci, & mare?

Adeone credit omne consumptum nefas?

120

116. *Aures pepulit*] Ovidius in epist. Medæ: *At subito nostras ut Hymen cantatus ad aures Venit. Hymenæus*] Epithalamium, carmen nuptiale, chori sc. præcedentis.

117. *Vix ipsa tantum,*] Ovidius: *Pertinui: nec adhuc tantum scelus esse putabam.*

118. *Erepto patre,*] Postquam eripuit me patri, patrie, regno. *Farnab.*

120. *Durus*] Ingratus, immemor. *Idem.*

121. *Qui scelere flammam*] Heribæ & incantamentis illi à me datis vicit æripedes & ignivomos tauros. *Idem.* *Flammam*] Flammam: tauronum factis magicis; mare, lacerato fratre. hæc autem duo nominat, quia ex tribus que Græci mala existimant, duo sunt, mare & ignis, tertium est mulier. *Deltius.* *Mare?*] Mare pacatum artibus lacerati fratris. *Farnab.*

122. *Adeone*] Itane exhaustam mihi credit omnem malatum herbarum scientiam,

Incerta, v̄cors, mente vesana feror
 Partes in omnes, unde me ulcisci queam?
 Utinam esset illi frater ! est conjux. in hanc 125
 Ferrum exigatur. hoc meis fatis est malis?
 Si quod Pelasgæ, si quod urbes Barbaræ
 Novere faciunt quod tuæ ignorant manus,
 Nunc est parandum. scelera te hortentur tua;
 Et cuncta redeant. inclitum regni decus 130
 Raptum; & nefandæ virginis parvus comes
 Divisus ense, funus ingestum patri.
 Sparsumque ponto corpus; & Pelix senis
 Decocta aheni membra. funestum impie
 Quam sæpe fudi sanguinem ! at nullum scelus 135
 Irata feci. sævit infelix amor.
 Quid tamen Iason potuit alieni arbitrii
 Jurisque factus ? debuit ferro obyium

Offerre

scientiam, & magicas artes ad scelera
 potentes, ut nihil reliqui sit in ipsius
 vindictam? Farnabius.

123. *Mente non sana feror*] Flor.
mente vesana. Gronovius.

125. *Utinam esset illi*] Quem dis-
 cerperem, ut meum olim sup. v. 44
 in notis.

128. *Tuæ*] O Medea. *suas innuit.*
 Farnabius.

129. *Scelera*] Ad animum revoces
 priora scelera, atque ab iis exempla capi-
 as & consilia de futuris. *Idem.*

130. *Inclitum*] Vellus aureum arietis,
 quo vectus Phryxus è Bæotia in
 Colchos transfretavit. *Idem.*

131. *Raptum* ;] Ab Iasone, mea
 arte, consilio, auxilio. *Idem.* *Parvus*
comes] Ablyrtus frater, ex eodem pa-
 tre, matre autem Asteri, aliis, Ipsea,
 à me discerptus. sup. v. 44. *Idem.*

132. *Funus incertum patri.*] A Del-
 tio est & Lipsio. Alii *incestum* vel *in-*
festum. Flor. *ingestum*, ut divinarat
 Grueterus. Gravius enim trucidare fi-
 lium spectante patre, & ne oculis qui-

dem ejus parcere. Virgilius secundo
Æneidos: *Natum ante ora patris, &c.*
 Suetonius Calig. 27. *Parentes supplicio*
filiorum interesse cogebat. Thyeste: *in-*
gesta orbis in ora patris. Gronovius.

133. *Ponto*] Mari, ut modo v. 121,
 vel regione Ponti, *Vnde Tomos dilus*
locus est, quia fertur in illo Membra so-
ror fratris consecuisse sui. Farnab. *Pelias*
 Patruj Iasonis, inf. v. 257. *Idem.*

135. *Quam sæpe fudi sanguinem ! at*
nullum] Fl. & nullum. Quot cædes feci?
 & tamen sine ira, nec offensa illis, qui
 peribant. Terribigena in mutua vulnera
 egerat, non illis indignata, sed Iasoni
 metuens. Ablyrtum laceraverat, nullo
 etiam odio, sed ut patrem moraretur.
 Pelian sustulerat in Iasonis gratiam.
 Gronov. *At nullum*] Emphasis. Iam
 autem irata in scelus accingor. *Farn-*
nabius.

137. *Quid tamen*] Excusat veluti
 Iasonem. *Alieni*] Huc à Creonte co-
 actus. Farnabius.

138. *Debuit ferro*] Potius quam me
 deserere. *Idem.*

Offerre pectus. melius, ah melius, dolor
 Furiose, loquere. si potest, vivat meus, 140
 Ut fuit, Iason; sin minus, vivat tamen,
 Memorque nostri muneri parcat meo.
 Culpa est Creontis tota, qui sceptro impotens
 Conjugia solvit; quique genetricem abstrahit
 Natis; & arcto pignore adstrictam fidem 145
 Dirimit. petatur solus hic; pœnas luat,
 Quas debet, alto cinere cumulabo domum.
 Videbit atrum verticem flammis agi
 Malea, longas navibus flectens moras.
 Nat. Sile obsecro, questusque secreto abditos 150
 Manda dolori. gravia quisquis vulnera
 Patiente & æquo mutus animo pertulit,
 Referre potuit. ira, quæ tegitur, nocet.
 Professa perdunt odia vindictæ locum.

139. *Melius*,] Epanorthosis.

142. *Muneri parcat meo.*] Deltius
parcat. Malim: *vivat tamen, Memor-*
que nostri. muneri parcam meo. Gron.

143. *Sceptro*] Imperio suo. *Farn.*

144. *Conjugia*] Mei & Iasonis. *Id.*
Genetricem] Medeam. *Idem.*

148. *Videbit atrum verticem*] Ovi-
 dius lib. 7. *Colchis arsit nova nupta ve-*
nenis, Flagrantemque domum regis ma-
re vidit utrumque. Ita enim legendum.
Gronovius. Videbit] Quia ex altera
 parte Corinthi est Malea. *Atrum ver-*
ticem] Nigrum regis vel Corinthi fum-
 um sinuoso flexu ascendentem. *Farn-*
nabius.

149. *Malea*,] Malea promontori-
 um per quinque millia passuum in
 mare protenditur: ubi quia, propter
 continuas ventorum procellas, peri-
 culi plena est navigatio, natum est pro-
 verbium, *Μαλέωνδε ἡγήμηναι ἐπι-*
λάδης τῆς οὐγῆς: in cujus explicatio-
 ne multa ab Erasmo adducuntur. iis
 addo Ovidii carmen, è libro 2. *Amo-*
rum eleg. 16. Nec timeam vestros curva
Malea sinus. adde & ea quæ Plutar-

Med.
 chus, in vita Arati, scripsit. *Facilia-*
que moram navibus Malea, dum pra-
tervehentes tempestatibus & inquire
fluctuum, ac sinuosos longissimosque
excurrentium & recedentium litorum
spacii detinet atque moratur. Simile
 illud Lucani lib. 6. *Et ratibus longe*
flexum donare Malea. Deltius.

152. *Patiente & æquo immotus*]
 Lipsii est, cum vulgo *motus.* Sed Gru-
 teri conjecturam, *mutus*, adfirmat Flo-
 rentinus. *Gronovius.*

153. *Referre*] Pat pari reddere, ul-
 tisci. *Farnabius.*

154. *Professa produunt odia*] Minus
 est sic in omnibus Mss. *Delii fuisse,*
 quum vix in uno hæserit apud Gru-
 terum. Atqui si nullus haberet liber (&
 nos autem quoque in pluribus, mari-
 meque in Flor. invenimus) tamen ef-
 fet scribendum *perdunt.* Sed Deltius
 alterum probat, *Raderus aptus, Gru-*
terus hoc etiam ineptum ait. Quomo-
do ineptum, ò bone? An perdere locum,
seu amittere occasionem non dicitur?
Curigitur mox: si locum virtus habet?
Cur post paulo: causa detur egregia lo-
cut?

Med. Levis est dolor, qui capere consilium potest, 155

Et clepere sese. magna non latitant mala.

Libet ire contra. *Nutr.* Siste furialem impetum,

Alumna. vix te tacita defendit quies.

Med. Fortuna fortes metuit, ignavos premit.

Nutr. Tunc est probanda, si locum virtus habet. 160

Med. Nunquam potest non esse virtuti locus.

Nutr. Spes nulla monstrat rebus afflictis viam.

Med. Qui nil potest sperare, desperet nihil.

Nutr.

cur? Quid Cicero, locum nullum ad pacem sibi reliquum facere? servare alium locum ad demonstrandum? Si habet, datur, servatur, reliquus sit locus, quidni & perdat? Perire tam bella occasio non debet, inquit iste. Si perit, etiam perditur. Denique eques ille Romanus, ad quem in spectaculis bibentem misit Augustus, qui diceret: Ego sperandere volo, domum eo; Tu enim non times, ne locum perdas, haud profecto inepte, sed urbane respondit, teste Fabro 6. Inlit. 4. Gronovius. Perduvit.] Corn. Tacitus libro 4. Annal. aperta, scribit, odia, armaque palam depelli, fraudem & dolum obscura, eoque inevitabilia. & Sallustius movet Catalam, haur difficile esse homini strenuo hostem adversum opprimere: ocula pericula, neque facere, neque vitare bonis in promptu esse. Noster ab Euripide accepit, apud quem Creon Medæe ferme eadem dicit; inquitens, quo se illa pacatiorem simulet, eo sibi amplius cavendam. Seneca pater, initio Declamationum: Magis nocent insidæ, quæ latent. Delcius.

156. Clepere] Tegete, celare. κλεπεσθαι. yid. Herc. Fur. v. 798. Farnab. 157. Ire contra.] Aperte occurrere.

158. Vix te tacita] Etiam si tacita quiescas, vix tuta eris; multo minus si quod moveas. Farnabius.

160. Tunc est probanda, si locum] Raphaelingius ex quibusdam codd. Nunc: quasi dicat, si ullam apud te

locum virtus habet, commoda jam sese occasio offert. Quod cum rejecisset Delcius, recte interpretatus, & tamen in novem Pall. τὸ Nunc invenisset Gruterus, eo decurrit, ut neutrum approbaret: certe Tunc, ait, incommodè applicatur sequenti Si: & aut omnia me fallunt, aut vox probanda, aliave, quæ sincerior nunc exsul, respicit magis ad fortunam quam ad virtutem. Certe fallebant omnia hic doctissimum virum. Virtus utique est fortitudo: & ea non aliter laudanda, quam quoties loco & tempore exercitur, quoties non aggreditur, quæ τὸ ἐπὶ ἀνθρώπων & Φοβερὰ παντὶ τῷ γένεσσοντι, ut loquitur Philosophus, quorumque exitus ne timida quidem spe præsumi potest. Sed parvula causa oculis doctorum hominum obstitit: neque enim recordabantur, particulam Si interdum idem quod Cum exprimere. Ut apud Catullum: Nam, si luxerit, ad librarium Curram scriinia. Virgilius: si nova diem moralius alimum Aurora extulerit, &c. Primacite Teuctri ponam certamina classis. Gronovius. Tunc est probanda,] Tunc quidem fortitudo est probanda, ubi te aliquid per virtutem consequutum speres, alioqui furor est, stupor, desperatio, &c. ultra spem & vites nit. Farnabius.

163. Desperet nihil.] Ludit autem in vocis similitudine: sensus: ei cui cuncta sunt adversa, in omnem eventum intrepide tentanda omnia. quid enim metuat

Nutr. Abiêre Colchi. conjugis nulla est fides,
 Nihilque superest opibus è tantis tibi. 165
Med. Medea superest. heic mare & terras vides,
 Ferrumque & ignes, & deos & fulmina.
Nutr. Rex est timendus. *Med.* Rex meus fuerat pater.
Nutr. Non metuis arma? *Med.* sint licet terrâ edita.
 N. Moriere. M. Cupio. N. Profuge. M. Pœnituit fugere. 170
 Medea fugiam? *Nutr.* Mater es. *Med.* Cui sim, vides.
Nutr. Profugere dubitas? *Med.* Fugiam: at ulciscar prius.
Nutr. Vindex sequetur. *Med.* Forfan inveniam moras.
Nutr. Compesce verba; parce jam demens minis,
 Animosque minue. tempori aptari decet. 175
Med. Fortuna opes auferre, non animum, potest.
 Sed cujus ictu regius cardo strepit?
 Ipse est Pelasgo tumidus imperio Creon.

CRON.

metuat in extremâ fortunâ? quid malis ejus adjici queat? lucrari potest, perdere non potest, qui nihil possidet: ex desperatione nata non raro victoria. *Deltrius.*

164. *Abiere Colchi.*] Id est, Colchi longe, puta & loco & animis. Alludit quod de relictiis loquebantur, quasi ipsa nos reliquissent. Agamemnone: terras, Quantum recedunt volo, fugientes. Silius: rapiente carina Consumpsit pontus visus, tellusque recepit. Tum quod longe esse & abesse dicebant, quæ non jurarent. de quo ad Hippolytum. *Gronovius.* Conjugis] Iasonis. *Farnab.*

166. *Medea superest.*] Cui cum nocendi periticia, potentiaque, voluntas suppetit: quæ quantum nocere potest, tantum nocere desiderat. *Deltrius.* Heic mare] Quæ omnia hæc arte sua potest perturbare inque suam opem vocare. *Farnabius.*

168. *Rex meus*] Neque tamen eum timui, verum pro Iasone contra eum steti. *Idem.*

169. *Sint licet terra edita.*] Non, etiamsi sint Gigantea & terræ è dentibus serpentinis edita. Namque & hæc mea arte fretus debellavit Iason. *Idem.* Ex Ovidio: *Quodque magis mirum est, simul edita concutit arma.* *Raderus.*

171. *Medea*] *Emphasis.* Egone tam magicis potens? tam prius pertinax & pericula contemnens? *Farnabius.* Mater] In liberorum tamen gratiam fuge. vel respicit ad v. 25. sup. *Idem.* Cui sim,] Ex quo tamen sim vides, Iasone sc. *Idem.*

173. *Moras.*] Ut cum me sequeretur pater. sup. v. 44. & 133. *Idem.*

175. *Animosque*] Animi pertinaciam & ferociam. *Idem.*

177. *Sed*] Sed, crepuere fores regis, quis egrediatur? *Idem.*

CREON. MEDEA.

Creon Medeam in exilium properare abire imperio urget: illa diei unius moram vix impetrat.

Creon. **M**edea, Colchi noxium Ætæ genus,
Nondū meis exportat è regnis pedē? 180

Molitur aliquid: nota fraus. nota est manus.

Cui parcit illa? quemve securum finit?

Abolere properè pessimam ferro luem

Equidem parabam; precibus evicit gener.

Concessa vita est. liberet fines metu; 183

Abeatque tuta. fert gradum contra ferox,

Minaxque nostros propius affatus petit.

Arcete, famuli, tactu & accessu procul.

Jubete, sileat. regium imperium pati

Aliquando discat. vade veloci via, 190

Monstrumque sævum, horribile, jam dudum avehe.

Med. Quod crimen, aut quæ culpa multatur fugâ?

Creon. Quæ causa pellat, innocens mulier rogat.

Med. Si judicas, cognosce: si regnas, jube.

Creon. Æquum atq; iniquum regis imperium feras. 195

Med. Iniqua nunquam regna perpetuo manent.

Creon. I, querere Colchis. *M.* Redeo. qui advexit, ferat.

Creon.

179. *Ætæ genus,*] Colchottim regis. Medæ pater Ætæ, ut scripsērunt Herodotus, Dionysius Mileſius & ceteri; Solis filius: varias uxores duxit, ideo nescitur quæ Medæe mater, plerique credunt Idyiam (ut alias docui,) Epimenides Ephyren, Dionysius Mileſius Hecaten: auctor Nautætorum Euryliten: Sophocles, Neæram: Apollonius, Asterodiam, Eumelus & Diophanes, Antiopen. Vide Scholiast. Apollonii lib. 3. & Diodorus Siculus lib. 4. Biblioth. Ceterum hæc scena cum actu 11. Euripidis conferenda, unde desumpta. *Delr.*

182. *Cui parcit illa?*] Qui non parci pepercit, non fratri. *Farnabius.*

183. *Abolere*] Medeam de medio tollere statueram. *Idem.*

184. *Gener.*] Iafon. *Idem.*

190. *Vade veloci*] Hoc dicit conversus ad aliquem satellitum. *Idem.*

193. *Innocens*] Ironic. q. d. nocentissima. *Idem.*

194. *Si judicas,*] Si rex justus es, de causa mea, prius cognosce; si tyrannice pro lubricine imperas, inaudita causa ejice.

195. *Æquum atque*] Regiæ subiecta potestati ne disputes de imperio quo aut iniquo, sed quod regi lubet feras. *Farnabius.*

197. *I, querere Colchis.*] Apage, Monstrum, & querelas tuas apud populares

Creon. Vox constituto fera decreto venit.

Med. Qui statuit aliquid parte inaudita altera,

Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.

200

Creon. Auditus à te Pelia supplicium tulit.

Sed fare. causâ detur egregiâ locus.

Med. Difficile quam sit animum ab ira flectere

Jam concitatum; quamque regale hoc putet,

Sceptris superbas quisquis admovit manus,

205

Qua cepit, ire; regiâ didici meâ.

Quamvis enim sim clade miserandâ obruta,

Expulsa, supplex, sola, deserta, undique

Afflicta; quondam nobili fulsi patre,

Avoque clarum Sole deduxi genus.

210

Quodcumque placidis flexibus Phasis rigat;

Pontusque quidquid Scythicus à tergo videt;

Palustribus quâ maria dulcescunt aquis;

Arma-

culares, barbaros, Seythas, Sarmatas, Moschos deponere. *Raderus. Redeo.*] Repeterem sane patriam, si comes is esset, qui huc me adduxit.

198. *Vox constituto*] Cognita causa lataque sententiâ, fera venit expositulatio. *Farnabius.* Intelligo. ferotina tua verba, & post decretum, quod non muto. Tamen Veteri est, *Nox*: suâ quoque & bonâ sententiâ. *Lipsius.*

199. *Qui statuit*] Tyrannicum est, unâ tantum parte audita judicare. hoc enim pacto defensio, quæ juri naturalis est, & nemini deberadimi, tollitur. ideo inauditi damnati non possunt. *Apuleius lib. 10. de asino: Nec ad instar barbarica feritatu, vel tyrannica impotentie, damnaretur aliquis inauditus, & in pace placida tam diu saculo proderetur exemplum.*

201. *Auditus à te Pelia*] Non est vocativus pro nominativo *Pelia*, ut hic jam non semel notant, sed ipse nominativus Latinus: nam *Pelias* græcissat. Sed cur *Auditus à te*? Neque enim perit *Pelia*, quia auditus est à *Medea*, sed quia audiit *Medeam*, &

supplicem recepit. Vtrum igitur, *Auditor*? Apollonius Rhodius lib. 4. ad Apollin. τὴν ἢ καὶ ἐγγὺς ἔξο μι-
teus Πηλεΐα μελαίνης ἀεινήου.
 An *Auditus* vult ipsum Pelian orantem, ut sibi mutaret ætatem *Medea*, ab ea audire & exorati simulate interesse. Hoc non dicit fabula, sed ipsam quasi supplicem audisse ac suscepisse. Numquid, *Audiit, & à te Pelia supplicium tulit.* Gronovius.

203. *Difficile*] Quam pertinaciter reges iram de levi qualicunque injustave causâ conceptam foveant urgeantque, & ipsâ rege otta novi. *Farnabius.*

212. *Pontusque*] Mare Euxinum ab Occidente Colchida claudit. dulcius quam cætera maria, ut quod *Mæotidi* commiscetur, atque in quod *Tanais* innumerique alii fluvii influunt. *Idem.*

213. *Palustribus*] Quia tot fluminum affluxu Pontus limo impletur & aggere: adeo ut *Scriabonis* ævo, finita jam *Ponti* pars, inde in paludem fuerit conversa. Videndi *Strabo lib. 1.* & *Polybius lib. 4.* Neoretici tamen oculati

Armata peltis quidquid exteret cohors
 Inclusa ripis vidua Thermodontiis : 215
 Hoc omne noster genitor imperio regit.
 Generosa, felix, decore regali potens
 Fulsit. petebant tunc meos thalamos proci,
 Qui nunc petuntur. rapida Fortuna ac levis,
 Præcepitque regno eripuit, exilio dedit. 220
 Confide regnis, cum levis magnas opes
 Huc ferat & illuc casus. hoc reges habent
 Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies;
 Prodesse miseris, supplices fido lare
 Protegere. solum hoc Colchico regno extuli; 225
 Decus illud ingens, Græciæ florem inclitum,
 Præsidia Achivæ gentis, & prolem deûm

Ser-

oculati testes id verum esse negant :
 sed Seneca sui ævi scriptores secutus
 fuit. *Deltius*. *Dulcescunt*] Ingressu
 tot fluviorum, quot affluunt, vincitur
 sal, ait Plinius: idem in libris de Pon-
 to restatur Ovid. De Ionio mari quid
 simile, ad Acherontis fluvii ostium,
 prodit Strabo lib. 7. *Idem*.

214. *Peltis*] Scutis brevibus, quo-
 rum extrema lunantur in cornua. *Farn.*
Quidquid exercet cohors] Liptianus (si
 tamen ille eximius fuit Melistheus: nam
 & alio se usum nonnunquam ostendit)
 & Mæg. abeunt ab optimo & à
 veto. Non enim Amazones rus exer-
 ceant. Florentiæ, ut in olim impres-
 sis, exteret. Et præclare dictum est:
 qua imperii sui terrorem & vim & re-
 verentiam porrigit. Hinc Iurifconsultis
territorium, quod definit Pomponi-
 nius, universitatem agrorum intra fines
 ejusque civitatis; dictum ab eo, quod
*magistratus ejus loci intra eos fines rever-
 tendi, id est, submovendi, jus habeat.*
 Sic & reverere pro reverentiam facere
 Troad. qualis deo Percussa Manas en-
 theo sitas gradu Armata thyrso terret.
 Gronovius. *Cohors*] Amazonidum
 lunatis agmina peltis, &c. Vide Aga-
 memn. vers. 217. *Farnabius*.

215. *Vidua*] Vide Hipp. vers. 620.
Idem. Thermodontiis :] Vide Herc.
 Fur. vers. 245. *Idem*.

218. *Meos thalamos viri,*] Flor.
*petebant tunc meos thalamos proci, Qui
 nunc petuntur.* Numerus pluralis pro
 singulari. Iasonem enim designat.
Gronovius. Proci] Per indignationem
 Synecdochicam, Iason. *Farnabius*.

225. *Solum hoc*] Quod Argonau-
 tas servavi.

226. *Græcia florem inclitum,*] Fl.
glorise florem. Et sic Mll. plerique &
 Bernardini editio, immo & alia, ut
 observavit Deltius. Mox malit Nic.
 Heinsius: *Geminique munus Castor &
 Pollux meum est.* Gronovius. *Græcia
 florem*] ἀνθὸς Ἀργείων juvenum no-
 bilium, Heroum florem. *Farnabius*.
 Θεῶν ἀνθῶν, ut Theocritus, ut alii
 ἀνθὸς ἡρώων.

227. *Prolem Deûm*] Argonautas,
 Heroas, diis genitos, quorum plerisque
 enumerat. *Farn.* Theocritus in *Ge-
 min.* θεῶν φίλα τέκνα, *Dilecta Deo-
 rum proles.* Mira potro varietas est
 apud Græcos, de Argonautarum redi-
 tu in patriam. Timaget. ἐν τῷ αἰ ᾧ ᾧ
 λιπύριον, scribit Ilstrum ex Germaniæ
 montibus ortum, in Germanicam pa-
 lidem

Servasse memet. munus est Orpheus meum,
 Qui saxa cantu mulcet, & silvas trahit;
 Geminumque munus Castor & Pollux meum est; 230
 Satique Borea; quique trans Pontum quoque
 Summota Lynceus lumine immisso videt;
 Omnesque Minyæ. nam ducum taceo ducem:
 Pro quo nihil debetur. hunc nulli imputo.
 Vobis revexi cæteros, unum mihi. 235
 Incesse nunc, & cuncta flagitiaingere;
 Fatebor. obici crimen hoc solum potest,
 Argo reversa. virgini placeat pudor,
 Paterque placeat. tota cum ducibus ruet
 Pelasga tellus. hic tuus primum gener 240

Tauri

Iudem magnam defluere: mox in duo
 scindi brachia, & unum in Germani-
 cum mare, & alterum in Euxinum
 ponigere, & per prius illud navigasse
 Argonautas, & in Hætruriam perve-
 nisse, idem Apollonius refert. Hero-
 dotus Ephesius, quâ venerant viâ re-
 diisse. *Delvius.*

228. *Munus est*] Mei munetis est
 quod vivit Orpheus. Horat. *Arte*
materna rapidos morantem Fluminum
lapsus, celeresque ventos, Blandum &
auritas fidibus canoris Ducere quercus.

230. *Castor*] Sup. v. 88. *Farnab.*

231. *Satique Borea;*] Calais & Ze-
 tes *ἑξ ἑσπέρης βορέης τέκεν Ὀπί-
 θυα.* *Idem.*

232. *Lynceus*] Fuit hic visus acutis-
 simi; *μειντων ἀνθρώπων ὀξύμυτες*
αὐτοῦ, qui ex Taygeti cacumine totam
 Peloponnesum fertur prospexisse; Cas-
 torem & Pollucem in cava quercu la-
 titantes vidisse. *Idem.* Valerius Flac-
 cus *pesit qui rumpere terras Et Styga*
transmisso tacitum deprendere visu. Flu-
ctibus è mediis terras dabit illa magistro,
Et dabit astra vati, cumque athera Iu-
piter umbra Perdiderit, solus transibit
nubila Lynceus. Immisso] Radiis emis-
 sis ab oculo in ipsum objectum. Stoiici
 enim visionem fieri emissionem radio-

rum credebant, non per speciei intro-
 sumpcionem beneficio externi lumi-
 nis, ut Aristoteles. *Delvius.*

233. *Minyæ.*] Thesali comites Ias-
 onis in expeditione Colchica, ab Or-
 chomeno Thesaliæ fluvio, qui prius
 Minyæus, dicti. *Farnabius.* *Ducem;*
 Iasonem. *Idem.*

236. *Cuncta flagitiaingere;*] Sic &
 Flor. *Flammis, Flamina, Fulmina, nu-*
gæmeræ. *Gronovius.*

238. *Argo*] Quod *ἀργὸς* velox. vel
 ab Argo fabricatore: vel, quod eave-
 cti Argivi, *delecti viri.* *Farnabius.* *Vir-*
gini placeat] Quod si mihi magis pu-
 dor paterque placuisset quam Iasonem,
 periissent Thesali, Argivi, universæ
 denique Græciæ flos: nec Iason igni-
 vomos Tauros effugisset.

240. *Pelasga tellus.*] Tota Græcia,
 potissimum tamen Thesalia, proprie
 enim *Pelasgi* sunt Thesali & Argivi.
 Sophocles in Inacho, Argivos vocat
Pelasgos. Staphylus Naucratis tradi-
 dit *Pelasgum* Argivum in Thesaliam
 venisse, eamque ab illo dictam *Pelag-*
iam. sed & Tyrtheni, *Pelasgi* vocati,
Argivi vero sic dicti, vel à Pelasgo
 Neptuni aut Inachi filio, vel à Pelas-
 gis quibusdam Barbaris, qui Argos
 & Thesaliam occupant. *Delvius.*

Hic

Tauriferocis ore flammanti occidet.

Fortuna causam, qua volet, nostram premat.

Non poenitet servasse tot regum decus.

Quodcumque culpa præmium ex omni tuli,

Hoc est penes te. si placet, damna ream:

Sed redde crimen. sum nocens, fateor, Creon.

Talem sciebas esse, cum genua attigi,

Fidemque supplex præsidis dextræ petii:

Terra hac miseris angulum & sedem rogo,

Latebrasque viles. urbe si pelli placet,

Detur remotus aliquis in regnis locus.

Creon. Non esse me, qui sceptrâ violenter geram,

Nec qui superbo miserias calcem pede,

Testa-

Hicinus primus gener] Flor. primum
gener Tauri ferocis ore flammanti occi-
dat. non flagranti. Gronovius.

241. Tauri] Duos fuisse refert A-
pollonius τῶν ἑκατόποδων ἑσπε-
ρίων Φλόγα φασιδίοντες quos non effugif-
ser, tibi gener futurus. vide inf. v. 456.
Farnabius.

242. Fortuna causam, qua volet,]
Flor. que volet. Et rectius. Phœdus :
Quemcumque dederit exitum casus, se-
tam. Pessime interpretantur : Vt-
cumque causa mea iniqua sit. Immo, ur-
cumque fortuna mihi iniqua sit. Gron.
Fortuna] Vt cumque mea causa iniqua
sit. Farnabius.

244. Præmium] Iasonem.

246. Crimen.] Iasonem.

247. Talem] Cum tuum præsidium
supplex imploravi, fugiens Acastum
Pelæi filium, qui me persequitur, sibi-
que in patriæ necis ulionem dedi pos-
sicit. Farnabius. Cum genua attigi,]
Troas. vers. 689. Medea, apud Eurip-
pidem: Ἄλλ' ἀντιμύσσει πῆσδ' ἐκείνης
ἤμερόν τ' ἑσπερίων τε πῆσδ' ὅσων —
Olim, Plinio teste, lib. II. cap. 45.
supplex genus attingebant, quia illis
vitalitas inest. Delrius.

248. Præsidis dextræ petii.] Flor.
dextra. ut manus intelligatur Medæ,

qua genua Creontis attingeret. Troadi-
bus : ad genua accido, Supplex Vlyssæ,
quamque nullius pedes Novere dextram,
pedibus admoveo tuis. Præsidis, id est,
defensoris ac vindicis ipsius Creontis.
Ovidius lib. I. met. Quod si sola times
latebras intrare ferarum, Præside tuta
deo nemorum secreta subibis. Gronov.
Præsidis dextræ] Merito ait præsidis :
quia, ut alibi docui, dextræ fidei pi-
gnus sunt. Cicero, in Philippicis :
Dextra, quæ fidei testes esse solebant.
Plinius, ubi supra: Dextra osculis aver-
sa aperitur, in fide porrigitur. ejus rei
ratio fortassis fuit, quod omnis veter-
um auctoritas dextræ manus virtute
constaret. videor enim mihi hoc neci-
scio ubinam legisse. Delrius.

249. Terra hac miseris angulum]
Flor. Terram miseris angulum ac se-
dem. Fortasse: Terra miseris angulum
ac sedem. Eἰς ἄλ' ἑσπερίων, angulum
terræ, in quo misera confideam & la-
team. Cicero 2 Catil. Nemo non modo
Roma, sed nec in ullo angulo totius Ita-
liæ fuit. Horatius: Ille terrarum mi-
bi præter omnes Angulus ridet. Gron.

252. Qui sceptrâ violenter geram,]
Florent. violentus. Idem.

253. Miserias calcem pede,] Grave
autem crimen miserorum oppressio.

CG

Plato

Testatus equidem videor haud clare parum,
 Generum exulem legendo, & afflictum, & gravi 255
 Terrore pavidum. quippe te pœnæ expetit
 Letoque Acastus, regna Theſſalica obtinens.
 Senio trementem debili atque ævo gravem
 Patrem peremptum queritur, & cæli fenis
 Disciſſa membra; cum dolo captæ tuo 260
 Piæ ſorores impium auderent nefas.
 Potest Iafon, ſi tuam cauſſam amoves,
 Suam tueri, nullus innocuum cruor
 Contaminavit. abſuit ferro manus,
 Proculque veſtro purus à cœtu ſtetit. 265
 Tu tu malorum machinatrix facinorum,
 Cui ſcœminea nequitia, ad audendum omnia
 Virile robur, nulla famæ memoria eſt,

Egre-

Plato in Minoſi monet, ne quis calamitoſos & pauperes deſpiciat, eo quod Deum ſolum adiutorem habent: nec ullum tam ſevere inimicum ulciſci, ac Deus ſolitus ſit miſerorum oppreſſores. *Delrius.*

255. *Generum exulem*] In exilium fugientem propter tuum facinus. tu enim præ te ferens velle te medicamine Peliam juvenuti reſtituere (quod prius in Aſione feceras) Pelia injurias in Iafonem ulta, feciſti pie impias Pelias patrem ſuum jugulare non revicturum uti promiſeras, utque illæ expectaverunt. *Farnabius.*

256. *Quippe te pœnæ expetit*] Flor. *pavidum quem pœnæ. Lege: Terrore pavidum. quippe quem pœnæ expetit. Pœnæ letoque rursus è 2. leg. dvoiv, ad pœnam capitalem. Gronovius.*

257. *Acaſtus*,] Pelia filius Rex Theſſaliæ, niſi Medea ſibi in ultionem paternæ necis dedereur, bellum Corinthiis indixerat. *Delr. Theſſalica*] Nota Græciæ portio Theſſalia, cujus primus Rex Deucalion Promethei F. Iapeti N. juxta Apollon. 3. Argonautæ ab hujus uxore Pyrrha vocata etiam

Pyrrhodia, vel juxta Rhianum, Pyrrhia, ab Hæmone Pelafgi F. Hæmonia; à Theſſalo Hæmonis F. Theſſalia. Rhiani verſus ſuppeditat Scholiaſt. in lib. 3. Apollonii. Alii à Theſſalo Phidippi dictam volunt. dividitur in Πελαγονίαν, Θεσσαλιώτην, Ιωλκήν, Φθιώτην, teſte Apollodoro in Catalogo. Acaſtus ſecundæ portioni jure imperabat; Iafoni jure tertiæ debebatur, ſed Pelias illam quoque uſurparat: ideo dicitur filius ejus regna Theſſalica obtinens. Idem.

259. *Patrem*] Peliam. Ovidius in Metamorph. latiſſime hiftoriam illam proſequitur. *Idem.*

260. *Disciſſa*] Dilaniata: nam ipſum juſſit membratim dividi, ut coqueretur.

261. *Piæ*] Piſdice, Pelopea, Hippote, & Alceſtis filia Pelia, quarum ut quæque pia eſt Medea hortatibus impia prima eſt. *Et ne ſit ſcelerata ſuit ſcelus, &c. Ovid. 7. Metamorph. Farnabius.*

266. *Sed tu malorum machinatrix*] Efficacius liber optimus: *Tu tu malorum.* Gronovius.

Egrederere, purga regna; letales simul

Tecum aufer herbas. libera cives metu. 270

Alia sedens tellure sollicita deos.

Med. Profugere cogis? redde fugienti ratem,

Vel redde comitem. fugere cur solam jubes?

Nor sola veni: bella si metuis pati,

Utrumque regno pelle. cur fontes duos 275

Distinguis? illi Pelia, non nobis jacet.

Fugam, rapinasque adice; desertum patrem,

Lacerumque fratrem. quidquid etiamnum novas

Docet maritus conjuges, non est meum.

Toties nocens sum facta, sed nunquam mihi. 280

Creon. Jam exisse decuit. quid seris fando moras?

Med. Supplex recedens illud extremum precor,

Ne culpa natos matris infontes trahat.

Creon. Va de, hos paterno, ut genitor, excipiam sinu.

Med. Per ego auspicator regii thalami thoros, 285

Per spes futuras, perque regnorum status,

Fortuna varia dubia quos agitat vice,

Pre-

269. *Purga*] Purga mea regna tam
lethali monstro. *Farnabius.*

270. *Herbas.*] Quibus ad veneficia
utebis. à Medea nomen accepit herba
illud genus Ephemerum, adeo delecte-
rium & lethale, ut eodem die eperet,
unde dictam vult Theophrastus; est
hellebori folio, radice rotunda, Lati-
nis dicitur *bulbus agrestis*: diversum ab
alio Ephemero, cui oblonga radix,
caulis lilio similis, *Iris agrestis* dictum.

Nicander in Alexipharm. hanc ergo
præcipue jubetur herbam secum aspor-
tare. cum enim plurima nascatur in
Colchide & prope Tanaim, teste Græ-
co Nicandri scholiaste (qui perperam
cum naphâ confundit) verisimile est
hanc quoque secum attulisse & asser-
vasse Medeam; ut colligitur ex vers.
infra 677. de eadem herba Tibull. in-
telligo lib. 1. *Sola tenere malas Medea
dicitur herbas.* Delrius.

271. *Sollicita*] Carminibus, impre-
cationibus, veneficiis, sceleribus vexa
& incanta sidera. infra vers. 424. &
vers. 672. *Farnabius.*

274. *Bella*] Ab Acasto. *Idem.*

276. *Illi Pelia.*] In Iasonis gratiam
& ultionem, cui autem scelus est bo-
no, nocens ille est. Infra vers. 500.
Farnabius.

277. *Fugam.*] A patre. *Id.* *Rapi-
nas*] Aurei velleris. *Idem.*

278. *Lacerumque*] Supra vers. 44.
in notis. *Idem.* *Novus conjuges.*] In-
vidiosè plurali numero utitur. *Relin-
que matres.* sic alibi sæpius: ubi egre-
gii censores singularem substituerunt.
Comel.

281. *Seris*] Exilium verbis protra-
his. *Farnabius.*

285. *Auspicator*] Bono auspicio
cæptas Iasonis & filiaz tuæ nuptias,
non inauspicatas ut meas sup. v. 114. *Id.*

Precor, brevem largire fugienti moram,
 Dum extremagnatis mater infigo oscula,
 Fortasse moriens. *Creon.* Fraudibus tempus petis. 290
Med. Quæ fraus timeri tempore exiguo potest?
Creon. Nullum ad nocendū tempus angustū est malis.
Med. Parumne miseræ temporis lacrimis negas?
Creon. Et si repugnat precibus infixus timor,
 Unus parando dabitur exilio dies. 295
Med. Nimis est; recidas aliquid ex isto licet.
 Et ipsa propero. *Creon.* Capite supplicium lues,
 Clarus priusquam Phœbus attollat diem,
 Nisi cedis Isthmo. sacra me thalami vocant,
 Vocat precari festus Hymenæo dies. 300

294. *Repugnat precibus infelix timor,*] Flor. *infixus timor.* Cicero post reditum ad Quiritis: *Hæc cura erit infixa animo meo sempiterna.* Gronovius.

296. *Nimis est; & ex hoc aliquid abscondas*] Flor. *Nimis est. recidas aliquid ex isto licet.* Nota sunt, *recidere & amputare sarcinas, recidere & circumcidere sumptus,* quæ alibi Plinio & Latino Pacato restitimus. *Idem.* *Nimis*] Ultra votum mihi moram in-

dulxisti, namque in rem meam est fugam accelerare, ac proinde & ipsa propero. Farnabius.

297. *Capite*] *Εἰς ἡ' πῖσσω λαμπρῶς ὁ Ψευδῆς Ἰεῦ,* &c. *Θαυῆ.* Eutipid. *Idem.* Ennius in *Medea:* *Si te secundo lumine hic offendero, Morietur,* Raderus.

299. *Isthmo.*] Corinthiaci. *Farn.* *Sacra*] Nuptiarum sacra. *Idem.*

300. *Vocat*] Dies Hymenæo sacra, vocat me ad preces & vota. *Idem.*

C H O R U S.

Chorus in audaciam navigantium irvectus primos nautas dignum audacia sua retulisse præmium canit. Scilicet Medeam.

Anapæstici.

Audax nimium, qui freta primus
 Rate tam fragili perfida rupit;

Ter-

301. *Audax*] Locus in Navigationem, concinens Horatiano: *Illi robur & æs triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commisit pelago ratem Primus.* *Qui freta primus*] Consente poeta primum Iasonem cum Argonautis navigasse. Manil lib. 1. — *tum nobilis Argo In cælum subducta, mari*

quod prima cucurrit, Servando Deafacta Deos — Ovidius: *Per mare non natum primâ petiere carinâ.* & indermutatus noster infra, vers. 363. *Mercus primâ digna carinâ.* idem Sallustius tradit apud Priscian. lib. 6. idem quotquot Argonautica scripserunt, quidam primum navigasse Erythram, quidam Mylos,

Terraeque suas post terga videns,
 Animam levibus credidit auris;
 Dubioque secans æquora cursu,
 Potuit tenui fidere ligno,
 Inter vitæ mortisque vias
 Nimum gracili limite ducto.
 Nondum quisquam sidera norat;
 Stellisque, quibus pingitur æther,
 Non erat usus: nondum pluvias
 Hyadas poterant vitare rates:
 Non Oleniæ sidera capræ:
 Non quæ sequitur flectitque senex
 Arctica tardus plauftra Bootes:

305
 310
 315
 Non-

Mylos, Dionysius Afer Ægyptios, Ti-
 bullius & Mela Phœnices, Diodorus
 Cretenses. *Delrius.*

303. *Terraeque*] E portu solvens in
 alium; videt terras recedere, Troad.
 vers. 1044.

304. *Animam*] Vitam credit fallaci-
 bus Ausitris. *Farnab.* Lucil. Sat. 28.
Vitam ac fortunas quoi crediderim meus.

306. *Tenui*] *I nunc & ventis ani-*
mam committe, dolato Confusus ligno,
digitis à morte remotus Quatuor, aut
septem, si sit latissima ræda. *Farnab.*

307. *Inter*] Anacharsis tibi didi-
 cisset navis crassitudinem esse quatuor
 digitos, τὸ ἑστὸν (inquit) ἔξ ἑνὸς
 οὐδ' ὀλίγος ἀπὲρ ἑσσι. *Idem.*

311. *Nondum Pleiadas Hyadas*] *Idem.*
 Scaliger, *Pleiades hibernas*, aut epithet-
 on navium deesse putabat, Gruterus
 è suis vitium auget, *Pleiadas Hyadas*
que faciendo. *Delrius & Grotius* con-
 jiciunt *pluvias Hyadas.* Et hoc firmat
 Florent, ita exhibendo: *Nondum plu-*
vias Hyadas poterat vitare ratis. Gron.
Nondum] Hyades oru & occasu suo
 pluvias tempestatesque excitant. Vide
 Thyest. 871. *Farnabius.*

312. *Hyadas*] In fronte tauri se-
 ptem sunt stellæ, quæ fuculæ appellan-
 tur Latinis.

313. *Non Oleniæ sidera capræ*] *Pl.*
Non Oleniæ lumina capræ. Et sufficit
 paullo ante positum *sidera.* Cicero in
 Arateis: *Argolicam retinet crebro cum*
lumine navem. Sequenti liber idem,
Nec qui sequitur deslet que senex: ut, Li-
 psianus quoque & Moguntinus. *Gron.*
Non Oleniæ] *Non Oleniæ sidus pluvia-*
le capellæ, id est, Amaltheæ inter sive-
 ra relatæ, quod Iovi lac præbuisse prope
 Olenum Achaia oppidum. *Farnab.*

314. *Flectitque senex*] Germani-
 cus: *Inde Helicem sequitur senior, ba-*
culoque minatus Arctophylax. Satis au-
 tem apparet, Senecam eorum opinio-
 nem sequi, qui putant Booten, esse Ica-
 rium Erigones patrem. Germanici in-
 terpres, Bootes, inquit, qui & Arctu-
 rus, fertur esse custos plaustrum, eo quod
 sequitur plaustrum, hoc est Septentrio-
 nes. Cicero: *Arctophylax, vulgo qui*
dicitur esse Bootes, Quod quasi remone
adjunctam præ se quatit Arcton. *Del-*
Senex] Rectum est, de Boote. At Ve-
 tus, *deslet que senex.* ideo quia ma-
 trem conatus interficere, ad aspectum
 ejus memoria rei lacrimat] *Lipsius.*

315. *Arctica*] Quia polo vicinior. *Farnabius.* *Bootes*:] Bubulcus,
 Arctophylax, quod ut sæ minori adju-
 ctus plaustrum insequi videretur, *871*

Nondum Boreas, nondum Zephyrus
Nomen habebant.

Aufus Tiphys pandere vasto
Carbasa ponto, legesque novas
Scribere ventis. nunc lina sinu

Tendere toto: nunc prolato

Pede transversos captare Notos:

Nunc antennas medio tutas

Ponere malo: nunc in summo

Religare loco, cum jam totos

Avidus nimium navita flatus

Optat, & alto rubicunda tremunt

Suppara velo.

Candida nostri sæcula patres

Vidère, procul fraude remota.

*ἀμφὶ τοῖς ἐπιπέδιον ἐὶ δὲ τοῦ
Ἄφου.* Farnabius.

318. *Aufus*] Argonautas primum
navigasse canunt poëtae, Typhin pri-
mum velis & stellis in navigando
usum fuisse. *Idem.*

319. *Carbasa*] Vela carbafina. *Id.*
Legesque] Quomodo oporteat navim
regere.

320. *Lina*] Secundo usos vento.
Hisp. Viento a la popa, largar la vela.
Farnabius.

321. *Prolato*] Obliquatis ad cap-
tandum flantem à latere ventum vel-
lis, *πρόδραμα*, id est, inum veli an-
gulum, producto altero, reducere.
Idem.

322. *Pede*] Parte veli infima, quæ
ad navis latus religatur, quam nautæ,
prout tempestas poseit, aut contra-
hant, aut laxant. Catull. — *sive utrum-
que Iuppiter Simul secundus incidisset
in pedem.* quo ex loco duos hos esse
nauticos pedes colligit Turnebus, &
Pimpunctius multa ad illud Virg. lib. 5.
Aneid. Vna omnes fecere pedem. ubi
Servius, Podiam (lego *pedem*, vel *po-
deona*) hoc est, funem quo tenditur

velum, quod Græci *πρόδρα* vocant, ut
est apud Pindarum & Aciltophanem.
Hæc Servius. Ego vero etiam apud
Homerum *Odyss. 5.* & Euripidem, in
Taurica Iphigenia, idem invenio. Pli-
nius quoque scripsit: *Isidem ventis in
contrarium navigatur, simul prolato
pedibus.* Dehrius.

323. *Medio tutas*] Hoc faciunt nau-
tæ, quando vel non satis vehementer
ventus, vel totum excipere nolunt: ac-
collunt autem antennas, cum plenis
velis auram volunt infundi, ut mox
ait.

324. *Summo*] In summitate mali.

326. *Avidus nimium*] Non est cupi-
dius corradende pecunie, ut explicat
Dehrius, sed nimis indulgens voto ad
properandam iter. *Gronovius.*

327. *Tremunt*] Vento impulsæ.
Farnabius.

328. *Suppara*] Linea annexa su-
pra acatium & anrenham. *Summaque
pendens Suppara velorum perituras col-
ligit auras.* Vide Turneb. lib. 21. Adv.
cap. 4.

329. *Candida*] Nulla avaritiæ livor-
isque labe polluta. Farnabius.

Sua quisque piger littora tangens,
 Patrioque senex factus in arvo:
 Parvo dives, nisi quas tulerat
 Natale solum, non norat opes.
 Bene dissepti fœdera mundi
 Traxit in unum Thessala pinus,
 Jussitque pati verbera pontum;
 Partemque metus fieri nostri
 Mare sepositum. dedit illa graves

335

Im-

331. Piger] Otio & pace fretus.
 Farnabius.

332. Patrioque senex] His omnino contraria & de navigationis fructu ejusque laudibus veriora Aristides in oratione Ithmica. In nostri tamen sententiam Schol. antiquus in Juvenal. Sat. 14. *Apollinis oraculo declaratus est felicissimus Aglae Arcas; qui nunquam patrium agellum exceperat; cum a Deo quaereretur, quis fidem verae felicitatis impleffer.* Delius.

333. Parvo dives,] Secundum philosophos loquitur. Turpilius in LIndia: *Profecto ut quisque minimo contentus fuit; Ita fortunatam vitam duxit maxime: Vt philosophi aunt isti, quidvis satii.* Idem.

335. Bene dissepti] Sic & Flor. non dissepti, nec discepti: probantque jamdudum, sed ita, ut non aliunde doctum parum juvent. Nam quum notassent, dissepire esse septa disjicere & dividere, dissepti ergo, inquit, divisi, distincti, in quo sua cuique loca & officia assignata. Fortassis utramque verum: sed male alterum ex altero colligitur, quia contraria sunt. Nam qui disjicit dividitque septa, is non facit divisa & distincta, sed tollit quod dividebat distinguebatque, & continuum unumque facit, quod ante septo discretum ac duplex erat. Ita disseptus mundus esset indivisus jam nec septus, sed in quo quæ fuerant septa, erant disiecta. Sic alter de eadem familia homo doctus: *Dissepio, contatium*

sepio, claudio, intercludo: dissepio, aperio divido, distingo, disperior. At si dissepio contrarium est *sepio*, si est aperio, non est claudio, divido, distingo, disperior. Debeant igitur distinctius agere. *Dissepire* Lucretio est idem quod *sepire*, septo vel limite dividere. Lib. 1. *Aër dissepti collu atque aëra montes, Terra mare & contramare terras terminat omnium.* Et lib. 6. *dissepia domorum saxea vocat, quæ Plinius membra, parietibus disclusas dicitas.* Sic Seneca *Disseptum mundum* dicit terras medio mari se junctas & separatas. At Papinio Statio disseptum est rescissum & destructum, Lib. 10. *Thebaid. disseptoque agere rursus Vritur, & rruacas rupes in saxa domosque præcipitat.* Hic locus ab Seneca est alienus. Potest tamen excusari, ut *infractus* tam non fractum quam fractum significat, recludere referare & claudere, *obesus* gracilem & crassum. Nisi Statius scripserit, *desepoque*, quem admodum *desendi tabernacula* dicuntur. Gronov. Bene] Confundit hæc bene distincti mundi fœdera, & mari commiscuit terras, quas *Deus abscedit Prudens Oceano dissociabili.* Farnabius.

336. *Thessala*] Thessalæ silvæ filia nobilis navis è pinu. Idem.

337. *Verbera*] Remorum ictus.

338. *Partemque*] Terra partum fuerat *fatius*, adjecimus undas, Forum a miseris auximus arte vias. Farnabius.

339. *Ille*] Argo. Idem.

Improbæ pœnas, per tam longos
 Ducta timores: cum duo montes,
 Claustra profundi, hinc atque illinc
 Subito impulsu, velut ætherio
 Gementer sonitu; spargeret astra
 Nubesque ipsas mare deprensam.
 Palluit audax Tiphys, & omnes
 Labente manu misit habenas:
 Orpheus tacuit torpente lyra;
 Ipsaque vocem perdidit Argo.
 Quid! cum Siculi virgo Pelori,

340

345

350

Rabi-

341. *Cum duo montes*,] Cyaneæ, Symplegades, quas transfere Argonautæ, Phinei moniti præmissa viæ duce columba; non sine periculo, mutilata summa puppis parte. *Farn.* Symplegades vel Cyaneæ insulæ sunt seu scopuli in Ponti Euxini ostio: quæ finguntur concurrentes; eo quod non multum à se distantes, navigantibus modo disjungi, modo coire videantur, quingentis passibus ab Europa distantes.

342. *Claustra*] Maris enim Pontici aditus claudere videntur. *Farnabius.* *Hinc atque illinc Subito impulsu*,] Suspicor legendum, *impulsi*. Cum duo scopuli, utrimque moti & concurrentes, instar tonitru ederent. *Pergeret depressum*, quod indignissimum Lipsio excidit, satis refutatum est. Flor. ut ceteri; *spargeret*, & *deprensam*. De posterioris verbi elegantia ad Philosophumena Seneca. Nec cum Delrio opus *aspergeret*. nam sic Virgil. *Ecl.* 5. *Spargite humum foliis.* *Ann.* 6. *Spargit corpus aqua.* Vetus poeta: *Saxa spargens tabo.* Gronovius.

343. *Impulsu*,] Collisione. unde & nomen habent. *Δρό & συνεπάρτηξ.* dicto vers. *Hercul. Fur.* *Farnabius.*

344. *Sonitu*,] Velut tonitru. *Id.*

345. *Deprensam*,] Quando hi scopuli collidebantur, in medio depre-

hensum & compressum mare sic exprimebant, ut ejus guttæ in caelum ipsum exsiliunt. simillima illa *Herc. Fur.* actu 5. — *cumque revocatâ vice In se coibunt, saxaque in caelum expriment, Aëlis utrinque rupibus, medium mare.*

346. *Palluit audax*] Expressit illa Horatii; — *& scatenem Belluis pontum mediasque fraudes Palluit audax.* *Delrius.*

347. *Habenas*,] Clavum. *Farnabius.*

348. *Orpheus*] Metu stupefactus ipse tacuit Orpheus, & lyra prius vocalis. *Idem.*

349. *Ipsaque*] Cujus catina præfaga, garrula, fatidica dicitur, ut quæ ex Dodonæa quercu, *πολυλόγος, λαλετότην είχε τὴν τρυφὴν ἐν τῷ δροῦνι δρυός,* in qua duæ columbæ, seu mulieres *Columba* vocatæ responsa reddebant. *Idem.*

350. *Virgo*] Scylla Phorcii filia, quam cum Glaucus Circe spreto amaret, illa veneficiis dum se in fonte lavaret, in monstrum canibus inguina succinctum mutavit: estque in mari Siculo ad promontorium Pelorum humana figura saxum cavernosum, ad quod maris æstuosi fluctus refracti lateratum canum representant. *Argonautæ vero, à Iove propter discriptum Absyrtum irato immissa tempestate, errantes hac loca appulerunt.* *Idem.*

Rabidos utero succincta canes,
 Omnes pariter solvit hiatus,
 Quis non totos horruit artus,
 Toties uno latrante malo ?

Quid ! cum Aufonium diræ pestes 355

Voce canora mare mulcerent;

Cum Pieria resonans cithara

Thracius Orpheus solitam cantu

Retinere rates pene cœgit 360

Sirena sequi ? quod fuit hujus

Pretium cursus ? aurea pellis;

Ma-

357. *Succincta canes.*] Lucretius: *Aut rapidis canibus succinctas semimarinis Corporibus Scyllas.* Tibullus: *Scyllaque virginem canibus succincta figuram.* Virgil. in Cirî: *Quid loquar aut Scyllam Nisi, aut quam fama secuta est candida succinctam latrantibus inguina monstris Dulichias vexasse rates.* Delphius.

358. *Toties uno latrante malo*] Hoc est, uno monstro tot simul latratus edente: quot canibus Scylla succingebatur. *Idem.*

355. *Aufonium*] Italicum ab Aufone Vlyffis & Calypfus fil. *Farnabius.* *Diræ pestes*] Sitenes, sive Acheloi & Terplichotes, secundum Nonnum & Ifacium; sive Acheloi & Steropes, juxta Homeri scholiasten, sive Acheloi & Melpomenes, ex Nicandri sententia; sive Acheloi & Calliopes, ut Servius 3. *Aneid.* voluit. *Quæ nomina habuerint, non satis constat.* Sunt qui vocent Aglaopen, Thelxiopen, Pisinoën: Apollonii vero scholiastes; Thelxi-noën, Molpen, Aglaophonem; Chærylius, Thelxiopen, Molpen, Aglaophonem; Dionysius Halicarnassæus, Solinus, & alii plerique, Parthenopen, Ligiam, Leucosiam. Hæ Iunonis instinctu Musas cantu provocarunt, à quibus victæ, implumes abierunt; earumque plumas Musæ capitibus suis imposuerunt, idco indignatæ Sirenes,

cantus suos in penicem hominum converterunt: aliam tamen causam reddit Claud. lib. 3. de raptu Proserp. *Discedunt aliæ rapidis Acheloides aliæ Sublate, Siculi latus obsedere Pelori, Accenque malo, jam non impune canoras In pestem vertere lyras. Vox blanda carinas Alligat, auditio frenantur carmine remi.* Delphius.

356. *Voce canora*] Harum una voce, teste Servio super 5. *Aneid.* circa finem, alia tibiis, alia lyra canebat.

357. *Pieria*] Quam à Calliope matre acceperat.

358. *Pene*] Περδενκὴν ἢ Σιωνὴν ἐβίοντο Φόρμυξ. Apollon. *Farn.*

361. *Aurea pellis*] Phryxi arietem aureo insignem vellere ex Mercurii contactu Apollonius, Orpheus, Catullus, & plerique scribunt; Simonides aliquando candidum, aliquando purpureum vocat, πορφυρῶν; sed opinor more Græco, quibus albus color quandoque dicitur purpureus. Acufilus maris contactu hunc purpureum colorem credit accepisse. Mythologiam tradit Dionysius Mytilenæus: Cition (sic vocant illi arietem) Phryxi pædagogum fuisse, & cum eo in Colchos navigasse. addunt alii navigii in protra pictam fuisse arietis effigiem, forte auratam. plura Higinus in Fabulis cap. 188. & Lucillius Tharæus in Apollon. libro primo, versu 256. *Delphin.*

Majusque mari Medea malum,
 Merces primâ digna carinâ.
 Nunc jam cessit pontus, & omnes
 Patitur leges. non Palladia
 Compacta manu regum referens
 Inclita remos quæritur Argo.
 Quælibet altum cymba pererrat,
 Terminus omnis motus, & urbes
 Muros terra posuere nova.
 Nil, qua fuerat sede, reliquit
 Pervius orbis.
 Indus gelidum potat Araxem:
 Albim Persæ, Rhenumque bibunt.
 Venient annis sæcula seris,
 Quibus Oceanus vincula rerum
 Laxet, & ingens pateat tellus,
 Tethysque novos detegat orbes;
 Nec sit terris ultima Thule.

365

370

375

ACTUS

363. *Merces*] Effera, audax, temeraria mulier, merces digna primâ illâ temerariâ nave. *Farnabius.*

365. *Non Palladia*] Neque tantum Argo Minervæ operâ confecta, heroum principumque remigio impulsâ queritur ad navigandum, sed, &c. *Id.* Argo Minervæ operâ confectam fuisse primus Simonides scripsit, idem postea Seneca, Claudianus, alique per multi tradiderunt. *Deltrius.*

366. *Regum*] Iasonis, & sociorum regum.

367. *Argo*] Pindarus Thebanus in Magnesia oppido ædificatam scribit, Callimachus ad templum Actii Apollinis. *Cæfer.*

369. *Urbes*] Urbes novæ ædificari ceptæ in terris aliis, novæque deductæ coloniarum. *Farnabius.*

370. *Urbes Muros terra posuere novos.*] Flor. *novas.* Lege, *novæ.* Urbes, inquit, se propagaverunt coloniis: velut Tytii in terra sibi nova condide-

runt Carthaginem. Horatius: *certum enim promisit Apollo Ambiguum tellure nova Salamina futuram.* Gronovius.

373. *Araxem*] Armeniae fl. *Farnabius.*

375. *Venient annis*] Veniet tempus inret posteris, cum Oceanus, qui nunc circumligat terram, hominesque illum navigare timentes tenet conclusos, aperietur transitu, & vastissimæ, quæ nunc etiam latent, dependentur terræ in ipso mari. Nam Flor. *Tethysque novos Detegat orbes.* non *Tiphysque.* Gronovius.

376. *Vincula*] Terminos suos, quibus terras cingit. *Farnabius.*

377. *Et ingens*] Non tam acceptum hoc Platoni in Phædone de orbe incognito differenti refert Abrahamus Ortelius, quam poëta Hispani de America à suis inventa vaticinio. *Idem.*

378. *Thule*] Oceani Septentrionalis insula. *Tylemarke.* Virgil. *sibi serviat ultima Thule.* *Idem.*

A C T U S T E R T I U S.

N U T R I X. M E D E A.

In vindictam præcepit fertur Medea, nutrice incassum eam
dehortante.

Nutr. **A**lumna, celerem quo rapis tectis pedem? 380
Resiste, & iras comprime, ac retine impetû.
Incerta qualis entheos cursus tulit,
Cum jam recepto Mænas insanit deo,
Pindi nivalis vertice, aut Nysæ jugis;
Talis recurvat huc & motu effero, 385
Furoris ore signa limphati gerens.
Flammata facies spiritum ex alto citat.
Proclamat: oculos uberi fletu rigat.
Renidet. omnis specimen affectus capit;

Hæret,

382. *Entheos*] Το ἐνθεον apud hunc
Poëtam, pro facto & factio. *Enthei*
sunt qui impetu quodam divino rap-
piuntur. In sacris ut Bacchi, ut hic, &
Oedipo, *Vibrate thyrsos, entheû potius*
manu Lacerate. In sacris Apollinis; in
Agamemnone, *Effrena Phœbus entheûs*
lauri quatit. In sacris Cybeles, Mar-
tialis, *Cum furit ad Phrygiæ entheû tur-*
ba modos. Fabricius.

383. *Mænas*] Baccha. à *μῆνας*.
Oed. 436. *qualis vertice Pindi Odonis*
Oxygio decurrit plena Lyæo. Farnab.

384. *Pindi*] Thessaliæ montis, in
quo solita bacchari Mænades. Lucan.
lib. 7. — *nam qualis vertice Pindi*
Odonis Oxygio decurrit plena Lyæo, &c.
Delrius. *Nysæ*] Græci quidam *Νύσσεω*,
alii *Νύσσεω*; alii *Νύσσεω* scribunt.
Nysæ porro tam urbes, quam montes
nominantur à Stephano & reliquis
Geographis decem: hic agitur, vel de
altero Patnassi vertice, vel de urbe In-
dica, ad radices montis Meri; in eu-
jus antro Dithyro Bacchus fuit educa-
tus. Q. Curtius lib. 8. de rebus gest.
Alex. *Sita est* (India urbs Nissa) *sub*

radicibus montis, quem Meron incolæ
appellant. Inde Græci mentiendi tra-
xerunt licentiam, Iovis femine Liberum
patrem esse celatum. quod ab Atriano.
Delrius.

386. *Lymphati*] Mente alienati
propter vitam forte in fomite Nym-
pham. Nymphæ itaque iratæ spiritu
corrupti, *ὄρε Πολύμητις.* Sic *Cerritos*
& *Larvatos* dicebant, qui Cereris aut
Larvæ incussione animo vexarentur;
nisi rectius *Lymphatos* dicamus, qui
ab humentis cerebri exuperantia insa-
niant. *ὄρε Πολύμητις* & cum humo-
ribus Luna præsit, *Lunaticos.* Farnab.

387. *Flammata*] Spiritus è corde
excitatus & per faciem diffusus, turbu-
lentos ipsius motus arguit. *Idem.* Ex
alto] Id est profundo pectore.

388. *Proclamat: oculos uberi, oculos*] *o-*
culos uberi, ut voluit Liplius: Pro-
clamat: oculos uberi fletu rigat. Frustra
prædicat alterius vehementiam Del-
rius. Iuvenalis Sat. 6. *aut ficta pellice*
plorat Vberibus semper lacrimis. Gron.
Oculus] E dolore. Farnabius.

389. *Renides.*] Vindictæ spem sibi
gratulata

Hæret, minatur, æstuat, queritur, gemit.
 Quo pondus animi verget? ubi ponet minas?
 Ubi se iste fluctus franget? exundat furor.
 Non facile secum versat aut medium scelus,
 Se vincet: iræ novimus veteres notas.

Magnum aliquid instat, efferum, immane, impium. 395
 Vultum furoris cerno. Dii fallant metum!

Med. Si quæris odio, misera, quem statuas modum,
 Imitare amorem, regias egon' ut faces
 Inulta patiar? segnis hic ibit dies,
 Tanto petitus ambitu, tanto datus? 400

Dum terra cælum media libratum feret,
 Nitidusque certas mundus evolvit vices,
 Numerusque arenis deerit, & solem dies,
 Noctem sequentur astra; dum siccus polus

Versa-

gratulata ridet. *Farn.* *Omnis*] Signa
 & argumenta omnium cogitationum.
Idem.

390. *Hæret,*] Cogitabunda & du-
 bia. *Idem.* *Minatur,*] Vultu truci,
 quassato capite. *Id.* *Æstuat*] Irata. *Id.*

391. *Quo pondus istud verget?*] Flor.
Quo pondus animi verget?] Gronov.

392. *Fluctus*] Iratum. *Farnabius.*

393. *Non facile secum versat aut me-
 dium*] Ne licerem quidem hic mutat
 Etruscus. Euripidis est: Οὐκ ἔστιν

ἔπις ἐν τῷ στήθεσσι Δείποινα γό-
 λον ἠγεῖσθαι πρῶτος. Livius lib. 5. dele-

ctum nihil accuratiorem quam ad me-
 dia bella haberi solitus erat. Pro eo Lu-

stinus lib. 7. bellum facile & mediocre.

Ovidius 9. met. media de plebe Galan-
 thus. & lib. 11. media quoque commoda

plebi Nostra patent. Hippolyto: Me-
 diumque sanos vulgus affectus tenet. Ab-

eamt Ipsi, laudat scelus, & rude sce-
 lus. Gronovius. *Non facile*] Non leve

meditatur & vulgare scelus. *Farnab.*

394. *Si vincit:*] *Emphasis,* priora
 facinora. *Idem.*

396. *Dii fallant*] Dii faxint ut fal-
 sum sit quod metuo. *Idem.*

397. *Si quæris*] *Medea* nutriti non
 attenderat, atque hæc secum. *Idem.*

398. *Imitare*] Non sunt hæc refe-
 renda ad alium amorem, quam unius

Medeæ. Itaque supervacua illi, qui
 vim amoris ad hunc locum multis sta-

biliunt. Dicit enim ita extremo odio
 habendum Iasonem, quemadmodum

immoderate amarat, quippe cuius gra-
 tia omnia divina & humana jam con-

siderat. *Gruterus.* *Regias*] Tædas, in
 Iasonis cum regis filia nuptiis, accen-

fas. vid. Thebaid, 507. *Farnabius.*

400. *Petitus*] Vix à Creome im-
 petrat. sup. v. 295. *Idem.*

401. *Dum terra*] *Dum circumfusis*
 pendebit in aëre tellus. *Ponderibus li-*

brata suis. *Idem.*

402. *Nitidusque*] Cælum stella-
 tum. *Idem.* *Vices,*] Anni tempesta-

tes. *Idem.*

403. *Deerit,*] Nostra quidem igno-
 ratione, in se autem finita est & nu-
 mero circumscripta, cum ipse mun-

dus neutra quantitate sit infirmus. *Id.*

404. *Siccus Aëtos;*] Versam majo-
 rem & minorem, quæ, quia nunquam
 occidit, sicca dicitur.

405. *Elu-*

Verfabit Arctos; flumina in pontum cadent; 403

Nunquam mens cessabit in pœnas furor,
Crescetque semper. quæ ferarum immanitas,
Quæ Scylla, quæ Charybdis, Ausonium mare
Siculumque sorbens, quæque anhelantem premens
Titana, tantis Ætna fervefcit minis? 410

Non rapidus amnis, non procellosum mare,
Pontusque Coro sævus, aut vis ignium
Adjuta flatu, possit inhibere impetum
Irasque nostras. sternam & evertam omnia.
Timuit Creontem, ac bella Theffalici ducis? 413

Amor timere neminem verus potest.
Sed cesserit coactus & dederit manus;
Adire certe, & conjugem extremo alloqui
Sermone potuit: hoc quoque extimuit feroc.

Laxare certe tempus immitis fugæ 420
Genero licebat. liberis unus dies
Datus duobus. non queror tempus breve:
Multum patebit. faciet, hic faciet dies;

Quod

405. *Flumina in pontum*] Sic Virg. 1. Æneid. *In freta dum fluvii currens.*

406. *Furor,*] In vindictam ira. *Farnabius.*

408. *Scylla,*] Sup. vers. 350. *Idem.*

Charybdis, Ionium mare Siculumque]

Optimus: *Ausonium mare Siculumque*

sorbens. Sane *Ausonium* mare censent

eruditi, quod inter fretum & Adriati-

cum five Superum mare interluit us-

que ad Salentinos, ut proprie loquen-

do melius conveniat quam *Ionium*:

etsi pœtae his vocabulis laxius utan-

tur. *Gronovius.* *Charybdis,*]

Nihil aliud quam vorticosum mare flante

præcipue Austro.

410. *Titana,*] Typhoëum ut *volum-*

plerique. secundum alios inter quos *no-*

ster, Herc. Fur. v. 80. Enceladum.

412. *Pontusque*] Euxinus, in quo

nem. de quo Thyest 576. *Farnabius.*

415. *Theffalici ducis?*] Acasti. sup. vers. 257. *Idem.*

416. *Amor timere, &c.*] Audacia

amantium pleni sunt pœtarum libri.

Propert. *Solus amans novit, quando*

periturus, & à qua Morte; neque hic

Borea stabra nec arma timet. Delcius.

417. *Sed cesserit convictus*] Cujus

quæro criminis: quibus indicibus: quo

teste? qui ne quidem accusatus est.

Scribe cum optimo: *Sed cesserit co-*

actus & dederit manus. Gronovius,

Sed cesserit] Sed fac eum cessisse, huc

coactam. *Farnabius.*

419. *Hoc quoque*] Et me aliqui

forte timuit, alias feroc. *Idem.*

421. *Genero*] Cum Creonti gener

fit. *Idem.* *Liberis unus dies Datus duo-*

bus.] Flor. *Datus est duobus.* Gron.

Liberis] Quo liberis valedicam. *Farnabius.*

Quod nullus unquam taceat. invadam deos,
 Et cuncta quatiā. *Nutr.* Recipe turbatum malis, 425
 Hera, pectus. animum mitiga. *Med.* Sola est quies,
 Mecum ruina cuncta si video obruta.
 Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas, libet.
Nutr. Quam multa sint timenda, si peritas, vide.
 Nemo potentes aggredi tutus potest. 430

424. *Invadam deos,*] Imprecationibus. Suprà vers. 271. & infra v. 672. *Farnabius.*

425. *Et cuncta*] Omnia movebo, & *fletere si nequeo superos, Acheronta*

movebo. Idem.

427. *Mecum*] *Ἐμὲ τῶνδ' ὄρω* Idem.

430. *Potentes*] Late enim patens est ira; longæ manus regum. Idem.

J A S O N. M E D E A.

Iasonem gravatim Medeam deserentem seque excusantem aggreditur Medea, opprobriis, precibus, simulata conciliatione.

Iaf. **O** dura fata semper, & sortem asperam,
 Cum sævit & cum parcit, ex æquo malam!
 Remedia quoties invenit nobis deus
 Periculis pejora? si vellem fidem
 Præstare meritis conjugis, leto fuit 435
 Caput offerendum: si mori nolim, fide
 Misero carendum est. non timor vicit virum,
 Sed trepida pietas. quippe sequeretur necem

431. *Sortem*] Conditionem Fortuna mea.

432. *Ex æquo malam!*] Flor. mala. Certe in vulgatis oratio indecore hiat. Forte: & sortem asperam? Cum sævit & cum parcit, exæquat mala. Gronov.

433. *Remedia toties*] Flor. per interrogationem & admirationem: *Remedia quoties invenit nobis deus Pericula pejora?* Idem. *Remedia*] In expeditione Colchica ut effugerem tauros, draconem, serpentigenas, jurisjurandi reus duxi Medeam: hinc, ne ab Acasto petius, Creontis insidiis peream, violata priore fide, ducenda est Creusa. *Farnabius.*

437. *Non timor vincit virum,*] Flor. non timor vicit fidem. Sed ingrata est repetitio vocis. Forte vers. 434. fuit: *si vellem vicem Præstare meritis conjugis.* Ut infra: *redde supplicii felix vicem.* Gronovius. *Non timor*] Nec tamen mori refugio, animo parum vituli de me sollicitus, *Farnabius.*

438. *Sed trepida*] Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur. Idem. *Sequeretur necem*] Flor. quippe sequeretur neci Proles parentum. An *ἰδὲν ἴσες*, ut & in Oedipo: *sequitur & Bacchis lacer Pentheus.* Sic enim idem liber. An. *sequeretur neco Proles parentem.* Gron.

Proles parentum. ô sancta, si cœlum incolis,
Justitia, numen invoco ac testor tuum. 440

Nati patrem vicere. quin ipsam quoque,
Etsi ferox est corde, nec patiens jugi,
Consulere natis malle, quam thalamis, reor.
Constituit animus precibus iratam aggredi.

Atque ecce, viso memet, exsiluit, furit. 445
Fert odia præ se, totus in vultu est dolor.

Med. Fugimus Iason, fugimus. hoc non est novum
Mutare sedes. causa fugiendi nova est.
Pro te solebam fugere. discedo, exeo,
Penatibus profugere quam cogis tuis. 450

Ad quos remittis? Phasin & Colchos petam,
Patriumque regnum, quæque fraternus cruor
Perfudit arva? quas peti terras jubes?
Quæ maria monstras? Pontici fauces freti?

Per quas revexi nobiles regum manus, 455
Adulterum secuta per Symphlegadas?

Par-

439. Sancta,] *Astræa*. Thyest. 855.
Farnabius.

441. Nati patrem] Amor natorum
eogit me vivere. *Idem*. Ipsam] *Medea*.
Emphasis. *Idem*.

442. Etsi ferox] Ait *Horatius*, in
epist. ad *Pisones*, de arte poetica: *Sit*
Medea ferox —

443. Consulere] Malle vitam na-
torum servare, quam meis thalamis
fui. *Farnabius*.

445. Totus in vultu est dolor.] Vul-
nus dolorem iniregrum, quantum quan-
tus est, exprimit. nihil illa necesse est
iram profiteatur, ex vultu manifeste
deprehendas. Dolorem pro ira etiam,
Herc. Oet. act. 2. & *Agamem. act. 2.*
posuit. *Delvius*.

447. Fugimus.] In exilium mittor,
ô Iason, in exilium mittor. *Iron. Farn.*
Hoc non] Fugi enim è Colchide patris
mei iram verita: rursus è Thessalia,
Acasti Peliam patrem interfectum ul-
tuti. Sed hæc propter te. *Idem*.

451. Phasin] *Supr. v. 44 & 133. Id.*

453. Quas peti terras jubes?] Ci-
tantur hæc verba à *Fabio libro 7*. In-
stit. *Orat. cap. 2.* *Seneca* nomine,
act. 2. 5., quod de alio quam philoso-
pho minime accipiendum. est autem
hæc interrogatio apta concitandæ in-
vidiæ, ex iis, quæ responsione carent,
multiplex enim interrogatio. nam vel
instamus eâ; vel commiserationem aut
invidiam movemus; vel ridemus; vel
scire aliquid cupimus, quod nescimus.
Delvius.

455. Nobiles regum manus.] *Scaliger*
nobilem regum manum. Vt *Ovid. Meta*
manus procerum est. Cui tamen, nisi &
in *El* sic invenissem, liberius repugnas-
sem. Fingebam enim in illo, *nobiles re-*
gum manus, aliquid magis conveniens
Argonautis. nam manuariam operam
præstabant ipsi reges, remigum officio
fungendo. *Manus* autem dici ministros
notavimus ad *Statii Silvas. Gronov.*

456. Adulterum] Te, cum rapto-
rem;

Parvamne Iolcon, Thessala an Tempe petam?
 Quascunque aperui tibi vias, clusi mihi.
 Quo me remittis? exuli exilium imperas,
 Nec das. eatur. regius iussit gener. 460
 Nihil recuso. dira suppliciaingere;
 Merui. cruentis pellicem pœnis premat
 Regalis ira, vinculis oneret manus,
 Clusamque saxo noctis æternæ obruat;
 Minora meritis patiar. ingratum caput! 465
 Revolvat animus igneos tauri halitus,
 Interque favos gentis indomitæ metus,
 Armifero in arvo flammeum Ætæ pecus,
 Hostisque subiti tela: cum iussu meo
 Terrigena miles mutua cæde occidit. 470
 Adice expetita spolia Phrixæi arietis,

Somno-

rem; jam desertorem. *Farnabius.* *Symplegadas?* Supra v. 342. *Idem.*

457. *Tempe*] Tempe dicta, quævis fitu amœna loca; quædam Bœotiæ, quæ Teumessia; quædam Siciliæ, quæ Eloria; quædam Thessaliæ, quæ simpliciter *Tempe* vocari consuevère à scriptoribus: describuntur ab Eliano lib. 3. var. hist. in princ. & Ovidio lib. 1. *Metamorph. Delrius.*

458. *Quascunque*] Namque & partiam & Thessaliam mihi infesta atque inimica reddidi, tibi ut placerem. *Farnabius.*

460. *Regius*] Iason. *Scaptice* Creontis jam gener. *Idem.*

461. *Dira suppliciaingere;*] Quæ bene de te merendo, perfide, meruerim. *Idem.*

462. *Pellicem*] Me velut filia sua pellicem. *Idem.*

463. *Regalis*] Creontis. *Idem.*

464. *Saxo noctis*] Specu tenebroso; saxo. Sisyphius ipse. infr. vers. 512. *Idem.*

465. *Meritis*] Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam; bonis erga te. *Idem.*

466. *Revolvat*] Recordare, te, cum non liceret aureum vellus auferre, nisi tauris ignivomis domitis iugoque iunctis campum sulcasses Marium & dentes serpentis feminasles, è qua semente, &c. *Idem.*

468. *Pecus,*] Tauros.

468. *Terrigena miles*] Armatorum messis. *Farnabius.* Observavi Iasonem feminasse dentes draconis, non illius Colchici, sed ejus quem Cadmus prius in Bœotia occiderat. Nam Apollonius & Pherecydes scribunt, Bœotii illius dentes æquis partibus à Minervâ divisos Cadmo & Ætæ: hos Ætas Iasoni seminandos dedit. Hunc draconem Pherecydes & Herodotus autumant occisum ab Iasone; Antimachus vero, Apollonius & Valerius dumtaxat veneficiis Medææ consopitum memorent. *Delrius.*

471. *Adice*] Lege adice, more Manilii, Martialis, aliorum, primâ correpta. Vide Lud. Carrionem comment. in lect. antiq. cujusmodi multa noster exempla passim suggerit. *Idem.* *Phrixæi arietis*] Quem Marti Phyxus sacravit.

Somnoque iustum lumina ignoto dare
 Insomne monstrum : traditum fratrem neci;
 Et scelere in uno non semel factum scelus;

Jussasque natas fraude deceptas mea, 475
 Secare membra non revicturi senis.

Aliena quærens regna, deserui mea.

Per spes tuorum liberum, & certum larem,

Per victa monstra, per manus, pro te quibus

Nunquam peperci, perque præteritos metus; 480

Per cœlum, & undas, conjugii testes mei,

Miserere: redde supplici felix vicem,

Ex opibus illis, quas procul raptas Scythæ

Usque à perustis Indiæ populis perunt,

Quas quia referta vix domus gazas capit, 485

Ornamus auro nemora, nil exul tuli,

Nisi

472. *Somnoque*] Draconem pellis aureæ custodem fecerunt: te, inquam, Prometheus, confectione venenata, infra 707. à me donatum taurorum flammis restitisse, lapidem à me acceptum in medios terrigenas jecisse, quo factò seges illa armata mutuis vulneribus cecidit; succo denique Lethæo tibi à me dato vigilem draconem scopivisse. *Farnabius.*

473. *Traditum*] Suprà vers. 441 & 33. *Idem.*

475. *Natas*] Pelia filias. Suprà vers. 156. *Idem.*

477. *Aliena sequens regna*] Locus revatus. Editor fecerunt, *Alienaque sequens*. Quod probat Scaliger ita ut subaudiatur *quod*. Sed nec sermo Latinus hoc patitur in tali oratione, & particula *que* omnibus antiquis codicibus ignoratur. Liphius, *sequeris*, cum interrogatione, refutatum amico ejus & Grutero. Ipsi, alter conjicit, *Aliena sectans*, alter *Sequens aliena*. Hic iterum Florentinus meliorem se aliis ostendit. Habet enim sine ulla ambiguitate: *Aliena quærens regna deserui nemora*. Pacuvius aut Ennius dixissent

forte *αἰγὼν δ' αἰὼς* sequens; nunquam Seneca. De ordine nihil video commodius sententia Delrii transponentis versum post v. 487. *Gronovius.*

481. *Per cœlum*] Cœli sidera. Noncturnus autem Medæ contractus obiectus supra in Epithalamio, v. 114. *Farnabius.* *Vndas*,] Celebratas Iasonis & Medæ nuptias alii in mari scribunt, in Peuce insula alii, alii in Corcyra. *Id.*

484. *A perustis*] Thyest. 600. & Oed. 122. Indo-Scythas loquitur. *Id. Indi*] De Indo-Scythis agit, quos Gedrosiæ & Atachosiæ Ptolomaus opponit. *Delrius.*

485. *Referta quasque vix domus*] Vidit Scaliger hæc male coherere cum superioribus. Itaque prorsus de illius sententia Erruscus: *Quas quia referta.* Gronovius. *Referta quasque*] Propter vellus aureum in ludo Martis quercui appensum. *Farnabius.*

486. *Ornamus auro nemora*,] Plinius de Soanis gente Colchica scribit, eorum regi fuisse aureas camaras, trabes, columnas, & parastatas argenteas. Turditanis Strabo præsepia argentea scribit. *Delrius.*

Nisi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria cessit, tibi pater, frater, pudor.
Hac dote nupsi. redde fugienti sua.

Ias. Perimere cum te vellet infestus Creos,
Lacrimis meis evictus, exilium dedit.

Med. Pœnam putabam; munus, ut video, est fuga.

Ias. Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe.

Gravis ira regum est semper. *Med.* Hoc suades mihi,
Præstas Creusæ. pellicem invisam amoves. 495

Ias. Medea amores obicit? *Med.* & cædem, & dolos.

Ias. Objicere crimen quod potes tandem mihi?

Med. Quodcunque feci. *Ias.* Restat hoc unum insuper,
Tuis ut etiam sceleribus fiam nocens.

Med. Tua illa, tua sunt illa. cui prodest scelus, 500

Is fecit. omnes conjugem infamem arguant;
Solutuere, solus infontem voca.

Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.

Ias. Ingrata vita est, cujus acceptæ pudet.

Med. Retinenda non est, cujus acceptæ pudet. 505

Ias.

489. *Hac dote nupsi.*] Horum impendii & damni dote, quæ omnia tu mihi restitue, quoniam tua culpa intervenit divortium. *Anachronism. legem Roman. respiciens.* Farnabius.

490. *Perimere*] *Supra v. 184. Idem.*

495. *Præstas Creusæ.*] Pulchre sane consulis superinductæ novæ nuptæ, me tanquam pellice amota. *Idem.*

496. *Medea*] Objicisne mihi novos Creusæ amores. *Idem.*

498. *Restat*] Quasi dicas hæc meis consiliis facta; culpamque in me rejicias. *Idem.*

500. *Cui prodest*] *Supr. v. 276. Cicero pro Roscio Amerino: L. Cassius, ille quem Populus Romanus verissimum sapientissimumque judicem putabat, identidem in causis querere solebat, cui bono fuisset. Sic vita hominum est, ut ad maleficium nemo conetur sine spe atque emolumento accedere. Nullus*

dubito, quin Seneca huc respexerit. *Raderus.*

501. *Omnes conjugem*] *Ut culperis alii, tibi me laudare necesse est, Pro quo sum toties esse coacta nocens.* Farnabius.

504. *Ingrata vita est,*] *Quod ætate effreni vitam acceperim, idque veneficiis malisque artibus obnoxius, pudet me pigerque. Idem. Curtius lib. 6. Quædam beneficia odimus, meruisse mortem confiteri pudet. Superest, ut malit videri injuriam accepisse quam vitam. Raderus. Cæsar 3. de bello civili: Eum ingressum in sermonem Pompeius interpellavit, & loqui plura prohibuit. Quid mihi, inquit, aut vita aut civitate opus est, quam beneficium Cæsaris habere videbor? Vide quæ ad Senecæ consolationem ad Marciam cap. 20. notavimus. Gronovius.*

505. *Retinenda non est,*] *Est itaque*

Iaf. Quin potius irâ concitum pectus doma.

Placare natis. *Med.* Abdico, ejuro, abnuo.

Meis Creusa liberis fratres dabit?

Iaf. Regina gnatis exulum, afflictis potens.

Med. Non veniat unquam tam malus miseris dies, 510

Qui prole fœda misceat prolem inclitam;

Phœbi nepotes Sisyphi nepotibus.

Iaf. Quid, misera, meque teque in exitium trahis?

Abfcede quæso. *Med.* Supplicem audivit Creco.

Iaf. Quid facere possim, eloquere. *Med.* pro me? vel
scelus. 515

Iaf. Hinc rex, & illinc. *Med.* Est & his major metus,

Medea. nos confligere certemus; sine,

Sit pretium Iafon. Iaf. Cedo defessus malis.

Et

in tua manu, simul te vita ac pudore
exsolvere. *Farnabius.*

507. *Natū.*] Propter natos, amoris
ignora & spes. *Idem.*

509. *Regina gnatis*] Imo decori erit
Iaf. Afflētis & matris exulis filiis habere
ἐπιπέρας ἀμειψιότροπος ἡβούρας.
Idem.

512. *Phœbi nepotes*] Filios meos,
quæ Phœbi neptis sim. *Id.* *Sisyphi*]
Creusa natis, cui pater Creon, filius
Sisyphi. *Idem.*

514. *Creo.*] Etiam mihi infensus.
suprà vers. 295. *Idem.*

515. *Pro me? vel scelus.*] Namque
te mihi obstrinxi sceleribus. *Idem.*
Querit Iafon, quid in gratiam Medæ
fieri à se possit. Respondet illa, Om-
nia, imo & scelus. Sceleribus enim
obstrictus erat Iafon. In sequentibus
ostendit, se magis quam utrumque re-
gno esse metuendam. Nihil magis pla-
nam. *Heinsius.* Cicero pro Calio de
Castilina: *servire temporibus suorum
omnium pecunia, gratia, labore corporis,
scelere etiam, si opus esset, & audacia.*
Quatenus autem pro utilitatibus ami-
corum delinquendum sit, vide Cel-
siam lib. 1. cap. 3. *Gronovius,*

516. *Hinc rex & illinc.*] Creon &
Acastus. *Farnabius.* Est & heic major
metus, *Medea.*] Sic Gruterus ex ali-
quo suis. *Deltriani codd.* *Hinc.* Pa-
rum interest: sed tamen Flor. Est &
his. *Gronov.* Est & his major] Viro-
que tamen major ego, quam vel pro-
pter merita verearis, vel propter magi-
cas artes metuas. *Farnabius.*

517. *Nos confligere certemus; sine.*]
Locus omnium iudicio interpolatus:
Aldus, *nos conflige.* Lipsius, *neu con-
flege.* A quo divertum ut diceret ami-
cus ejus postea se fulcire ait: *non con-
flege.* Scaliger, *nos confligere.* Gruterus,
nusquam est fugere, certemus. Grotius,
nos conlide; certamen sine. Deserit hic
nos optimus liber, nihil à vulgatis di-
versus. Conspiciebam aliquando & ipse:
nos conferre certamen sine. Lucretius
lib. 4. *At contra conferre manu certa-
mina pugnae. Ante fuit multa, quam lu-
cida tela volarent.* Nisi malis, *conficere.*
Gronovius.

518. *Sit pretium Iafon.*] Afinius
Pollio, cum se post Brundisiam pa-
cem continuisset in Italia, neque aut
vidisset unquam reginam, aut post
enervatum amore ejus Antonii ani-

Et ipsa casus sæpe jam expertos time.

Med. Fortuna semper omnis intra me stetit.

520

Ias. Acastus instat, propior est hostis Creon.

Med. Utrumque profuge. nolo ut in socerum manus

Armes, nec ut te cæde cognata inquines,

Medea cogit. innocens mecum fuge.

Ias. Et quis resistet, gemina si bella ingruant?

525

Creon atque Acastus arma si jungant sua?

Med. His adice Colchos, adjice Æetem ducem.

Scythas Pelasgis junge. demersos dabo.

Ias. Alta extimesco sceptrâ. *Med.* Ne cupias, vide.

Ias. Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.

530

Med. Nunc summe toto Juppiter cœlo tona.

Intende dextram. vindices flammâ paras

Omnemque ruptis nubibus mundum quate:

Nec

num partibus ejus se miscuisset, rogante Casare, ut secum proficisceretur ad bellum Actiacum, *Mea*, inquit, in Antonium majora merita sunt; illius in me beneficia notiora: itaque discrimini vestro me subtraham, & ero prada victoris: Gronovius.

520. *Fortuna semper omnis intra me stetit.*] Ipsa apud Ovidium: *Maximus intra me deus est.* Sed hic deus Cupido. Seneca autem videtur, ut Floro, *intra esse*, idem quod minorem esse. Fortuna nunquam patuit, quantum ego ipsa: semper me minor fuit: & ego illam, non illa me, in potestate habuit. Propertius in contrarium, alio tamen sensu: *Intra fortunam qui cupis esse tuam.* Qui te minorem facis tua fortuna: cumque ea tibi praturas, consulatus, triumphos, ingerat, ea repellis, & in equestri ordine manes. Nec fere aliter Ovidius: & *intra Fortunam debet quisque manere suam.* hoc est, non vel excedere sortem suam, secum habitare & contrahere se, certe non extendere, ultra quam status & conditio fert. *Idem.* *Fortuna*] Meam ego

semper fabricavi fortunam, fortunæ victrix fuit semper mea sapientia. *Farnabius.*

522. *Socerum manus*] Creonta. *Idem.* *Cognata*] Patruelis tui, Acasti; cujus pater Pelias Æsonis frater. *Idem.*

527. *Hu adice*] Sic apud Valerium Flaccum ultimo libro inchoati operis inquit Medea: *An fratris te bella mei, patriæque triremes Torrificant, magnæque impar urgeris ab hoste? Fingerata alias, & adhuc majora coire Argina. & quæ sequuntur. Colchos,]* Quibus imperat pater meus, id est, veniant ad- versus nos cum Græcis Colchici, aut tamen mea evincam. *Farnabius.*

529. *Alta*] Attamen regum potentiam metuo. *Idem.* *Ne cupias,*] Vide potius ne perfide me repudies, ut regnum obtineas dotali cum Creusa. *Idem.*

533. *Ruptis*] Tonitru, quod efficitur ab exhalatione sicca & calida nube inclusa, quam per antipiristatim accensa illa exhalatio vehementer concussit dissipatque. *Idem.*

Nec diligenti tela librentur manu.

Vel me, vel istum : quisquis è nobis cadet, 535

Nocens peribit. non potest in nos tuum

Errare fulmen. *Iaf.* Sana meditari incipe,

Et placida fare. si quid ex foci domo

Potest fugam levare, solamen pete.

Med. Contemnere animus regias, ut scis, opes 545

Potest, soletque : liberos tantum fugæ

Habere comites liceat, in quorum sinu

Lacrimas profundam. te novi gnati manent.

Iaf. Parere precibus cupere me fateor tuis;

Pietas vetat. namque istud ut possim pati, 545

Non ipse memet cogat & rex, & focer.

Hæc causâ vitæ est. hoc perusti pectoris

Curis levamen. spiritu citius queam

Carere, membris, luce. *Med.* Sic gnatos amat?

Bene est. tenetur. vulnere patuit locus. 550

Suprema certe liceat abeuntem loqui

Mandata. liceat ultimum amplexum dare.

Gratum est & illud. Voce jam extrema pcto,

Ne

534. *Nec diligenti*] Nec refert utrum è nobis ferias, uterque nocens est. *Farnabius.*

535. *In me, vel istum :*] Videtur magis convenite turbulenta iræ mutata, nec tamen incommoda oratio, quam habet *El. Vel me, vel istum.* Scilicet, *feri.* Vox *Domitiani*, quem multa fulgura fierent : *Feriat jam quem volet.* *Gronovius.*

543. *Novi gnati*] *E nova conjuge.* *Farnabius.*

545. *Istud haud possim pati, Non si ipse*] Flor. namque istud ut possim pati, *Non ipse memet cogat.* Fortassis etiam : *Non ipsemet me.* Nisi accipias per diatresin : *Non ipse me met :* ut, quo nos canque. *Gronovius.*

546. *Et rex,*] *Creon. Idem.*

547. *Hæc causâ*] *Vt sup. vers. 438.*

Idem.

Perusti] *Hinc cura.* Etymon ingeruar, quasi quæ cor urat. quod alii à *αγγυρα* αγγω, id est, animo anxie verito. *Idem.*

549. *Sic gnatos*] *Hæc secum,* itane? scicne gnatos amat? habeo quo cum uram, quo ulciscar. *Idem.*

550. *Tenetur*] *Metaph.* à venatoribus. *Idem.* *Vulnere*] *Metaph.* à gladiatoribus sumpta, qui decerunt ali-quod membrum adversarii ictu. *Id.*

551. *Suprema*] *Hæc ad Iasonem conversa.* *Idem.* *Voce*] Simulat se ad placidiorem rediisse mentem, quo melior sit fraudi locus : Sic apud Euripidem : — *αὐτὴν ἐπέειπε ὅτι τῷ εὐρηδύμων αὐτοῖσι μὲν εἶπεν.* —

553. *Gratum est & illud.*] Et hic fere consentitur de mendo. *Lipsius,* *Ratum est.* *Delius* mutatis personis : *I a s. Et illud.* *Med. Et illud.*

Ne si qua noſter dubius effudit dolor,
 Maneant in animo verba; melioris tibi
 Memoria noſtri ſubeat. hæc iræ data
 Oblitterentur. *Iaf.* Omnia ex animo expuli.
 Precorque, & ipſa fervidam ut mentem regas,
 Placideque tractes. miſerias lenit quies.
Med. Diſceſſit. itan' eſt? vadis oblitus mei,
 Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
 Nunquam excidemus. hoc age, omnes advoca
 Vires & artes. fructus eſt ſclerum tibi,
 Nullum ſcelus putare. vix fraudi eſt locus.

Time-

Gruterus diſtinctione tentat ex pedire:
Gratum eſt? & illud. Sane diſtinctione tantum, eſti non iſta, & interpretatione opus eſt. Deditur utramque ad illud Statiſ in Glaucia Melioris: *Gratum eſt, Fata, tamen.* Gronovius.

554. *Neſi qua noſter*] Quemadmodum Medea, ut poſſit liberos necare, ſe ad meliorem mentem rediſſe ſimulat: ſic plane Sophocleus Ajax à priore ſententia reſceſſiſſe ſe fingit, Tecmeſſæ à ſe removendæ cauſa, ne ſe interficere volentù impedimento foret. illaque Sophocleſi fictio ſic Virgilio placuit, ut in divinum opus lib. 4. eam tranſtulerit. ibi namque Dido certa jam mori, & deliberata morte fortior, *conſilium vultu regit, & ſpem fronte ſervat.* Delrius.

555. *Sed melior tibi Memoria*] Multo delicatius Flor. *Maneant in animo verba. melioris tibi Memoria noſtri ſubeat.* Ovidius in Epistoſa Canaces: *Nubite felices Parca meliore ſorores, Amiſſe memores; ſed tamen eſte mei.* Sic certe occurrit nobis in Miſ ubi vulgus *Admiſi.* Nam de docti Fr. Sanctiſi lege, *Genitivus, mei, cui, ſui, noſtri, veſtri,* non admittere adjectiva, alias videbimus. Græcis quidem nihil frequentius: & hos imitatum Senecam ſufficit. Virgilius lib. 12. *& tu Saturnia Iuno tam melior.* Gronovius.

556. *Iræ*] *Quæ mihi irata excide-*

runt. *Farnabius.*

559. *Miſerias lenit quies.*] Leniores videntur miſeriarum, ſi leniter illas quis ferat, nec querendo exaſperet: auguſcunt iracundiâ & impatientia. *Horatius: levius ſit patientiâ. Quicquid conrigere eſt neſus.* Delrius.

562. *Nunquam excidemus.*] Idagam, ut ſemper memineris mei. ſup. v. 423. *Farnabius.* *Hoc age,*] Loquelare verbum: quo ſacrificantes & ſactificio adſtantes monebantur, ut, curis aliis excluſis, huic uni rei animo attende- rent. formulæ mentio ſit apud Senecam lib. 1. de clementia; uſum & ſignificationem Plutarchus tradidit in Numa, & in Cotiolano. videndus adagio, *hoc age,* & Briſſon. libro 1. de formul. noſter actu 5. — *hoc age & ſaxo ſciant.* Item: *Nunc hoc age anima non occulto,* &c. Delrius.

564. *Nullum ſcelus putare.*] Vide que ſcripſimus ad librum de tranquill. an. cap. 10. Gronovius. *Vix fraudi eſt locus. Time mur.*] Difficile eſt eum fallere, qui falli timet: è contra, facile eſt illum circumvenire, qui ſe decipi non poſſe confidit. plane confidentia inſidiis expoſita: metuentem non niſi aperto Marte opprimere queas. ideo in Thyette dictum: — *ſed quibus captus dolis Noſtros dabit perductus in laqueos pedem? Inimica credit cuncta.* Delrius.

Timemur. hac aggredere, qua nemo potest

565

Quicquam timere. perge. nunc aude, incipe

Quidquid potes, Medea, quidquid non potes.

Tu fida nutrix, socia mœroris mei,

Variique casus, misera consilia adjuva.

Est palla nobis, munus ætheriæ domus,

570

Decusque regni, pignus Ætæ datum

A Sole generis. est & auro textili

Monile fulgens; quodque gemmarum nitor

Distinguit aurum, quo solent cingi comæ.

Hæc nostra nati dona nubenti ferant,

575

Sed ante diris illita ac tincta artibus.

Vocetur Hecate. sacra luctifica appara.

Sta-

566. Quicquam] Nonnulli; Fraus delius.

567. Quidquid] Proni enim studii certius indicium est supra vires niti, quam viribus ex facili uti, & Cic. non solum debeo quæ possum: sed ea quæ quæ non possum. Farnabius.

570. Munus] Οὐ πῶς ἤλιθ' Ἡερὴ πικρὴς δίδωσιν ἐκγόνοισιν οἰς. Pignus scilicet quo testetur, se illum genuisse. Idem.

572. A Sole. Gemmis est, & auro] Et sine hac mentione gemmarum satis intelligimus hoc monile pretiosum fuisse. Flor. A Sole generis. Est & auro. Ovidius de Aegeo & Thefeo: Cum patet in capulo gladii cognovit eburno Signa sui generis. Idem de Phaëthonte: Pignora da genitor, per qua tua vera propterea Credar. Gronovius.] Textili] Interexto. Farnabius.

573. Quodque gemmarum nitor] Tria hic agnoscunt dona Delius & Raderus, pallam, monile, aurum crinale. Euripides duo tantum agnoscit:

versu 786. Ἀεπλὸν τε πέπλον καὶ πλόον καὶ χρυσὸν ἰαλόν. & tursum vers. 949.

Ἀεπλὸν τε πέπλον καὶ σέφθ' χρυσὸν ἰαλόν. & mox vers. 960. Δοκεῖν σάκεον δώρεα βασιλείων πέπλων.

Δοκεῖς ὃ χρυσὸς. denique vers. 1160. Λαδῶσαι πέπλους πικίλους ἡμπερὶ χεῖρ, χρυσὸν πείσαι σέφθων ἀμφὶ βοσπύρχες Λαμπεδῶ κατόπιρον ἀνεπιτέτα ἡμέλων. Apollodorus solius pepli, Higinus solius coronæ aureæ meminit. Et sane monile illud non erat aliud quam corona aurea gemmis distincta. Itaque secutus Euripidem Seneca scripserat: Est & auro textili Monile fulgens, quique gemmarum nitor Distinguit aurum, quo solent cingi comæ. Monile fulgens, inquit, auro textili & nitentibus gemmis aurum distinguentibus. Virgilius lib. 10. Qualis gemma micat, fulvum qua dividit aurum Aut collo decus aut capiti. Nitor gemmarum proprie. Phædrus fab. 57. Nitor smaragdî collo prafulget tuo. Mæcenas: nec smaragdus, Beryllos mihi, Flacce, nec nitentes. Manilius lib. 5. lapidumque nitenti Vix usquam est locuples, oneratur terra praefundo. Gronovius.

574. Aurum.] Aureum crinale gemmis distinctum. Farnabius.

575. Nubenti] Cretilæ.

576. Diris illita] Beneficiis.

577. Hecate.] Vid. Hippol. v. 411.

Farnabius. Sacra] Magica. Idem.

Statuantur aræ. flamma jam tectis sonet.

578. *Struantur aræ.*] Flor. *Statuantur.* Iustinus lib. 11. *duodecim aras deorum in belli vota statuit.* lib. 12. *urbem Barcen condidit, arasque statuit.* Ovidius lib. 7. *statuitque aras et castore bi-*

nas. Frontinus Strateg. lib. 9. *aram in castris statuit.* Sed & præcedenti versu: *sacra loetifica appara.* Quasi voluerit, *letifica*, pro *moriferis.* Grænovius.

C H O R U S.

Canit Chorus *Rejectæ uxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina possit*, & cum cæteri Argonautæ penas deriderint violati maris, Iasoni bene precatur.

Nulla vis flammæ, tumidique venti,
Tanta, nec teli metuenda torti:
Quanta, cum conjux viduata tedis

580

Ardet

579. *Nulla vis flammæ.*] Chorus elegantissimus. Græci Tragicæ, autores habebant suos, è quibus dramata sua confitebantur. Qualis erat *ὁ ἐπιχθὺς κύκλος*. Qualia *τὰ κόπρια*, ut ab Aristotele vocantur, aut *κόπρια*, ut ab aliis. Quæ nonnulli, teste Proclo, Salaminiò Hegesîa, alii Stafino asseripsere. Talis erat *ὁ τῆς νόσους ποιήσας*. Qui quæ singulis in reditu Argonautis evenissent, diligenter colligerat. Sophocles plurimum *τῶ ἐπιχθὺ κόπρια* tribuere solebat, sicut Græci Critici nos docent. ideoque in multis ab Euripide & aliis abibat. Quasdam quoque *παραμυθείας* penitus vitarat. Quæ de nuptiis Iasonis cum filia Creontis, tradidit Euripides, unde constitutum est hoc drama, mulci veterum non admitebant, qui heroëm istum ad extremam usque senectutem cum Medea ætatem egissè, tandemque ejus opera repubuilicè, volebant. Simonides & Pherecydes antiquissimi scriptores, & *ὁ ἐπιχθὺς κύκλος*, ita hoc tradebant. Quare omnia è quibus drama suum Euripides confavit, penitus tollebant. Ideoque nusquam *παραμυθείαν* istam apud Sophoclem invenimus. Multo minus Æschylum;

tanto antiquiorem. Ab his abibat *ὁ τῆς νόσους ποιήσας*, quem cum Apollodorus tum alii laudant, qui hoc Iasoni evenisse volebat. Cætera autem sine dubio admitebat. Nam in hæc sententiam ab antiquis citatur. Hunc secutus est Euripides, Euripidem, Ovidius, Seneca: & qui ante Euripidis drama converterant. Seneca totum hunc chozum ex autore isto conficit. Qui tum temporis adhuc sine dubio extabat (neque enim admodum antiqui sunt, qui ex eo versus adducunt) Quid enim aliud hic docet, quam quid singulis evenerit, quipimum illud iter suscepissent? Eo facilius ab alio inseri potuerunt, quæ prætermissa videbantur. Quæ de re postea agemus. *Heinsius.*

581. *Quanta, cum conjux*] Adultærium virorum mulieres maxime exasperat. Euripides, Medea: — *γυνὴ γὰρ τὰ πλεονεχία φέρει. πόλεος, καὶ οὐκ ἔστι ἀδικίας, καὶ σιδηροῦ εἰσέφευ. ὅταν δ' ἐς δυνάμει ἠδικοῦσιν κερῆ, ἐκ ἐστὶν ἀμνηστικὴ μίαισιν ὀφθαλμοῦ.* ideo noster Hercules Octavo: *O quam cruentus feminas stimulat dolor, Cum patuit una pellici & nuptæ domus!* *Sylla & Charibidis Sicilia conjugum freq*
Mimus

Ardet & odit.

Non ubi hibernos nebulosus imbres
Auster advexit; properatque torrens
Ister, & junctos vetat esse pontes,

585

Ac vagus errat.

Non ubi impellit Rhodanus profundum;
Aut ubi in rivos nivibus solutis
Sole jam forti, medioque vere

Tabuit Æmus.

590

Cæcus est ignis stimulus ira,
Nec regi curat, patiturve frenos.
Haud timet mortem, cupit ire in ipsos

Obvius enses.

Parcite, ô divi. veniam precamur,
Vivat ut tutus, mare qui subegit.
Sed furit vinci dominus profundi

595

Regna secunda,

Aufus æternos agitare currus

Im-

Minus est commendanda, nulla non melior fera est, Del. Viduata] Deserta, repudiata. Farnabius.

582. Ardet] Amore. Idem. Odit.] Ob repudium. Idem.

583. Non ubi hibernos nebulosus imbrēs.] Phavorinus apud Gellium lib. 2. cap. 22. Auster, inquit, Græce *ὄρος* nominatur: quia est nebulosus atque tumescens. Horat. *Albus ut obscuro detorget nebula cælo Sape Notus, neque parturit imbres Perpetuos: sic tu, &c.* Delcius.

585. Ister,] Danubius, Germaniæ fl. Farnabius. *Iunctos*] Compages pontium rumpit pontem indignatus. Idem.

586. Vagus errat.] Exundat ripas. Idem.

587. Rhodanus] Galliæ fl. Idem. Notus amnis Lugdunensis Galliæ, quem accuratissime describit Ammianus Marcellinus libro 15. ubi Ararim,

Sauconnam dicit vocari, melius fortassis legeretur, *Saonnam*. De ostiis ejus non consentiunt; Polybius & Ptolemaeus, duo faciunt; Artemidorus & Plinius, tria; Diodorus & Timæus, quinque: prudenter Livius scribit pluribus in mare ostiis divisum incurrere. Vide Strabonem lib. 4. *Delcius. Profundum;*] Mare Massilioticum, dum inter se maris fluctus & rapidissimi amnis fluentia decurrat. Farnabius.

590. Tabuit] Liquefacta, dissoluta est nix e monte Thracio. Idem.

591. Ignis] Amor. Idem.

596. Mare qui subegit.] Iason, quem primum cum Argonautis navigasse concinunt poetæ. vid. sup. vers. 318. Idem.

597. Sed furit] Sed inique fert Neptunus maria quæ sibi obtigerant secunda sorte (Herc. Fur. v. 598.) vincti jam, navibusque pervia facti. Idem.

599. Currus] Solis currus. Idem.

Immemor metæ juvenis paternæ,
Quos polo sparfit, furiosus ignes
Ipse recepit.

Constitit nulli via nota magno.
Vade, qua tutum populo priori:
Rumpe nec sacro, violente, sancta
Fœdera mundi.

Quisquis audacis tetigit carinæ
Nobiles remos, nemorisque sacri
Pelion densa spoliavit umbra:
Quisquis intravit scopulos vagantes,
Et tot emensus pelagi labores,
Barbara funem religavit ora,
Raptor externi rediturus auri;

600. *Juvenis*] Phaëthon. *Farnabius*. Phaëthon, Apollinis & Clymenes, ut volunt Ovid. & Lucianus; vel Apollinis & Protes, ut Tzetzes; vel Cephalis & Auroræ, ut Hesiodus & Pausanias, filius: cuius mors Apollonii 4. Argonaut. Tzetze. Chiliad. 4. histor. 137. Ovidii 2. Metam. notior est, quam ut debeat inculcari, ea docet adolescenteres quomodo temp. capeffere debeant. *Delrius. Paterna.*] Phæbo observatæ filioque præscriptæ. *Farnabius*.

601. *Quos polo*] Quod igneos Phœbi curus expatiari passus est, fulminatus est igne Iovis, qui sevis compefcuit ignibus ignes. *Idem*.

603. *Constitit nulli*] Nemini nocuit per viam notam ivisse. *Idem*.

605. *Nec sancti, violente, mundi Fœdera sancta.*] Sic fecit Gruterus ex aliquot suis, cum legeretur: *Fœdera sacra*: quod ejeci, inquit, quia paullo post repetitur, & videbatur aliquid subesse venustatis in repetitu *sancti mundi & fœderum sanctorum*. Sed multo major venustas in Florentino: *Rumpe nec sacro, violente, sancta Fœdera mundi*. Per diæresin pudenter audacem. *Gronovius*.

606. *Fœdera*] Sup. vers. 335. *Farnabius*.

607. *Carina*] Argus temerariæ. *Id.* 608. *Nobiles remos, nemorisque sacri*] Sic & Flor. non ramos, non sacra. Sed cur nobiles? an quia ex loco dedicato? an quia ab regibus & semideis ducti? An simplicius: *Mobiles ramos*. Gronovius.

609. *Pelion*] Montem Thessaliæ, è quo excisa materia ad fabricandam Argo. *Farnabius*.

610. *Scopulos*] Cyaneos sup. v. 341. & Herc. Fur. 1210. *Idem*.

612. *Barbara*] Rediturus funem solvit, vel anchoram barbara Colchidos ora, inquit, interpret. Quis illi docuit religare esse solvere? Immo quisquis ad barbaricum litus applicuit. Virgilius 7. Æn. *Cura Laomedontia pubes Gramineo ripæ religavit ab aggere classem*. Ovid. 13. met. *Littore Thracio classem religarat Atrides*. *Dum mare pacatum, dum ventus mitior esset*. Noster Agamemnone de Delo: *Respuit auræ religatque rates Assucta sequi*. Gronovius.

614. *Auri*] Velleris aurei. *Farnabius*.

Exitu diro temerata ponti

Jura piavit.

615

Exigit pœnas mare provocatum.

Tiphys in primis domitor profundi

Liquit indocto regimen magistro,

Littore externo procul à paternis

Occidens regnis, tumuloque vili

620

Tectus, ignotas jacet inter umbras.

Aulis amissâ memor inde regis

Portubus lentis retinet carinas

Stare querentes.

Ille

614. *Exitu diro*] Iason sane, de quo hic non tradit, quod eo vivo hæc agi fingantur; mala morte perit: animi scilicet dolore, juxta Diodorum Siciliensem, quia cuncti eum, ob ingrati- tudinem in Medeam, calamitatibus, quibus premebatur, dignum judica- bant, necem sibi ipsi conscivit. Euri- pides tamen, in fine Medæ, innuit il- lum ruina Argus, sub qua dormiebat, vetustate collabentis oppressum. idque eo loco Scholiastes probat. *Delrius, Temerata*] Dedit pœnas violati fœ- deris ponti. *Farnavius.*

617. *Tiphys*] Sup. v. 2. & 318. *Id.* Subito, clavum manu tenens, mor- tuus, teste Valerio Flacco lib. 3. sed incertum, an id antequam Colchos pervenirent Argonautæ, an in redi- tu, quia Nymphis & Herodotus dis- sentiant, ut refert Schol. Apoll. in lib. 2. *Delrius.*

618. *Indocto*] Non à Minerva do- cto, ut Tiphys fuerat. v. 2. sup. *Farn. Magistro,*] *Anceo* ut nonnullis placet, aliis *Euphemo*: sed Apollonio & Val. Flacco, *Ergyno.* Idem.

619. *Littore*] Tiphys clavum te- nens dum Mariandynum in Bithynia Acherusa specu famosum appelle- ret, mortuus est, ibidemque sepultus. *Idem.*

622. *Aulis amissâ memor inde regis*]

Viri literarum harum principes, quibus libentes adfurgimus, & hæc & alia hu- jus Chori pro suppositiciis delent, quippe partim historiæ heroum repu- gnantia, partim temporî argumenti male congruentia. Quia tamen omni- bus in codicibus habentur, videbimus, num quis illis excusandis repetiti pos- sit color. Aulis ex quo morata est Græ- cos Troiam petentes, infamatur pro mala statione navium. Lucanus lib. 5. *ad iniquam clasibus Aulin.* Id fingit eleganter, non tum primo contraxisse crimen illum portum, sed statim post expeditionem Argonautarum, quod inter illos regem suum navigan- tem perdidit. Sive ille designetur Tiphys (nam hujus quoque agnoscit *paterna regna*) sive Erginus: uterque enim Bœotus, & in Bœotia Aulis. Neque querendum, an aliquis prodi- derit, ob regis Orchomenii vel Bœotî mortem detentum fuisse Agamemno- nem. Hujusmodi enim causas fingere Poëtæ cuivis licet: atque hoc est illud concessum vatibus laudatumque *πυ- ρολογίζεοξ.* *Gronovius.* Aulis portus Euboicus, memor regem suum Ti- phyn cum Argonautis navi vectum abiisse, neque unquam repedasse, na- ves omnes moratur & detinet: allu- dit autem ad moram quam Græci in Aulide traxerunt. *Delrius.*

625. *Ille*

Ille vocali genitus Camœna, 625
 Cujus ad chordas modulante plectro
 Restitit torrens, siluere venti;
 Cui suo cantu volucris relicto
 Adfuit tota comitante silva,
 Thracios sparsus jacuit per agros. 630
 At caput tristi fluitavit Hebro.
 Contigit notam Styga, Tartarumque,
 Non rediturus.

Stravit Alcides Aquilone natos.
 Patre Neptuno genitum necavit, 635
 Sumere innumeras solitum figuras.
 Ipse post terræ pelagique pacem,
 Post feri Ditis patefacta regna,
 Vivus ardenti recubans in Oeta,
 Præbuit sævis sua membra flammis, 640
 Tabæ

625. *Ille vocali*] Musa Calliope natus Orpheus.

626. *Cujus*] Suprà vers. 229. & Hercul. Oct. 103. Farnabius.

630. *Thracios*] A Thraciis mulcibus, quod cœlibem ageret vitam disceptus. caput autem projectum in fluv. Ocagrium. al. in Hebrum. Idem.

631. *Ad caput trahibus fluvialiu*] Scio caput significare non modo scaurigenem, sed etiam exitum annis in mare. Cæsar lib. 4. de Rheno: *multisque capitibus in Oceanum insuit*. Virgilius 4. Georg. *ad extremi sacrum caput adstitit amvis*. Sed quis dixit Orphea trahum ad ostium Hebræ? Caput solum ejus in Hebrum projectum testantur. Flor. *tristis fluitavit*. Scribe igitur: *At caput tristi fluitavit Hebro*. Agamemn. *Hac lacera & omni decore populato levit fluitat*. Gronovius.

632. *Notam*] Quam prius in vivis adierat repetenda Eurydices gratia. Hercul. Fur. vers. 570. Farnabius.

634. *Aquilone natos*] Zetem & Calain. Supr. 231. Idem. Propert. lib. 1.

El. 20. *Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles, Hunc super & Zetes, hunc super & Calais*. Occidit eos Hercules in Teno insula, & ad rei memoriam sepulchro duas columnas imposuit, quarum alteram servat flante Borea solitam moveri. causam necis prodit Apollonius, quod Argo navem in Mysiam, Herculis recipiendi causa, redire prohibuissent: Nicander, quod pater illorum Boreas Herculem in Co insula tempestate afflixisset: Stesimbrotus, quia cum Hercule de datis ab Iasone muneribus contendissent: Anesidemus, quod exceptum hospitio Herculem conari fuissent occidere. Vide Scholiast. Apollonii in lib. 1. à v. 211. ad v. 1300. Delrius.

635. *Patre*] Periclymenum: qui Neptuni patris dono in varias formas versus ab Hercule tandem occisus est, cum in aquilam se mutaret, ut alii, in apem vel muscam. Farnabius.

638. *Feri Diti*] Herc. Fur. v. 887. Idem.

639. *Vivus*] Hercul. Oct. act. 4. ll. 641. Ge-

Tabe consumptus gemini cruoris

Munere nuptæ.

Stravit Ancæum violentus ictu

Setiger. fratres, Meleagre, matris

Impius mactas; morerisque dextra

Matris iratæ. meruere cuncti.

Morte quod crimen tener expiavit

Herculi magno puer irrepertus?

Raptus est tutas puer inter undas.

Ite nunc fortes; perarate pontum

Fonte timendo.

Idmonem, quamvis bene fata nosset,

645

650

Con-

641. Gemini] Hydræ & Nessi centauro. Farnabius.

642. Nuptæ.] Deianeiræ. Hercul. Oet. vers. 570. Idem.

645. Setiger.] Aper vineam ingressus, Ancæo & poculo jam labris admoto nece interveniens. notum est tritum illud Ancæo à servo objectum, Ποδά μετὰ πέλεις κύλιε & χείλε & αἴμα. Idem. Fratres,] Plexippum & Toxea avunculo tuos, ô Meleagre, quod Atalantæ invidi male volebant. Idem.

645. Morerisque] Quod ubi audivisset mater ejus Althæa, stipitem filii avo fatalem in ignem conjecit, namque simul extinxit. Idem.

646. Meruere cuncti] Tiphys, Orpheus, Zetes, Calais, Periclymenus, Hercules, Ancæus, & Meleager male mortui sunt. quod quia dici posset ob alia crimina quam maris violationem illis contigisse: subjungit de Hyla, de quo id suspicari non liceat. apparet enim illum propter nullum aliud crimen intereritum, quam quia cum Argonautis una navigarat; cum igitur Hylas, in cujus ætatem nullum scelus morte dignum cadebat, in turis undis Bithyni fontis sit intereritum; ite vos, qui fortes haberi vultis, & navigate.

Delrium.

648. Puer irrepertus?] Hylas Thiodomantis fil. Herculi dilectus puer, quem, cum aquatum missus in Mysia in Ascanium fluv. decidisset, Hercules quæsit clamans, ut *lius Hyla Hyla omne sineret*. Farnabius.

649. Irrepertus? Raptus est tutas] Melius leges distingueque cum Flor. *irrepertus, Raptus heu tutas puer inter undas?* Male Delrius hic verius transponit. Gronovius.

650. Ite nunc] Epitrope Ironica. Farnabius.

651. Sorte timenda.] Flor. *Ponte timendo*. Clamat nimirum scripsisse Senecam: *Fonte timendo*. Ite nunc, inquit, homines temerarii ac male fortes, & mare navigate, tanquam periculi experts, quum Hylæ exemplum ostendat, ne fonti quidem fidendum, etiam tenuem scaturientis aquæ venam mergere posse. Gronovius.

652. Idmonem, quamvis] Neque hic tantum peccasse auctorem, quantum librarios censeo, post tot prodigiosas corruptelas ex optimo libro detectas. Qui tamen utinam sibi par esset! Vestigium certe labis ostendit satis pro *serpens* exhibendo *sepi*. Quis hoc ostentum procurabit? In Marianodyn's à sero sue morsum Apollonius, Apollodorus, Higinus, morbo Valerius Flaccus

Condidit serpens. Libycis arenis
 Omnibus verax, sibi falsus uni
 Concidit Mopsus, caruitque Thebis.
 Ille si verè cecinit futura,

Flaccus periisse voluit. Amm. Marcell. lib. 22. *Post quos terras patentes Byzantios obtinent, & Sapires, & Tibareni & Mossynaci & Macrones & Philyres, populi nullanobis assuetudine cogniti. A quibus brevi spatio distant virorum monumenta nobilium, in quibus Sthenelus est humatus & Idmon & Tiphys: primus Herculis socius Amazonico bello letaliter vulneratus; alter augur Argonautarum; tertius ejusdem navis cautissimus restor. Itaque timide coniciebam: Condidit Saspis.* id est, non in majorem tumulis humarunt sui, sed longe ab domo barbarorum Sapium terra regit. Etsi enim Mtiandyni ad Parthenium, Sapires ultra Thermodontia ponantur, tamen ipsa longinquatum & barbararum gentium confinia & nomina, utique à Poëtis, facile confunduntur: & similia tradentem auctorem Ammianus secutus videtur. Nec me terret Apollonii: Εξείης ἢ Σάσπειρος. nam & Herodorus Saspire nominat, & Stephanus; Βέχπειρος, ἢ ὄν. Σκιδιόν, ὡς Σάσπειρος, ἢ μὴ ἢ Σ, Σάσπειρος. Sed repente, dum poscunt hanc chartam operæ, venit in mentem, totum, quod est in scripto, servari posse: *Idmonem quamvis bene fata nesses Condidit; sepi Libycis arenis, &c. Concidit Mopsus.* Mopsus, inquit, condidit Idmonem; ipse tabifici sepi venenato icu in Libya concidit. Quod in communi Argonautarum luctu Idmonem potissimum Mopsus condidisse dicitur, ejus erga symmysten & pio maxime & grato manibus officio datur. Sic & apud Valerium Flaccum *flens arma revellit Idmonis è celsa Mopsus rate.* Ipsum autem in Libya ἄπο ὀφείου δινθέντα periisse passim tradunt. Quod sequitur, *caruitque Thebis*, significat interfuisse Mopsi,

ut Thebis potius obiret quam alibi. Hoc non convenit Mopso Ampyci & Chloridos filio, Titaresio, Argonautæ, sed alteri Mopso Apollinis & Mantus filio, Tiresiæ Thebani nepoti, qui in Cilicia sedes & mortem invenit. Hic Senecæ accidit, quod alii, qui duas Scyllas, duos Cygnos, duas Atalantas, binos Philippos miscerit, & de alteris tradunt, quod de alteris verius est. Similiter in Mopsis erravit Ammianus lib. 14. Vide ad utrumque locum Cl. Valesum. *Gronovius. Bene fata*] Sic enim apud Apollonium. *αὐτίκ' ἐμγι γενεῖν εὐχρηῆ ἐπὶ δαίμονι ἀίση Τηλόθι περὶ πρῶται ἐσ' Ἀσίδ' ἠπείροιο.* *Farnabius.*

656. *Ille qui verè*] Liquido adfirmare Gruterus poterat hoc nuperum esse. *Si vero*, non modo editio Bernardini & Fabricii, non modo Gruteri omnes scripti, meusque & Vossiani Heinfsianusque, sed & princeps omnium Etruscus. Deltium mutasse videro; qua auctoritate, ipse viderit. Interpretantur tamen de Amphiarao, sed quid illi, aiunt, cum Argonautis? Immo cum Argonautis illi omnia, atque adeo ipsum ex Argonautis fuisse testes Apollodorus & Scholiastes Pindari & Deiochus apud Scholiast. Apoll. Neque tamen admitimus istam interpretationem: quasi ad invidiam Idmonis & Mopsi solus vere dicatur cecinitse futura. Nemo dixit eum magis quam istos. Nihil certius quam veterem lectionem retinendam & explicandam de ipso Mopso, quem bene fingit cecinitse illa futura, quæ Chorus scire nondum poterat, Poëta noverat. Et nunquam feliciter Gruterus, quam cum vidit verba futuro tempore ponenda esse, *errabit, cadet, pender.* Quæ sequuntur

Exul errabit Thetidis maritus.
 Igni fallaci nociturus Argis
 Nauplius præceps cadet in profundum.
 Patrioque pendet crimine pœnas
 Fulmine & ponto moriens Oileus.

660

Con-

sequantur ad vers. 664. omnia erant postera, & nondum facta, quo tempore Iaso Corinthi ducebar Glaucen sive Creusam. Quum tamen ad institutum Poëtæ pertinerent (ille enim probare instituit, omnium, qui mare primi tentaverunt, infelices fuisse exitus) fingit elegantissime Chorum ea scire ex prædictione vatis Mopsi. Hæc ratio necessario requirit, verba sequentia, *erravit, cadit, pependit, impendit*, reformati ex præterito in futurum tempus. Et fieri potest parvula minimeque violenta mutatione, ducuntque eo Mss. Denique hoc pacto consilientur omnes illæ turbæ, quas summi viri ad hos versus dederunt. Scribatur igitur primum *errabit & cadet*. Gronovius.

658. *Igne fallaci*] Eubœæ rex ulturatur indignam filii sui Palamedis falsa Vlyssis criminatione oppressi mortem, redeuntii Græciæ classi atque tempestate actæ in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Græci velut in portum cursum suum dirigentes perirent naufragi, ipse vero postquam Vlysses & Diomedem evasisse intellexit, se ex iisdem faxis præcipitem dedit. *Farnabius*.

660. *Crimini pœnas patrio pependit*] Et hæc integra atque ita concepta, ut ab auctore exierint, quis præstabit? Haud scio, an ullo in codice sic repertum. Omnes certe quos ego vidi *Patrioque pendit crimine pœnas*: præter Etuscum, qui, *Patrioque pendet crimine pœnas*. Quemadmodum & cætera verba inflexa ab auctore fuisse diximus. Secus poterat vulgatum ita juveni: *Crimini pœnas patrio repondet*. Gron.

661. *Moriens Oileus*.] Offendit summos viros *Oilea* vocati, qui erat *Ajax*

Oilei. Nam Græci filium patris nomine non facile appellabant: sed nomini filii patris nomen apponebant: ut *Θεουδίδης Ολόγης*, *Τιμόθεος* ὁ *Κόωνος*, intelligentes *χός*. Romani, quoniam filii patrum nomina & cognomina usurpabant, nunquam in suis, raro in externis (aliquando tamen, ut monimus ad Livium) hoc loquendi genere sunt usi, ut dicerent, *Herodem Attici*, *Apionem Plistonici*: sed aut addebant, *Filium*, aut suo quodam more modoque pronunciabant: *Herodes Atticus*, *Apion Plistonice*, *Apollonius Molo*, qui erant *Ἀπικῆς* *Ἡρώδης Μαργαθῶνος*, ut est in veteri epigrammate, *Ἀπίων ὁ Πλευσωνίης*, *Ἀπολλώνιος ὁ Μόλωνος*. Vide Salmasium ad dedicationem Itatuz Regillæ. Et sic *Ajax Oileus*, qui *Ajax Oilei*: deinde & *Oileus*, quasi omisso altero nomine. Hæc tunc de vocabulo: nunc ad rem. Tradunt omnes hunc *Oilea* vel *Ajaceum Olei* fulminatam in tempestate matricima, quod *Cassandram* ante aram statuatamque *Pallados* stuprasset. Sed non impedit hoc quo minus *Seneca* liceat uti communi jure omnium Poëtarum, quod est *πυρολογίζεσθαι*, & falsam causam verisimilem pro vera supponere, ut olim docuit *Aristoteles*. Sic *Ovidius* ab incendio *Phæthontis*, *Æthiopes* nigrum colorem traxisse, *Ides* carere fontibus, *Nilum* oculis caput, cavillatur. Sic non occidere *Arctos* ob iram *Iunonis*. *Homero* *Penelope* spem conjugii sui facit, si quis procorum possit arcum *Vlyssis* tendere, tantummodo ut eos eluderet, quippe non dubia fore ut nemo possit. *Ovidius* calumniatur, hoc *Penelopen* fecisse, ut eligeret robustissimum & maxime

Conjugis fatum redimens Pheræi
 Uxor impendes animam marito.
 Ipse, qui prædam spoliūque iussit
 Aureum prima revehi carina,
 Ustus accenso Pelias ahenō
 Arsit angustas vagus inter undas.
 Jam satis, divi, mare vindicatis.

Parcite iusso.

665

ACTUS

xime nervosum. Quod nemo negat esse festivissimum. Cur vitio vertatur Seneca hoc modo *παυλοζοζέδης*, & comminisci Ajacem Oileā petiisse fulmine & ponto, quia pater ejus cum cæteris Argonautis mare, rem sacram & diis sepositam, temeravit? An inauditum est liberos plecti ob scelera parentum? Tali *παυλοζοζέδης* in hac tragædia Medea inducitur dicens aureum vellus in luco suspensum, tanquam abundantiam divitiarum regia non caperet. Gronovius.

665. *Conjugis*] Alcestis Pelia filia, impium patris imperium luens, sua morte Admetum maritum suum & Theffalia (in qua Pheræ oppidum) regem, redemit. Farnabius.

665. *Uxor impendit animam*] Gruterus *impender*. Bene ad sententiam. Sed liber optimus mitius consulit, atque ita, ut nec in versu quidquam excusandum sit. Præfert enim, *impedens*. Ergo Seneca per apostrophē, *Uxor impendes animam marito*. Ut in Oedipo defendimus: *Petitis fontes*. Gronovius.

666. *Ustus accenso*] Plautus Stichō: *Dabitur homini amica, noctū quæ accendat senem*. Quod recte interpretantur, calefaciat. Silius Italicus lib. 7. *Ut multo accensus fervore exuberat undis Clausus ubi exusto liquor indignatur ahenō*. Sic in Thyeste succensa *stagna*. Sic Propertius *urere ahenā*. Idem.

669. *Parcite iusso*.] Hoc veniæ & clementiæ lenocinio etiam Iason utitur apud Ætēn, tam Apollonio quam

Valerio Flacco. Illi, *ἀλλὰ με δαίμων Καὶ κενεῆ βασιλῆ* & ἀπαοδάλης ἄρσεν ἐφείμην. huic, *Nec tua, Theffalici, quanquam inclita nomina terris, Sponte sequor; cui non iusso tor adire voluptas Monstra maris?* Nec refutat Liptius, sed quia in veteri *Parcite vivo*, acris, inquit, mihi libido legere dīvo. & oblique vult ad Claudium aspectum: qui & ipse cum ignotum oceanum intrasset, tamen parci à divi æquum divo: & hanc restam vocat ingeniosamque adulationem. Ego vero impudentissimam, & si quando unquam intempestivam. Fetas utrumque de Iasonedomitore maris quædam hic legi belle dicta, quæ etiam ad Claudium possint referri; quale illud, *Vivat ut tutus, mare qui subegit*: at in Medea de Claudio dici quod nullo modo aptari possit Iasoni, & ad solum Claudium pertineat, quis potest pati? Nam quomodo Iason divus? Semideos & deum natum Argonautas dictos meminī; deos nunquam, dum quasi de viventibus narratio est. Hoc nulla potest figura excusari. Tamen qui curva cortigeret, exstitit homo optimus, faciendo, *Parcite, Divi*. Sed hoc si recipimus, quid nos compeller, ut hoc *Parcite*, intelligamus de Claudio: addit enim hæc quoque verba, ut (rem magnæ temeritatis) annum, quo Seneca scripsit hæc tragædiam, inveniat. *Parcite vivo*, forer, parcite superfliti. Ville: *De multis minimam, posce, clamares, & unam*. Sed longe efficacius impentiusque iusso, quod & scriyat Florent. Idem.

Immans

ACTUS QUARTUS.

NUTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

Pavet animus, horret; magna perniciēs adest. 670

Immane quantum augetur, & semet dolor

Accendit ipse, vimque præteritam integrat,

Vidi furentem, sæpe & aggressam deos,

Cælum trahentem. majus his, majus parat

Medea monstrum. namque ut attonito gradu 675

Evafit, & penetrare funestum attingit;

Totas opes effudit, & quidquid diu

Etiam ipsa timuit, promit; atque omnem explicat.

Turbam malorum: arcana, secreta, abdita.

Et triste læva comprecans sacrum manu, 680

Pestes vocat, quas cunctas ferventis creat

Arena

671. *Immane*] Mirum quam augetur dolor. Sic Horat. *Immane quantum discrepat.* Farnabius.

672. *Vimque*] Ex diutina intermissione actionem, ad veneficas artes impellit. *Idem.*

673. *Deos*] Lunam, & cetera sidera, quæ antiquis ex sententia Stoicorum dii. vide Thyest. 890. *Idem.*

674. *Trahentem*] Invocationibus devocantem, sollicitantem. sup. v. 271. & 424. *Idem.*

676. *Penetrare*] Conclave suum, ubi magicas artes exercet. *Idem.*

677. *Totas*] Vires magicas, veneficas copias. *Idem.*

679. *Arcana*] Sup. 577. *Idem.*

680. *Læva comprecans sacrum manu*] Quid est comprecare sacrum? De licio loquitur ajunt, quod huic rei sagæ adhibebant, ut apud Theocritum & Virgilium in pharmaceutria. At, ô bone, illæ tentabant ingenerare amorem; hæc in eo erat, ut incantaret dona, quæ destinatar ferenda novæ nu-

ptæ. Ocius legecum Flor. *comprecaans sacrum.* Qui orabant ad aras superum, dextram solebant illis imponere. Ovidius: *Tangit manu mensam, tangunt quo more precantes.* Inde finxit scite in scelesto sacro Medeam non dextram, sed sinistram aræ imponere ad precandos scilicet tristes ac lævos deos. Oed. vers. 566. *fundit & Bacchum manu Læva.* Stat. 4. Thebaid. *La vague convulsa dedimus carthesia terra.* Gronov. *Læva*] Quæ, tristibus, infauftis, divitiis convenit. Farnabius.

681. *Pestes vocat*] Venena perniciosa. *Idem.* *Ferventis creat Arena Libyæ*] Herbarum autem & animalium venenatorum feracissima sunt terræ, vel æstu torrida, vel frigore rigida. *Idem.* Libyæ Africa regio Ægypto ab occasu contermina, tota arenis, æstu, siccitate squalet. Lucanus *æstiferam vocat & sitientem*; Claudianus, *perustam, & nimio calore munitam, squalentem, anhelantem, semper solibus torridam*, lib. 2. in Rufin. & Bro

Arena Libyæ, quasque perpetua nive
 Taurus coercet frigore Arctoo rigens;
 Et omne monstrum. tracta magicis cantibus
 Squammifera latebris turba desertis adest. 685
 Heic sera serpens corpus immensum trahit,
 Trifidamque linguam exertat, & quærens quibus
 Mortifera veniat, carmine audito stupet,
 Tumidumque nodis corpus aggestis plicat,
 Cogitque in orbem. parva sunt, inquit, mala, 690
 Et vile telum est, ima quod tellus creat:
 Cælo petam venena. jam nunc tempus est
 Aliquid movere fraude vulgari alius.

Huc

bro de bello Gildon. Sunt qui nomen deducant *Δαδ τὸ λέει κροδὺ τὸ ὕειν*, quod sit pluvias indiga; licet alii malint à *Libya* Epaphi filia: vel quod inde Libs ventus spirat. Serpentes in Libya nasci solitas describit, Nicandum imitatus, Lucanus lib. 9. *Delrius*.

683. *Taurus*] Ptolomæus libro 5. & 6. Geograph. & Mela libro 1. c. 15. montem Asiæ tradunt, orbis maximum, si Eustathio fides à magnitudine nomen sortitus (nam à veteribus omnia quæ robore, aut mole corporis præstant, *τὸ δ' ἐγ* dicuntur) universam Asiæ discriminat. In Lycia Taurus vocatur, deinde Hæmodes, mox supra Iberiam in Bactris Caucasus, tum Paropamisus, inde Caspiæ pilæ, mox Niphates, tum Armeniæ pilæ, & ubi jam nostra maria attingit, iterum Taurus, ut scribit Pomponius: numerosis & novis nominibus quacunque incendie insignem dicit Plinius: Proprie *Taurus* dicitur, qua Pamphyliam & Ciliciam à Armeniâ minore & Cappadociâ distinguit. Ovid. *Metam.* 2. *Ardet Arbos, Taurusque Cilix* — Seneca non tam de Tauro proprie dicto, quam de Boreali ejus parte agit, quæ Caucasus dicebatur; perpetuis nivibus obfessa, unde & teste D. Isidoro d. c. 8. nomen nata. quæ pars tum frigidissima, tum

venenorum feracissima. Valer. lib. 5. Argonaut. Claud. l. 1. in Ruffin. *Idem*. 684. *Tracta magicis*] Serpentes latebris incantatione evocat, ut infra vers. 704. *Farnabius*.

685. *Squammifera latebris*] Flor. numerosius: *Squammiferos ingens hæmorrhæi explicat orbem*. Sequenti versu sane optimus liber *sava*: sed recte puto correctum, *sera*: non quæ sero propter immensam suam molem advenit; aut quæ frigore pigra, quod alii allinunt, sed annosa; ideo in molem excreverat. Tibullus: *premevet cum serior ætas*. Ovidius: *seris venit usus ab annis*. Vide lib. 2. *Observ.* 19. *Gronovius*.

687. *Trifidamque*] Ita visum obcelerem motum. *Farnabius*. Ovid. *Metamorph.* 3. *Martius anguis erat crispis præsignis & auro, Igne micant oculis, corpus tumet omne veneno, Tresque micant lingua*. *Delrius*. Et quærens quibus noceat, demum incantata à Medea sopitur. *Farnabius*.

689. *Tumidumque*] *Corpus tumet omne veneno*. *Idem*.

692. *Cælo petam*] Serpentes devocabo cœlestes. *Idem*. *Iam nunc tempus est*] Flor. ignorat *τὸ nunc*. Nempe librarius emisit repetendam vocem: *jam, jam tempus est*. *Gronovius*.

Huc ille vasti more torrentis jacens
 Descendat anguis; cujus immensos duæ 695
 Major minorque sentiunt nodos fera;
 Major Pelasgis, apta Sidoniis minor.
 Pressasque tandem solvat Ophiuchus manus,
 Virusque fundat. adsit ad cantus meos
 Laceßere ausus gemina Python numina. 700
 Et hydra, & omnis redeat Herculea manu
 Succisa serpens, cæde se reparans sua.
 Tu quoque relictis pervigil Colchis ades,
 Sopite primum cantibus serpens meis.
 Postquam evocavit omne serpentum genus, 705
 Congerit in unum frugis infaustæ mala:
 Quæcunque generat invius saxis Eryx;

Quæ

694. Vasti more] Qui sinuosus inflat fluminis flexuosi utramque Argon amplectitur, minorem collo & capite, majorem cauda. *Farnabius.*

696. Major] *Ἐλικὴ γέφυρ ἀνδρῶν Ἀχαιοὶ εἰν ἄλτι περὶ ἄρογυτι, ἢ καὶ ἕξ ἡνὸς ἀγρεῖν. τῆ δ' ἄρα (Κυνοβόου) Φοινικῆς πύθωνος περὶ ὄρωσι Πύλαου.* Namque Helice Grajos, Tyrios Cynosura per altum Dirigit. Id.

698. Pressasque] Quibus anguem premere videtur sidus illud quod Æsculapius, Carnaburas, Phorbas, Triopas, Hercules, Prometheus, &c. fuisse fingitur. *Idem.*

700. Namina.] Apollinem & Dianam recens à Latona editos. de Pythonem multa Nicander & Scholiastes ejus in Theriacis, & Ovid. *Metamorph. 1. Delrius.*

701. Hydra.] *Herc. Fur. v. 240 Farn. Et omnis Herculea manu* Hæc non intelligenda de Hesperidum custode, neque de illis, quos infans elisit Hercules, ostendit sequenti versu adjectum: *cæde se reparans nova.* quod de sola Hydra verum est. Cujus & centum dracones agnoscit Hercules Octavius. *Gronovius.*

702. Serpens.] Hesperidum cu-

stos, quosque in cunis ipse elisit. *Herc. Fur. 239. & 215. Farnabius.*

704. Sopite] Draconem intelligit, pellis atreæ custodem. *Sup. v. 472. Id. Pherecydes occifum vult, sed Antimachus & Apollonius sopitum duntaxat. Delrius.*

706. Frugis infaustæ] Herbarum, fructuum, seminum. *Farnabius.* Cujusmodi sunt selestræ deliriis illarum herbæ. coriacea, calicia, apraxis, agaphotis, achemanidon, & similes, quas sparsim Plinius & Apulejus recensent. *Delrius.*

707. Invius saxis Eryx;] *Lege: invius saxis.* Gronovius. *Invius*] Propter rupes inaccessas. *Farnab. Eryx;] De quo vide Herc. Fur. 482. Idem.* Nobilis mons Siciliæ, dictus ab Eryce, quem Hercules castibus superavit; mari imminet ad Italiæ prospectum, & inter Drepanum & Panormum alte eminet, præruptis undique rupibus circumatus: in summo planities jacet duodecim millium passuum pervia & culturæ aptissima. maritimis auris præclare expositus est, & mortiferarum ferarum omnino expertus. à mari & Mediterranea regione rupes habet inaccessas. hæc Polybius. unde intelligitur

Quæ fert opertis hieme perpetua jugis
 Sparfus cruore Caucasus Promethei;
 Pharetraque pugnax Medus, aut Parthus levis; 710
 Et quis sagittas divites Arabes linunt;
 Aut quos sub axe frigidus succos legunt
 Lucis Suævi nobiles Hercyniis.
 Quodcunque tellus Vere nidifico creat;
 Aut rigida cum jam Bruma decussit decus 715
 Nemorum, & nivali cuncta constrinxit gelu;
 Quodcunque gramen flore mortifero viret,

Dirisve

cur ab Italico dicatur lib. 14. *Nec non alius Eryx* — nam (teste Pomponi.) post Aetnam est Siciliae montium altissimus. item cur ab Ovid. lib. 4. Fastor. dictum: — *Zephyro semper aperitus Eryx*. cur denique noster *inivium saxi* vocatit. Herbas noxias & veneficis aptas gignere, nusquam legi, nisi hoc loco. *Delrius*.

708. *Que fert*] *Quibusdam aconitum*: alia herba *Promethei*, quam ex sanie & cruore in terram stillante nasci ferunt, dum Promethei jecur aquila seu vultur lancinans in Caucaso, depasceret. *Farnabius*.

710. *Pharetraque pugnax*] Præponendus huic qui vulgo sequitur versus: *Et quis sagittas*. Et venena, inquit, quibus sagittas insciunt Arabs & Medus aut *Parthi levis*. nam & sic Flor. non *Parthus levis*: etsi parum interest. *Gronov.* *Pharetraque*] *Τοξοφόρων Μηδων*. sunt autem, qui *ἀναξγορισμοῦ* non levem poetæ objiciant, quod Medæ nutricem de Media locutam induxerit, quam à Medo Medæ & Aegæi filio nominatam volunt. Sed antiquior Mediæ appellatio à *Madaï* Iapheti filio. *Farnabius*. *Parthus levis*;] Fidens fuga Parthus, Thyest. 33. *Id.* Veloces enim Parthi equites. utebantur veneno patrio, quod *Scythicum* nominatum, teste Aristotele lib. de admirand. audition. dicti *Parthi*, quia sic *Scythæ fugaces & exules* vocant. *Austinus*, lib. 41. & *Strabo* lib. 15. &

Prolo-mæus lib. 6. Teste *Plinio* lib. 6. cap. 25. *Parthia* Asiae majoris regio est circa *Persas*, inter flumen *Indum* & *Arios* ab Oriente, *Tigrim* & *Mediam* ab occasu, desertum *Carmanie* à meridie, & *Hyrcaniam* à septentrione; sita. *Delrius*.

710. *Et quis*] A quo barbarorum more qui solent *ungere tela manu*. *feruntque armare veneno*, toxicum diduci videtur *πυξὸς τὸ τοξόν*, arcus, telum. *Farnabius*. *Divites Arabes*] Ex Arabia Felici. *Idem*.

712. *Frigido*] Ad septentrionem vergente. *Idem*.

713. *Suevi*] Germaniæ populi Danubii accolæ, *Alemanni*. *Idem*. Vel hinc patet *Suevorum* fines olim quam hodie latiores fuisse, siquidem teste *Strabone* libro 7. intra & extra *Hercyniam* habitabant. *Delrius*. *Hercyniis*] *Hercynia* Sylva Germaniæ nobilissima. *Farnabius*. *Græci* hanc silvam *Orcyniam* appellarunt, auctore *Cæsare* lib. 6. de bello Gallico, optime descripsit *Irenicus* lib. 7. *Exegel.* c. 16. *Delrius*.

714. *Nidifico*] Quo nidos ponunt volucres. *Farnabius*.

715. *Bruma disousit decus*] *Leges decussit*. *Ovidius*: *Et subita frondes decutiuntur aqua*. *Horatius*: *Hic tertius Decembris*, &c. *Silvis honorem decuit*. *Gronovius*. *Decus*] *Frondes*. *Farnabius*.

717. *Gramen*] Herba. *Idem*.
720. *Arbor*]

Dirisve tortis succus in radicidus
 Caussas nocendi gignit, attrectat manu.
 Eimonius illas contulit pestes Athos;
 Has Pindus ingens; illa Pangæi jugis
 Teneram cruenta falce deposuit comam;
 Has aluit altum gurgitem Tigris premens;
 Danubius illas; has per arentes plagas
 Tepidis Hydaspes gemmifer currens aquis,
 Nomenque terris qui dedit Batis suis,
 Hesperia pulsans maria languenti vado,
 Hæc passâ ferrum est, dum parat Phœbus diem;
 Illius alta nocte succifus frutex :
 At hujus ungue secta cantato seges
 Mortifera carpit gramina, ac serpentium
 Saniem exprimit; miscetque & obscœnas aves,

720

725

730

Mœsti-

720. *Athos;*] Thessaliæ mons ediffimus Athos. *Farnab. Pestes*] Has herbas venenosas. *Idem.*

721. *Pindus*] Herc. Fur. v. 1285. *Id. Pangæi*] Oed. 435. *Idem.*

722. *Cruenta*] Cædis instrumento, vel cruore tincta, sed ænea: arti enim supra alia metalla medicatam vim tribuunt: *Falcibus & melle ad lunam quaruntur abenis Pubentes herba.* *Idem.*

723. *Tigris*] Herc. Fur. vers. 1323. *Idem.* Mesopotamiam amplectitur, ortus in Armenia, **تبر** hodieque *Petris sagittam* denotat. ita appellatus, teste Curtio, ob rapidam velocitatem.

724. *Danubius*] Stephanus scribit *Istrum* aliquando *Matoam* vocatum: sed cum Scythæ eum prædas æturi trajecissent, à damno hoc, cujus ille auctor videbatur **δανύσιον** dictum, & postea **δανύσιον**. idem memorat Eustathius. Plinius censet à capite ad Illyricum usque vocari Danubium, inde istum dici incipere, & ex auriferis fluminibus censerî. *Delvius.*

725. *Hydaspes gemmifer*] Indiæ fluvius, in cujus alveo magna gemmarum

copia reperitur, veluti lychnis, adamas, beryllus, achates, & alii innumera- biles. *Idem.*

726. *Batis*] Fluvius à quo regio illa Hispaniæ Bætica, dicta *Granata*. *Farn.* Hodie *Gnadalquivir*, Atabice, Latini *magnum amnem* dicent.

727. *Hesperia*] Per ampla spatia lacui similis in Oceanum Occidentalem labitur. *Farnabius. Languenti vado,*] Nam dimissus ex Tarraconensî provinciâ divisaque Hispania, priusquam in mare labatur, efficit magnum lacum, unde fit ut minore impetu in Oceanum incidat. *Delvius.*

728. *Hæc passâ*] Incisa est falce ferrea, vel ahenea. *Synecdoc. Farnab. Dum parat*] Sub ortu solis: namque & tempore suo lectis herbis, plus efficaciam inesse credebant, maxime autem lucente luna, ut quæ veneficorum præles, *plena aut propior desumpet in herbas.* Luc. 6. qua de causa subjicitur: *Illius alta nocte succifus frutex.* *Id.*

729. *Noctæ*] Quo videlicet tempore, luna, medio itinere confecto, totam nostro se infert hemisphærio. *Delvius.*

730. *Obscœnas*] Fœcales, inauspici-

Mœstique cor bubonis, & rauca strigis
 Exsecta vivæ viscera. hæc scelerum artifex
 Discreta ponit. his rapax vis ignium;
 His gelida pigri frigoris glacies inest.
 Addit venenis verba, non istis minus
 Metuenda. sonuit ecce vesano gradu,
 Canitque. mundus vocibus primis tremit.

catas, Hercul. Fur. v. 686. Farnabius.

733. Mœstique cor bubonis & rauca strigis] Quæ duæ, mali omnis & diri eventus aves, plerumque conjungi solent. Papin. libro 3. Thebaid, *Monstra volant, dire strident in nube volucres, Nocturnæque gemunt striges, & feralia bubo Damna canens* — est in hoc numero Incendiaria avis, seu Spinturnix, de qua Plinius l. 10. Nat. hist. c. 13. Bubo quidem solivaga est avis & nocturna, gemens verius quam cantans. ideo mœstum vocat. Ovidius de Ascalapho, 5. *Metamorph. Fœdaque sit volucris, venturi nuncia luctus, Ignavus bubo, dirum mortalibus omen. Strix, seu stridula, & ipsa volucris funesta, quæ sit, & qualis, non satis notum, Rob. Constantinus in supplemento linguæ Latinæ eandem putat cum Caprimulgo; qui αἰγροθήλας Aristoteli & Aliano, Gallis *estraye*; colore & magnitudine haut abfimilem cuculo resupinam; pedibusque convertis in altum volare. Græcis σπίνος, & κέρχυν, vel κερχυνίς, sic describitur ab Ovidio 6. Falto. *Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinis, Cancies pennis, unguibus hamus inest. Nocte volant, puerosque petunt nutricis egentes, Et vitiant cunis corpora raptasus. Carpere dicuntur latentia viscera rostris, Et plenum potosanguine guttur habent.**

Est illis strigibus nomen; sed nominis huius Causa, quod horrendâ stridere nocte solent. Alii venenata sua ubera infantibus præbere existimant, atque ita perimere specie pietatis. Serenus: *Præterea sse forte premit Strix atra puellos, Virosa immulgens exsertis ubera labris, Delirius.*

734. *Exsecta*] Quod in magicis rituale. Thyeist. 763.

736. *Pigri frigoris*] Nam reddit frigus torpentes, quia ut dicit Xenophon *abigit & deducit ingenitum calorem ad penitas corporis partes*. Et frigus (ut inquit Contareus lib. 3. de element.) congregat tam homogenea, quam heterogenea, constipatque omnia, & unum quodque reddit suâ naturâ immobile, ac veluti mortuum. Etenim sicut motus indicium est vitæ, ita immobilitas mortis & interitus. Ideo calor collatus frigori, rationem habet naturæ & vitæ; frigus vero, interitus. Sunt alia præterea multa frigoris incommoda, quæ refert Cornel. Celsus lib. 1. Medicinæ cap. 2. Vnde fit, ut frigidus pro noxio ponatur, ut accipit Servius illud Virgillii: *Frigidus in pratibus cantando rumpitur anguis*. Delirius.

737. *Isti minus*] Quam ista venena. Farnabius.

739. *Canitque.*] Incantationes concipit. Idem.

M E D E A.

Invocatis manibus & rite conceptis incantationibus, Medea veneficiis illitam pallam cum monili, aureoque crinali, dono mittit ad Creusam per filios suos.

Comprecor vulgus silentū, vosq; ferales deos, 740
Et Chaos cæcum, atque opacam Ditis umbrosi
domum,

Tartari ripis ligatos squallidæ Mortis specus,
Supplicii animæ remissis currite ad thalamos novos.
Rota resistat membra torquens; tangat Ixion humum.
Tantalus securus undas hauriat Pirenidæ. 745
Gravior pœna sedeat conjugis focero mei:

Lu-

740. Vos precor vulgus silentum,] Flor. *Comprecor vulgus silentum.* Mellius. *Gronovius.* Vos precor] Furibunda fertur, & dithyrambico more vario carminis genere abuitur. *Delrius.* *Vulgus*] Animas, manes. *Ferales*] Plutonem & Proserpinam. *Dii quibus imperium est animarum, umbraeque silentes, & Chaos, &c.* *Farnabius.*

741. Chaos] Suprà vers. 9. *Idem.*

742. Tartari ripis] Hippol. v. 841.

Idem. *Mortis specus,*] Circumdatos, & quodammodo inclusos ripis Tartari, hoc est infernorum fluminum. sic *Virgil.* de umbris dixit 4. *Georg.* *Quos circum limus niger & deformis arundo Coccyi, tartaque palus innabilis unda.* *Delrius.*

743. *Thalamos*] Iasonis & Creusæ. *Farnabius.*

744. *Rota resistat*] *Hercul.* *Fur.* vers. 749. *Idem.* *Ixion*] *Herc.* *Fur.* vers. 751. *Thyest.* vers. 152. *Idem.*

745. *Securus*] Non deceptus, non frustra captans. *Idem.* *Pirenidæ.*] *Pitrenes* fontis prope Corinthum è *Pitrenes* Nymphæ lacrymis propter obitum filii *Cenchriæ.* *Idem.*

746. *Gravior pœna sedeat*] *Laborat* hic versus defectu pedis: itaque *Fabriceus* suffragantibus, qui nominare illum non audent: *Longe gravior, Sed*

quomodo recte, quum nullis in libris antiquis vestigium sit ejus vocis. Majori jure invehuntur in amicum suum *Lipsum*, cui jam ante satis emendatas has esse tragedias exciderat. Nam quod non dubiam *Senecæ* mentem pronunciant, ipsi deprehenderunt eam prorsus nullam. Itaque perperam amplectuntur cedat pro *sedeat.* Nihilofelicitius transponunt duos versus, aut ille alter, qui *usq;* interponit. *Gruterus* bene vidit, non imprecari *Medeam Creonti*: sed de *Sisypho* focero *Iasonis*, somnium. Emendandus est locus, ante quam explicari possit. *Pal.* *Graviorum pœna.* *Grotius* adscripserat margini: *Gravorum pœna sileat conjugis sacerum mei.* Liber optimus: *Graviorum pœna.* Legendum: *Gravior Tityi pœna sedeat.* *Tityi* gravior, quam nominata proxime *Tantali*, pœna cesset, quiescat, resideat, in gratiam *Creontis*, ut adsit & ei faveat pereunti. Semper fere in his tragediis conjunguntur hæc pœna, *Ixonis*, *Tantali*, *Tityi*, *Sisyphi*, *Danaïdum.* Sic *Hercule Furente* v. 755. & sequentibus, *Thyeste* in initio, *Hippol.* vers. 1230. *Agamemnone* vers. 15. *Hercule Oetæo* vers. 946. Sola autem *Tityi* mentio in vulgatis hic deorat: nec attinet dicere, quam facile ductus literarum vocis *ti-*

Lubricus per saxa retro Sisyphum volvat lapis.
 Vos quoque, urnis quas foratis irritus ludit labor,
 Danaides, coite; vestras hic dies querit manus.
 Nunc meis vocata sacris noctium sidus veni, 750
 Pessimos induta vultus, fronte non una minax.

Tibi more gentis vinculo solvens comam,
 Secreta nudo nemora lustravi pede.

Et evocavi nubibus siccis aquas;
 Egique ad imum maria, & Oceanus graves 755
 Interius undas æstibus victis dedit.

Pariterque mundus lege confusa ætheris
 Et Solem & astra vidit; & vetitum mare

Te-

tii, possint corrumpi in *uni*. Gronov. *Sedeat*] Creontem maneat pena longē gravior Tantali supplicio. *Socero*] Creonti. *Farnabius*.

747. *Sisyphum volvat*] Immo solvat. i. dimittat abinani labore. Neque enim placet in uno tam misericors an immisericors Medea, ut huic quod pater Creontis fuerit, cum cæteras animas eximi penis velit, continuationem supplicii imprecetur, quod fingunt interpretes. *Gronovius*.

748. *Vos quoque*.] *Belides*. *Hercul*. *Fur*. vers. 424. & 756.

749. *Coite*;] *Ad nuptias* hæc convenite. *Farnabius*. *Vestras*] *Vt vestro exemplo nupta maritum prima nocte interficiat*. *Idem*.

750. *Noctium*] *Luna*. *vox* dicta *Geæ*, cui quod nocte luceat, noctu litatur, aut quod inferis maxime & proxime dominetur. *Idem*.

751. *Pessimos*] *Hippol*. vers. 411. & infra, vers. 787. *Idem*

752. *Tibi more gentis*] *Tibi ritu nocturnis magicisque sacris operantium peragravi secreta loca veste recincta, Nuda pedem, nudos humeros, diffusa capillos*. *Idem*. Solebant magæ nudis pedibus & passio capillo sacra sua peragere. apud *Virg*. *Æneid*. 4. magicis sacris operatuta unum exuta pedem in-

ducitur. apud *Valer*. *Flacc*. vates idem facturis. — *Vincula solvere monstrat Prima pedum*. — *Horatius scribit se vidisse: Canidiam pedibus nudis, passioque capillo*. *Ovid*. lib. 7. *Metamorph*. *Egreditur tellus vestes induta recinctas; Nuda pedem, nudos humerus infusa capillos*. *Delrius*.

754. *Et evocavi*] *Quid possit, quid effecerit per vim magicam enumerat, in quibus pleraque falsa. Quæ enim vel per motum localem, vel res naturales accelerando vel impediendo, vel sensibus illudendo fieri possunt, operatur Dæmon per magos suos: Univerſi autem ordinem à Deo constitutum movere non valet: Non itaque Solem aut Lunam deducere, non orbium celestium cursum mutare*. *Farnabius*. *Vi carminis magici elicit. hoc enim ut plurimum significat verbum evocandi; δωκεν, & imperium quoddam, ideo tribuitur vel Diis, Virgilius 4. Æneid. Manes evocat ore, vel Magis, ut hic, vel dominis, ut frequenter in Comæd. vel Magistratibus & Imperatoribus. unde & Evocati milites. Vide Oedip. actû 3. Delrius*.

757. *Pariterque*] *Vno eodemque tempore*. *Farnabius*. *Lege confusa*] *Cœli cursu*. *Idem*.

758. *Et solem & astra vidit*;] *Sie*

mi

Tetigistis Ursæ. temporum flexi vices.
 Æstiva tellus floruit cantu meo, 760
 Messiem coacta vidit hibernam Ceres.
 Violenta Phasis vertit in fontem vada;
 Et Ister in tot ora divisus truces
 Compressit undas, omnibus ripis piger.
 Sonuere fluctus. tumuit insanum mare 765
 Tacente vento. nemoris antiqui domus
 Amisit umbram vocis imperio meæ.
 Die relicto Phœbus in medio stetit.
 Hyadesque nostris cantibus motæ labant.
 Adeste sacris tempus est, Phœbe, tuis. 770
 Tibi hæc cruenta sarta texuntur manu,
 Novena quæ serpens ligat :
 Tibi hæc, Typhœus membra quæ discors tulit,

Qui

mul nempe uno eodemque tempore,
 cum alioqui lucente Sole astrâ non appa-
 reant. *Delrius. Et vetitum mare*]
 Thyest. vers. 476. *Farnabius. Ovid.*
Metamorph. Et vetito rursus ren-
tarunt aquare tingui. Claudianus 2. de
 captu : — vitio se proluit *Arctos*
Aquore — de fabula alias. Vide
 Hugn. lib. 2. & 3. *Astron. Delrius.*
 760. *Æstiva*] In æstate, sicca alias
 & arida. *Farnabius.*
 763. *Et Ister*] Fluvios alios retro
 egi versus fontes, alios sistere feci. *Id.*
Tot ora] Quinque, aliis septem. Vide
 Troad. vers. 9. *Idem.*
 766. *Nemoris antiqui domus*] Flor.
nemoris antiqui decus domus, pede su-
 pestino. Vnde apparet utramque scri-
 pturam esse antiquam. *Idem* codex,
umbras. Nemoris antiqui domus esset
 silva ita implexa ramis & convestita
 frondibus, ut pro tecto esse possit. *Ne-*
moris antiqui decus est silva eximia &
 antiqua. Et illud audacius. *Gronov.*
 767. *Amisit*] Vel frondibus ex-
 cussis, vel translatis in alium locum
 sylvis, hunc nudavi. *Farnabius.*
 769. *Hyadesque*] *Sidera Syneed.*

de Hyadibus. Vide Thyest. vers. 851.
Idem.

770. *Phœbe,*] Luna. *Idem.*
 771. *Sarta*] Non ancenis floribus,
 sed venenatis ex herbis. *Delrius.*
 772. *Novena*] Sarta, quæ serpens
 novena numero, vel novies circumdata
 ligat. Numerus autem novenarius Py-
 thagoreis sacris & perfectissimus, quia
 ab impari unitate est primo quadratus,
 tribusque constat ternariis, è quibus
 trias singula in tres dividitur unitates,
 In sacris autem ex superstitione veterum
 ceremonia, numero Deus impare
 gaudet. *Farnabius.*
 773. *Typhœus*] Thyest. v. 307. *Id.*
Membra qui discors] Scripsi *quat.*
 Haud dubie vere. Tibi hæc, quæ mem-
 bra tulit Typhœus. Nec de alia te ac-
 cipiendus hic quam duo versus præce-
 dentes. Tibi vel in tuum honorem
 hoc sertum è novem anguib; impli-
 cis texo; tibi, inquam, hoc ex angui-
 bus, quos pro membris habuit Ty-
 phœus. Nic. Heinſius hic quoque,
dissors. Sed hæc melius ubertiusque ex
 ipso discemus. *Gronovius. Membra*]
 Vel quia ut cæteri Gigantes *Geoplogæ*
 angui-

Qui regna concussit Iovis.

Vectoris istic perfidi sanguis inest,

Quem Nessus exspirans dedit.

Oetæus isto cinere defecit rogos,

Qui virus Herculeum bibit.

Piæ sororis, impiæ matris facem,

Ultricis Althææ vides.

Reliquit istas invio plumas specu

Harpyja, dum Zeten fugit.

His adice pennas faucis Stryphalidos,

Lernæa passæ spicula.

Sonivistis *ai. ai.* tripodas agnosco meos,

775

780

785

Fa-

anguineos habuit pedes : vel quod

ενδεν οι αμων η εκαν τον φαραυ ο φησιν δεσποιο δεξινησιν &c. Farn.

775. *Vectoris*] Nelli Centauri, qui præstita Herculi opera in trajicienda per Evenum fluv. Deianira vim illi inulit, propter quod sagittis ab Hercule confossus est, &c. Hercule. Oer. vers. 500. *Idem. Sanguis*] Etiam ultima in *sanguis*, producta. Virg. *Vna eademque via sanguis animusque sequuntur.* Tibulli. *sanguis est tamen illa tuus.* Gruterus.

776. *Quem Nessus*] Quam violentus iste tuor fuerit, ostendit Oetæus Hercules : item quia flumen, in quod defluxit, tam tetri odoris factum, ut ab eo accolæ Ozolæ dicti, testes Strabo lib. 1. & Eustath. Iliad. β. *Delr.*

777. *Oetæus*] Cinis hic est è rogo quo Hercule. in Oetæo monte combustus est, imbibitque virus quo infectus est. *Farnabius.*

779. *Piæ sororis,*] Suprà vers. 644. *Melior germana parente, Et consanguineas ut sanguine leniat umbras Impietate piæ est.* *Idem. Facem,*] Apud Homerum Meleager Althææ imprecationibus confixus moritur. Quidam stiptem fatalem fuisse aiunt è rogo raptum, cujus interitus secum Meleagri necem trahebat : alii fuisse non è rogo raptum stiptem, sed oleatri tantum

scribunt : vide Isacium in Lycophronem, & Antonin. Liberalem in Metamorph. *Deltrius.*

782. *Harpyia,*] Thyest. vers. 159. *Farnabius.* *Dum Zetem*] Harpyias Zetes & Calais Boreæ filii, alati in Plotas insulas fugarunt, quod Phineus benigne Argonautas excepisset. *Idem. Zetem*] Expulsa è Phineæ regia, Apollon. & Valerius. *Deltrius.*

783. *Stryphalidos,*] Hercule. Fur. vers. 243. *Farnabius.*

784. *Lernæa*] Herculis sagittas Hydræ felle tinctas. *Idem.*

785. *Sonivistis ara. tripodas*] Rem inexpectatam hic quoque lector cognoscet. Optimus ille liber distinctis literis, punctis, accentibus : *Sonivistis a. e.* Quid dicam, nisi hoc esse lugubre illud *ai ai.* quod inter agendum velut inferna turba inconfecta post siperium ederet simul cum verbo Medææ *Sonivistis.* Eutripides Troadibus, *AI ai ai ai. Πικρον εδουριμα γαια σ, ai τεκνον, Δέξεται σεναις μήτερ.* *Ex. AI ai. Xo. νεκρών ιαυρον.* Notum *ai liron.* Ovidius lib. 10. *Ipse suos gemitus foliis inscribit, & ai ai Flos habet inscriptum.* Cum dicto *Sonivistis* auditur post aulae resonans *ai ai,* vel *ai ai.* Hæc vox, subjecit illa, tam certum mihi signum est faventium deorum, quos adoro, quam morus soni-

tusque

Favente commotos dea.

Video Triviæ currus agiles,
 Non quos pleno lucida vultu
 Pernox agitat; sed quos facie
 Lurida mœsta, cum Thessalicis
 Vexata minis, cœlum freno
 Propiore legit. sic face tristem
 Pallida lucem funde per auras;
 Horrore novo terre populos;
 Inque auxilium, Dictynna, tuum
 Pretiosa sonent æra Corinthi.
 Tibi sanguineo cæspite sacrum
 Solenne damus. tibi de medio
 Rapta sepulchro fax nocturnos

790

795

Su-

tasque tripodum Apollinem venerantibus. *Gronovius. Tripodas*] Oracula mihi non minus certa quam tripodas Delphicos, unde vaticinantur Phœbades. Oedip. 230. *Farnabius.*

787. *Triviæ*] Dianæ, Lunæ, Hippol. vers. 411. *Idem. Agiles*] Veloces, propter minorem orbem. *Thyest. vers. 837. Idem.*

791. *Vexata*] Incantata. Hipp. 420.
 792. *Propiore*] Quasi cœlo deducta, aut præ motu arcûs constrieta esset Luna, ex opinione vulgi. *vel* in hypogazo, *vel* Menoides, nec tota lucens nocte: ut opponatur illi, quod prius dixerat, *Pleno lucida vultu Pernox.* *Farnabius.*

795. *Inque auxilium*] Hipp. v. 789. *Idem. Dictynna,*] Quod nomen sibi assumere dignata est Diana in memoriam comitis suæ Britomartys, quæ cum amatorem suum Minoem fugiens in mare se præcipitaret, incidit in piscatoria *Διτυνα*, id est, retia, unde *Dictynna* nomine culta, à Diana in Deorum numerum relata. *aliis* Dictynna dicitur Luna, *Διτυνη* & *Διτυνην τρις* *ἀστράς.* *Idem.*

796. *Preciosa*] Anachronismus, quo poetæ Romanam scenam suamque

tempus respicit. etenim A. V. DCVII. conflatis statuis & simulachris in Corinthi incendio, confluxere æris, auri, argenti que venæ: unde æs Corinthium mistum generosius, & laudabilius. *Idem. Sonent*] Ne scilicet Luna, incantatione audita, cœlo detraheretur. *Idem. Æra*] Quia æri Corinthio non nihil erat auri admixtum. *Muretus lib. 3. variat. lect. cap. 5. & prius Leonicus lib. 1. var. histor. cap. 58. Delrius. Æra Corinthi.*] Hoc est, pelves ex hoc ære confectæ. nominat autem hoc æs, vel quia sonus ejus acutior, vel quia Corinthi hæc agebantur. *Idem.*

797. *Sanguineo*] Ex fovea perfusa nigrae agnæ sanguine, egesto cæspite in morem aræ quadrato, atque ipso sanguineo. vide Oedip. v. 50. *Scalpere terram, Vnguibus & pullam diducere mordicus agnam.* *Horat.*

798. *Tibi nota mediis*] Olim sepulcris, bustis, vel rogis eruta, ad maleficia deligebantur. *Horat. epod. ode 17. Iubet sepulchris caprificus eruas, Iubet cupressus funebres.* *Lucanus autem hoc ad nauisam usque plus 40. versibus persequitur, lib. 6. Delrius.*

799. *Rapta sepulchro*] In maleficus magi-

Sustulit ignes. tibi mota caput
 Flexâ voces cervice dedi. 800
 Tibi funereo de more jacens
 Passos cingit vitta capillos.
 Tibi jactatur tristis Stygia
 Ramus ab unda. tibi nudato
 Pectora Mænas sacro feriam 805
 Brachia cultro.
 Manet noster sanguis ad aras.
 Affuesce, manus, stringere ferrum,
 Carosque pati posse cruores. 810
 Sacrum laticem percussa dedi.
 Quod si nimium sæpe vocari
 Quereris, votis ignosce, precor.
 Causa vocandi, Persei, tuos
 Sæpius arcus, una atque eadem 815
 Semper, Iason. tu nunc vestes
 Tinguæ Creusæ, quas cum primum
 Sumpserit, imas urat serpens
 Flamma medullas. ignis fulvo
 Clusus in auro latet obscurus; 820
 Quem mihi, cœli qui furta luit

Visce-

magicisque factis adhibuerunt faces
 bustis ereptas. vide Oedip. vers. 550.
Farnabius.

800. *Mota caput*] Rotans caput
 more Corybantum, vel supplex. *Id.*

802. *Funereo*] Troad. v. 82. *Id.*

803. *Passa vivicit vitta capillos.*]
Flor. Passos cingit vitta capillos. Ovi-
 dius 4. *Trist. el. 4. Cinxerat & Graias*
barbara vitta comas. Virgilius lib. 5.
cingitur viridanti tempora lauro. Gron.

804. *Tristis*] *Taxus*, cupressus &
 arbores ad Stygem natæ beneficiis ido-
 neæ habitæ. *Farnabius.*

805. *Nudato*] More sacerdotum
 quos Bellona potens quos Dea magna mo-
 vet. *Ip̄sa bipenne meos cedo violenta la-
 certos.* namque in sacris Cybeles &

Bellonæ, sacerdotes culttris sibi lacer-
 tos, humeros, pectusque fauciabant.
 Lucan. 1. *Quos sc̄tus Bellona lacertis*
sæva movet. & Vide Tibullum lib. 1.
 Eleg. 6. *Idem.*

810. *Carosque*] Nunc quidem emit-
 tere meum cruorem, ut mox valeam
 effundere sanguinem filiorum meo-
 rum. *Idem.*

814. *Persei*,] Hecate, filia Persei
 regis, Iovis neptis, aliis autem Aristei:
 aliis Iovis & Asteriæ f. *Idem.*

815. *Arcus*,] Radios, influentiam,
 opem in magicis. *Idem.*

820. *Auro*] Monili seu crinali au-
 reo. sup. v. 574. *Idem.*

821. *Cæli*] Ignis cœlestis à Iove
 surrepti. Herc. Fur. 1206. *Idem.*

Viscere sæto, dedit, & docuit
 Condere vires arte Prometheus.
 Dedit & tenui sulphure tectos
 Mulciber ignes. & vivacis 825
 Fulgura flammæ de cognato
 Phaëthonte tuli. habeo mediæ
 Dona Chimæaræ.
 Habeo flammæ usto tauri
 Gutturæ raptas; quas permisso 830
 Felle Medusæ, tacitum jussi
 Servare malum.
 Adde venenis stimulos, Hecate,
 Donisque meis semina flammæ
 Condita serva. fallant visus, 835
 Tactusque ferant. meet in pectus
 Venasque calor. stillent artus,
 Ossaque fument; vincatque suas

Fla-

822. *Viscere*] Iecore in poenas affi-
 due renascenti, ubi aquila illud depa-
 sta fuerit. Hercul. Fur. ibid. Farnab.

823. *Vires arte*] Viresignis. Idem.
Prometheus.] Alludit ad vulgatam
 traditionem Hesiodi, Horatii, aliorum,
 Prometheus subduxisse furto ignem
 caelestem, atque mortales ignis usum
 docuisse. Plato, de hac re latè agens
 in Protagorâ inter cætera; *Cumque*
aliam salutis humana viam consultant
Prometheus non inveniret, surripuit
Vulcani Minervæque artificiosam pari-
ter cum igne sapientiam. neque enim sie-
ri poterat, ut ea sine igne quis potiretur,
vel etiam uteretur. Eum itaque sic ho-
minum generi Prometheus intulit, at-
que ita sapientiam, qua victum suppe-
ditat, consecuti sumus. Delrius.

824. *Dedit.*] Vulcanus dedit suos
 ignes inextinctos. Farnabius.

826. *Flammæ*] Qua fulminatus in
 Eridanum decidit. Idem. *Cognato*]
 Soli enim Phaëton filius: Medea ne-
 pis. Idem.

828. *Dona*] Ignem: namque
 ἀπέθελε λέων, ὅστιθεν ἰδράμιον, μέ-
 σθι ἰ χίμαιρα, Δείων δὲ πνεύματα
 πύργῳ μὲν, flammisque armata
 Chimera. Idem.

829. *Tauri*] Colchici à Iasone
 subjugati. sup. vers. 240. & 465. Id.

831. *Medusæ*.] Gorgonis; cui alie
 duæ sorores Sthenyo & Euryale, qui-
 bus unicus oculus, quo per vices ute-
 bantur; crines ex anguibus; alæ; un-
 gues ærei; hanc Perseus occidit. Idem.
Tacitum] Occultum. Idem.

833. *Stimulos*.] Vires. Idem.

834. *Semina flammæ*] Pindarus
 dixit ἀπέχετο φλόγῳ, & Virgil in 6.
 ———— quarit pars semina flammæ.
 Delrius.

835. *Fallant*] Ne qua videntibus
 tangentibusve oriatur suspicio. Farna-
 bius.

838. *Vincatque*] Ardens ex ven-
 enato crinali coma novæ nuptæ exu-
 peret flammæ tædarum nuptialium.
 Idem.

Flagrante comâ nova nupta faces.

Vota tenentur; ter Iatratus

Audax Hecate dedit, & sacros

Edidit ignes face lucifera.

Peracta vis est omnis. huc gnatos voca,
Pretiosa per quos dona nubenti feras.

Ite, ite nati, matris infaustæ genus,

Placate vobis munere & multa prece

Dominam & novercam. vadite, & celeres domum

Referte gressus, ultimo amplexu ut fruar.

840. *Vota*] Exaudior, annuit, vota que rata fecit Hecate, meque audere jubet. nam *ἑρῶ πλεδ' ἀπιρροισιν δαίαι σέλας, ἀμφὶ δ' ἤννε Ο' ξείν ὕλακῆ κρόνοι κύνες ἐφθέρσοντο.* vers. 569. Oedip. Farnabius.

841. *Audax Hecate*] De hac Cælius libro 20. antiq. lect. cap. 6. & Natalis Mytholog. lib. 3. cap. 15. Delrius.

Sacros edidit ignes] Nam illâ adventante, solum tremebat, & rhedatum fulgur cernebatur, auctor Scholiast. Apollonii, & Turn. lib. 15. cap. 3. Delrius.

843. *Gnatos voca,*] Siste mihi huc, ô nutrix, natos meos. Farnabius.

845. *Infaustæ*] Repudiatæ, & in exilium missæ. Idem.

C H O R U S.

Furem Medea Chorus timet, malitiam ejus execratur.

Quonam cruenta Mænas

Præceps amore sævo

Rapitur? quod impotenti

Facinus parat furore?

Vultus citatus ira

Riget, & caput feroci

Quatiens superba motu

Regi minatur ultro.

Quis credat exulantem?

Flagrant genæ rubentes,

Pallor fugat ruborem.

Nullum vagante formâ

849. *Menas*] Furens Baccha. Oedip. vers. 436. Farnabius.

851. *Impotenti*] Effreni. Idem.

853. *Vultus*] Sic supra vers. 384.

& deinceps. Idem.

857. *Quis credat exulantem?*] Ex minaci vultu gestuque superbo quis credat illam in exilium ire jussam. Idem.

863. *Tr*

850

855

860

Servat

Servat diu colorem.

Huc fert pedes & illuc,

Ut tigris orba gnatis

Curfu furente lustrat

Gangeticum nemus: sic

Frenare nescit iras

Medea, non amores.

Nunc ira amorque causam

Junxere. quid sequetur?

Quando efferet Pelasgis

Nefanda Colchis arvis

Gressum: metuque solvet

Regnum, simulque reges?

Nunc, Phœbe, mitte currus

Nullo morante loro.

Nox condat alma lucem.

Mergat diem timendum

Dux noctis Hesperugo.

865

870

875

ACTUS

863. *Tigris*] Quâ catulis à venatore surreptis nullum animal truculentius, nullum velocius, vide quæ nosad Martial. epigr. xviii. lib. spect. *Farn.* De tigridis amore in catulos & arte quâ capiunt, de furore relicta in litore, de speculo quo retardatur, de spontanea morte multa, præter Claudiam Plinius lib. 8. cap. 10. Solin. Polyhist. cap. 21. D. Ambros. lib. 4. Hexamer. & Eucherius eò refert illud Iobi, juxta Hebræorum contextum: *Tigris perit, eo quod prædam non fuerit assenta.* fufissimè omnium Wottonus lib. 5. de different. animal. c. 81. *Delr.*

865. *Gangeticum*] Indiæ nemora, fecat Ganges fluv. max. *Farnabius.*

869. *Quid*] Vtri succumbet locumvedabit: ira-ne, an amor? *Idem.*

871. *Colchis*] Medea à Colchide patria. *Idem.*

873. *Reges?*] Creonta & Iasonem. *Id.*

874. *Mitte*] Vt ex præscripto illi diei termino in exilium proficiscatur. Suprà vers. 295. *Idem.*

878. *Hesperugo.*] Veneris stella, noctis prævie Hesperie, diei prænuncie Phosphore. Hippol. vers. 541. & suprà vers. 71. *Idem.* Lucifer, Eous, Phosphorus, Hesperus, Vesperus, Hesperugo, Vesperugo, una eademque stella est. *Hesperus*, quod Bernardino placuit, verum facit claudicare. *Plautus: Nec fugula, neque Vesperugo, neque Virgilia occidunt.* Terentius Varron lib. 6. de Ling. Latina: *Vesperugo*, stella quæ vespere oritur; à quo etiam Opilius scribit vespertum. *Vitruvius* Pollio lib. 9. de Architectura, de hoc astro ita scripsit: *Cum Solem sequitur, post occasum apparet in celo, clarissimeque lucens, vespertugo vocatur: alius autem temporibus, cum antecurrens, & oriens ante lucem, lucifer appellatur.* *Delcius.*

881. *Re-*

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS. CHORUS. NUTRIX.
MEDEA. JASON.

*Narrat nuntius Creÿsam cum patre regiaeque tota flagrasse pernicioso
Medea munere, Medea filios suos trucidat & aufugit.*

Nunc. Pericere cuncta. concidit regni status.
I Gnata atque genitor cinere permisto ja-
cent. 880

Chor. Qua fraude capti? **Nutr.** qua solent reges capi;
Donis. **Chor.** In illis esse quis potuit dolus?

Nunc. Et ipse miror; vixque jam facto malo
Potuisse fieri credo. **Chor.** Quis cladis modus?

Nunc. Avidus per omnem regiae partem furit, 885
Ut iussus, ignis: jam domus tota occidit;

Urbi timetur. **Chor.** Unda flammam opprimat.

Nunc. Et hoc in ista clade mirandum accidit,

Alit unda flammam, quoque prohibetur magis,

Magis ardet ignis. ipsa praesidia occupat. 890

Nutr. Effert citatum sede Pelopea gradum,

Medea. praecipit quas libet terras pete.

Med. Egon' ut recedam? si profugissem prius,

Ad hoc redirem. nuptias specto novas.

Quid,

881. Reges] Δωροφύγοι & δωροφύγοι, quandoque δωροφύγοι: ut pisces hamo, quem captantes capiuntur. **Farnabius.**

885. Per omnem regiae partem furit. **Vi iussus, ignis:**] Nugae de mandato & praescripto ex quo ignis furit. **Fabrieus, Emissus.** **Deltriani cod.** quidam, **Et iussus.** **Grueri, Vi missus,** quemadmodum & **Vossianus.** **Lege:** furit **Immissus ignis.** **Aridus,** inquit, & cuncta consumens ignis per omnem regiam furit immisus, id est, quasi immisus habentis, irrevocabilis, restingui & reprimi nefcius. **Vide quae notamus ad lib. 3. de ira cap. 6. Gronovius.**

889. Alit] Augetur ignis superjecta aqua φάρμακον ἀσφαλτῶδες ἢ θεῖον ἕδω, incantatum. **Supr. v. 820. Farnabius.**

890. Magis ardet] Constat pharmacum sulphure & asphaltu humectiore: vide **Caelium lib. 15. cap. 13. Comitem lib. 6. Mythol. cap. 7. Deltr.**

891. Sede Pelopeia] Corintho in faucibus Peloponnesi, Pelopi quondam regnata. **Herc. Fur. v. 1164. Farn.**

892. Medea.] Μήδεια, Φεύγε, Φεύγε μήγε ναίαν Διπῆρ ἀπηνυ μήτ' ὄρον πειρασίην. **Eutrip. Idem.**

894. Ad hoc] Ad hoc facinus vel spectaculum. **Idem.**

Quid, anime, cessas? sequere felicem impetum. 895
 Pars ultionis ista, qua gaudes, quota est?
 Amas adhuc, furiosa, si satis est tibi
 Cœlebs Iason. quære pœnarum genus
 Haud usitatum. jamque sic temet para-
 Fas omne cedat. abeat expulsus pudor. 900
 Vindicta levis est, quam ferunt puræ manus.
 Incumbe in iras, teque languentem excita,
 Penitusque veteres pectore ex imo impetus
 Violentus hauri. quidquid admissum est adhuc,
 Pietas vocetur. hoc age. & faxo, sciant 905
 Quam levia fuerint, quamque vulgaris nota,
 Quæ commodavi scelera. prolusit dolor
 Per

897. *Adhuc furiosa? sic satis est.]* *cunt, aut non occidunt, nisi hostes vel supplicium meritos.* Menelaus apud Euripidem: *Αγώς γδ εἶμι χέερος.* Et admirabilis ille Titus, Pontificatum maximum ideo se suscipere professus, ut puras servaret manus. Alterum genus non minus piaculi immune intelligitur ex formula veteri apud Livium: *Puro pioque duello quærendus confectio.* Et sic hæc in Creonte ac Creïssa se puram interpretatur Medea, quia hostem & pellicem interfecerat. Nunc præfatur hoc merito, profectura ad facinus, quod puris manibus peragere non poterat. Lucanus lib. 7. *Vulnera parti optat, pars terra fignera tela. Ac puras servare manus.* Gronovius.

898. *Cælebs.]* Quod Creïssa uxore excidit. Farnabius. *Quæ ferunt parvæ manus.]* Licet utcumque explicatæ parvorum sive puerorum manus, ob exitalia munerata ab illis perlata. Sed quam parum hoc sit pro magnitudine rei fatentur ipsi interpretes alium sensum commentati, leves, non in vindictæ modo graves. Subjecerunt & prave, quos relictens Raderus accipit inermes, puellares, delicatas; parvas comparatione minorum, qui robustiores feminis: neque aliud hic secretum latere. Sed Etruscus aruspex adveniens erat: is elegantissime, *quam ferunt puræ manus.* Hoc est, quæ servat modum, neque punire, nisi quos pius fasque est punire. *Puræ manus sunt eorum, qui aut par-*

904. *Violentius hauri.]* Et lex versus & Flor. vult legi: *Violentus hauri.* Et referendum est ad animum: *Quid, anime, cessas?* Nisi malis contraxisse duas ultimas syllabas, quod satis durum. *Idem.*

905. *Pietas.]* Præ iis quæ admittenda restant. Farnabius. *Hoc age.]* Rituale verbum, attende. *Idem.*
 906. *Quæ.]* Quæ prius admisi in Iasonis gratiam. Suprà vers. 276. *Id. Prolusit.]* Hæc virgo feci. Supr. v. 49. Heren. Fur. vers. 221. & inf. v. 908. mox notat. *Idem.*

Per ista noster. quid manus poterant rudes
 Audere magnum? quid puellaris furor?
 Medea nunc sum. crevit ingenium malis. 910
 Iuvat, iuvat rapuisse fraternum caput.
 Artus iuvat secuisse. & arcano patrem
 Spoliasse sacro. iuvat in exitium senis
 Armasse natus. quære materiam, dolor:
 Ad omne facinus non rudem dextram afferes. 915
 Quo te igitur, ira, mittis? aut quæ perfido
 Intendis hosti tela? nescio quid ferox
 Decrevit animus intus, & nondum sibi
 Audet fateri. stulta properavi nimis.
 Ex pellice utinam liberos hostis meus 920
 Aliquos haberet! quidquid ex illo tuum est,
 Creuisa peperit. placuit hoc pœnæ genus,
 Meritoque placuit. ultimum agnosco scelus.
 Anime, parandum est. liberi quondam mei,
 Vos pro paternis sceleribus pœnas date. 925

Cor

910. *Medea*] *Emphas.* nunc demum par & sufficiens sum immanibus sceleribus patrandis. *Crevit*] Quum fuerint illa præludia & præexercitationes ad nobile hoc scelus. *Farnabius.*

913. *Sacro.*] Vellere aureo, Marti sacro. *Idem.* *Senis*] Pelia, supra vers. 256. *Idem.*

914. *Non rudem dextram afferens.*] *Accius Florent.* *afferens.* Gronovius.

919. *Properavi*] Nec distuli iras, donec mater ex Iasone facta suppeditalset ulterioris materiam vindictæ. Sed puta tuos (ô Medea) quoniam Iasonis sunt, etiam Creuisa esse. *Farnabius.*

923. *Ultimum magno scelus Animo parandum est.*] Iacens prorsus & languidus sensus, si conferatur cum eo, quem præbet non obscure codex Eruticus, qui pro magno habet agnosco. Scribe igitur: *ultimum agnosco scelus. Anime, parandum est.* Vel, si mavis, retine *parandum.* nam ille, *parandum,*

quod versus respuit. Supra: *Si quod Pelasge, si quod urbes barbara Novere facinus, &c.* Nunc est parandum. Hoc ipso momento demum constituit de liberis trucidandis. *Agnosco,* est inventientis deprehensumque velut tenentis modum, quo summam vindictæ manum per summum scelus imponat. Ut Thyeste: *haud quid sit, scio.* Sed grande quiddam est. *ira sit, hoc, anime, occupa.* Nam exstimulatio illa animi frequens utroque loco, ut & in Agamemnone: *Accingere, anime, bella non levia apparatus. Scelus occupandum est.* Euripides in huius nominis fabula: *Μηδίας Ουπές, τὴν αὐτῆς ἐργασίαν τῆς δέ.* Quod Gruterus ait nihil deterius Coloniensem, *properandum est,* propterravit ipse. *Gronovius.*

926. *Cor pepulit*] Deliberantem inducit Poëta Medeam post Apollonium, Ovidium, Valerium, dumque vinci affectus ratione laborans, appetitui tandem succumbentem. *Farnabius.*

927. *Disces*

Cor pepulit horror. membra torpescunt gelu,
pectusque tremuit. ira discessit loco.

Materque tota conjuge expulsa redit.

Egon? ut meorum liberum ac prolis meæ

Fundam cruorem? melius, ah demens furor.

930

Incognitum istud facinus, ac dirum nefas

A me quoque absit. quod scelus miseri luent?

Scelus est Iason genitor, & majus scelus

Medea mater. occidant: non sunt mei.

Pereant? mei sunt. crimine & culpa carent,

935

Sunt innocentes. fateor: & frater fuit.

Quid, anime, titubas? ora quid lacrimæ rigant?

Variamque nunc huc ira, nunc illuc amor

Diducit? anceps æstus incertam rapit.

Ut sæva rapidi bella cum venti gerunt;

940

Utrisque fluctus maria discordes agunt,

Dubiumque pelagus fervet: haud aliter meum

Cor fluctuatur. ira pietatem fugat,

Iramque pietas. cede pietati, dolor.

Huc cara proles, unicum afflictæ domus

945

Solamen, huc vos ferte, & infusos mihi

Conjungite artus. habeat incolumes pater,

Dum & mater habeat. urget exilium, ac fuga.

Jam jam meo rapiuntur avulsi è sinu,

Flen-

917. *Discessit*] Locum dedit amo-
ni materno. *Farnabius*.

918. *Materque*] Maternusque affe-
ctus redit expulsa animo vindictæ cu-
piditate ob repudiatam me ab Iasone
conjugem. *Idem*.

912. *A me quoque*] *Emphas*. etiam
à me effreni & vindictæ cupidissima.
Idem.

913. *Scelus*] Tyrannicum, quale
illud apud Phœdram: Pater hercle
tuus, inquit, maledixit mihi: cum
altam causam non inveniret. Satis est
illis culpæ, quod scelestum habent pa-
trem, quod itatam patri & immiseri-

cordem matrem. Hæc sunt τὸ τε-
θνηναι ἢ κείδμεν. illud, occidant, τὸ
ἐτερον τῶν κείδμεν ἐξ ἀδελφῶν
ἀποβασθόν. Thyeste: Quid liberi me-
ruere? A. quod fuerant tui. Non asse-
quuntur interpretes. *Gronovius*.

936. *Et frater fuit.*] Nec tamen illi
peperci, ut Iasoni prodessem. *Farnab.*

939. *Æstus*] Tanquam maris, ubi
sæva rapidi bella, &c. *Idem*.

948. *Urget*] Urget tamen in iras
caedesque instans exilium. *Idem*.

949. *Rapiuntur avulsi sinu,*] Sic
Delrius è Mss. pro *evulsi*. Plenius Flor.
rapiuntur avulsi è sinu. Agamemnone:

Flentes, gementes. osculis pereant patris; 950
 Periëre matris. rursus increfcit dolor,
 Et fervet odium. repetit invitam manum
 Antiqua Erinny's. ira, qua ducis, fequor.
 Utinam superbæ turba Tantalidos meo
 Exiffet uterò, bisque feptenos parens 955
 Natos tuliffem! fterilis in pœnas fui.
 Fratri patrique quod fat efl, peperi duos.
 Quonam ifta tendit turba Furiarum impotens?

Quem

Nec rapere puluit è finu avulfam viri.
 Gronovius.

950. *Osculis pereant patris;*] A libro Lipfii efl, cum ederetur: *fed oculis:* ubi *sed* inquit Delrius, recentiores addiderunt: quidam *in oculis.* Gruterus quoque omnibus fuis tantum *oculis,* fine *sed*, fuiſſe notat, uni *oculis.* Quo tamen hic five *oculi* five *ocula?* Raderus: tamdiu *oculis* fatiget filios Iafon, donec lacrimis & osculis exanimentur, ficut & meis petiere, defecare animo, dum in finu meo harent. Quid poterat dici apartius ad agnoſcendas ineptias hujus fermônis? Florentinus: *gementes oculis pereant patri Periere matri.* Scribe: *Flentes, gementes. O scelus! pereant patri, Periere matris.* Scelus vocat rapi matri è finu liberos. Poſt hoc, inquit, amittat illos & pater. nam ego illos amiſſi jam ex quo conſtitutum eſt, ut hic maneat. Itaque ſi peribunt, non mihi, ſed illi peribunt. *Matri* etiam in quinque Pall. invenit Gruterus. *Gron. Pereant*] Refert tamen Euripidis Scholiaſtes corruptum à Corinthiis Euripidem v. talentis tranſtuliffiſſe in Medeam filiorum fuorum eadem, quos ipſi Corinthii in matris odium interfecerant. *Farnabius.*

952. *Repetit invifam manum Antiqua mentis.*] Hæc ſi nugæ meras dixerò, miraberis, lector: ſed ubi oſtendero tibi, quid Seneca ſcripſerit, mirari defines. Delrius tamen non male quofdam habere ait *invifam domum,* quod ſit pe-

cus Medæ, antiquum ſuum hoſpitium: contra Gruterus non modo membranæ, ſed etiam ratiunculæ pugnat pro vulgata. Florentinus: *Antiqua erinny's ira.* Hinc accipe egregium & Tragicum ſenſum: *Repetit invitam manum Antiqua Erinny's. ira, qua ducis, fequor.* Quamvis nolens ſequè ſubtrahens crudeli miniſterio manus repoſcitur à veteri Furia, ut qualis in fratrem fuit, talis & ſit in filios. Deinde conſentit & ſequitur deteriora, videns probanſque meliora. Adde 4. Obſerv. 12. *Gronovius.*

954. *Utinam*] *Utinam* pepetiſſem tot filios quot Niobe Tantalii filia. Hercul. Fur. verſ. 389. quæ mihi ampla foret vindictæ ſeges & tamen duos habeo Mermerum & Phereetem, quos patri meo prodito fratrique cæſo quaſi inferias offeram. infra verſ. 963. *Farn.*

956. *Natos*] Quot Medea filios habuerit, ex Parmeniſi & aliorum ſententiis refert ſcholiaſtes Eutip in Medea, hos omnes, uno Theſiælo excepto, à Medea necatos ſcribit Diodoros lib. 4. Sed *Alianus* lib. 1. *211. 1709.* cap. ult. refert eos à Corinthiis incremtoſ fuiſſe. addit Pauſan. in Corinth. lapidibus obrutos propter allata Creuſæ munera. *Delrius.*

957. *Duos.*] Conſentaneum hoc eſt Euripidis traditioni. *Uſcius* eſt Mermerum & Phereetem, *Hyginus* Macarium & Phereetum appellat; alii aliter. *Idem.*

958. *Quonam*] ſibi per phantaſiam

Quem quærit? aut quo flammeos ictus parat?

Aut cui cruentas agmen infernum faces

Intentat? ingens anguis excusso sonat

Tortus flagello. quem trabe infestâ petit

Megara? cujus umbra dispersis venit

Incerta membris? frater est. pœnas petit.

Dabimus. sed omnes fige luminibus faces:

Lania, perure. pectus en furiis patet.

Discedere à me, frater, ultrices deas,

Manesque ad imos ire securas jube:

Mihi me relinque, & utere hac, frater, manu,

Quæ strinxit ensem: victimâ manes tuos

Placemus istâ. Quid repens affert sonus?

Parantur arma, meque in exitium petunt.

Excelsa nostræ tecta conscendam domus

Cæde inchoata. perge tu mecum comes.

Tuum quoque ipsa corpus hinc mecum aveham.

975
Nunc

scam videtur Furias videre, mox fratris
umbras. Farnabius. Turba] Hercul.
Fur. vers. 101. Thyest. 78. Idem.

961. Ingens anguis] Thyest. v. 69.
Hercul. Fur. vers. 88. & 103. Idem.

Vultu furiis & audito verberum sono,
ad insaniam homines adigi credebant,
patet hic & Herc. Fur. actu 4. Flam-
mifera Erinnyes verbera excusso so-
nat, &c. Delrius.

963. Megara?] Μεγάλη Ἔρας, &
μεγαίρασι. Farnab. Dispersis] Ut
curas affectusque animi, ita corporis
vulnerum indicia post mortem mane-
re fingunt poeta. Idem.

964. Incerta] Quam prima facie
vix agnosco. Idem. Frater] Absyr-
tus, quem conveniunt omnes ab impia
sorore laniatum: sed Pacuvius & Dio-
dorus Agyaleum vocant. plerique vo-
lunt fuisse germanum fratrem, Sopho-
cles uterinum tantum. Timonax &
Apollonius ob formæ præstantiam
Phæthontem nominarunt. Quidam
Medea natu majorem faciunt, quibus

faveat Valerius Flaccus: Pherecydes à
Medea ex cunis infantulum sublatum,
& in mari postea necatum tradidit,
quod tamen in patris ædibus patrum
mavult Sophocles, sed Apollonius pro-
pe Istrum, Plinius in insulis quæ ab
hoc facinore Absyrtes nuncupatæ:
vide Scholiast. Apollonii in lib. 4.
Delrius.

965. Omnes] Futotis mei incita-
menta, & quæ in me pietatis maternæ
lumina extinguant. Farnabius.

968. Securas] Nec dubitent quin
scelus factura sim. Idem.

970. Strinxit] In te. Idem. Vi-
ctima] Atque hoc dicto unum è filii
interficiit. Idem.

971. Quid] Irruit Iason cum ar-
matu. Idem.

975. Tuum quoque ipsa corpus me-
cum aveham.] Sic prorsus & Floren-
tinus: non ipse, non avehe. Nihil hic
miraculi: nulla opus machina, qua sus-
tolleretur in altum Medea. Cur enim
ait, tecta conscendam domus? Conscen-

Nunc hoc age, anime. non in occulto tibi est
Perdenda virtus, approba populo manum.

Iaf. Quicumque regum cladibus fidus doles,
Concurre, ut ipsam sceleris auctorem horridi
Capiamus, huc, huc, fortis armigeri cohors,
Conferte tela. vertite ex imo domum. 980

Med. Jam jam recepi sceptrā, germanum, patrem;
Spoliumque Colchi pecudis auratæ tenent.

Rediēre regna. rapta virginitas rediit.

O placida tandem numina! ô festum diem! 985

O nuptialem! vade. perfectum est scelus;

Vindicta nondum. perage, dum faciunt manus.

Quid

dere non est machina elevari. Immo
in scena interficit alterum filiorum : &
audiens numerum adventantis cum
farellitio Iasonis secedit ducens vivum
altera manu, altera mortuum aspor-
tans. Simulatque scena excessit, com-
paret Iason, ac mox ipsa in fastigio do-
mus. *Archem* est asportabo. Ut Troa-
dibus : *leo Pradam minorem morsibus*
vastis premens Frangit vehitque. Gron.

976. *Non in*] Non ut prius magicis
& beneficiis idque clam, sed spectanti
Iasoni cum Corinthiis ede specimen
virium tuarum, in interficiendis filiis.
Farnabius.

977. *Approba populo manum.*] Con-
tra Horatii præceptum filios coram
populo trucidat. quia tantus furor,
quantum superius descripsit, supremo
actu, quem oportet multum assurgere,
nuda commemorazione, pro dignitate
exprimi nequiverit, spectandum facinus,
non narrandum auditoribus fuit.
decorum ergo servatum. Aliter Ric-
cius conatur excusare, lib. 1. de imitat.
Mihī videatur melior causa, quam dixi.
Delrius.

978. *Regum est cladibus fidus, do-
lens.*] Quanto rotundius Fl. *Quicum-
que regum cladibus fidus doles.* Statim
idem : *fortis armigeri cohors.* Gronov.

982. *Iam jam*] Iam postquam in-
jurias ultra sum, videor mihi abunde

omnia priora damna recuperasse. *Farnabius.*

983. *Tenent.*] Recepsisse videri pos-
sunt in mea vindicta. *Idem.*

986. *Perfectum*] In uno interfecto.
Idem.

987. *Vindicta*] Restat enim alter
interficiendus, ne quid Iasoni superfit
quo se oblectet. *Idem.* *Peragedum facinus
manu.*] Comicum magis quam
Tragicum esse existimo. Sic, Ciceroni
quoque usurpatum, *Iteradum eadem
ista mihi.* Plautus in Pœnulo : *memo-
radum. esse aliter liceat.* Truculentus
Circumspicedum, nequis adste arbiter.
Restitue omnium impressorum olim
& scriptorum : *perage, dum faciunt
manus.* Neque enim ad tantum facinus
semper erunt promptæ : fac dum
doler : dum nullus affectus ira potentior.
Hercule Oetæo : *Scelus occupan-
dum est : perge, dum fervet manus.* Ra-
derus notat verba obscurum facere sen-
sum, si legas, *dum faciunt manus,* minus
obscurum ; *perage dum facinus manu,*
quamvis *dum* parum ad rem faciat.
Nimirum oblitus erat, ut comici ele-
gantur illud *dum* soleant addere impe-
ratiuis. Neque in altero illa obscuritas.
Non semper autem facere nianus
non aliunde discendum quam ex Seneca
lib. 2. de clementia cap. 9. exemplo
Augusti : ubi inter alia : *Nox illi in-*
quieta

Quid nunc moraris, anime? quid dubitas? potes.

Jam cecidit ira. pœnitet. facti pudet.

Quid, misera, feci? misera, pœniteat licet, 990

Feci. voluptas magna me invitam subit:

Etece crescit. deerat hoc unum mihi,

Spectator ipse. nil adhuc factum reor.

Quidquid sine isto fecimus sceleris, periit.

Iaf. En ipsa te cœli parte præcipiti imminet. 995

Huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat

Suis perusta. Med. Congere extremum tuis

Natis, Iafon, funus, ac tumulum strue.

Conjux focerque iusta jam functis habent

A me sepulti. natus hic fatum tulit.

1000

Hic te vidente dabitur exitio pari.

Iaf.

quieta erat, cum cogitaret adolescentem
nobilem, hoc detracto integrum, Cn. Pom-
pœi ne potem esse dammandum. Iam u-
nam hominem occidere non poterat: cum
M. Antonio proscriptiois edictum inter
veniam dicitur. Gronovius.

989. Iam cecidit ira.] Id est, quæ
vindicam habes in manu & potestate
tua. Farnabius.

990. Misera,] Sero miseram me
agnosco, sero pœnitent, postquam fece-
rim. Idem.

991. Voluptas] Vindicæ voluptas
mei etiam reluctantem urget. Idem.
Me invitam subit:] Flor. me & invi-
tam: Vt videatur rō Me delendum,
tanquam ex interpretatione adjectum.
Etsi ipsa averser hanc voluptatem, &
me propemodum oderim, quia sic gau-
deam. Hæ tenues sunt scintilla: non-
dum omnis consopitæ & leviter ad-
momentis rationis, quæ tamen mox
magnitudine iræ ac furoris obruuntur,
Irosam autem etsi habeant centum
enneades, sufficit in Florent. esse irō-
tam. Gronovius.

992. Deerat] Vt Iafon filii prius
cæli spectaret necem. Farnabius.

993. Nihil adhuc factum reor.] Opti-
mus: Spectator iste, nihil adhuc facti

reor. Vt apud Ovidium lib. 1. Facto-
rum: Non habet officii lucifer omnis
idem. Et in epistola Hypermetræ:
Et queritur facti sanguinis esse parum.
Sic bene è Mil. Heinsius, Vbi vulgo
officium & factum legitur. Gronovius.

994. Sine isto] Spectatore. Farn.
997. Suis perusta.] Quibus ipsa in
aliis usa est. Idem. Congere] Imo pie
& pro tuo officio feceris, si rogum tuis
natis à me cælis construxeris, namque
ego conjugi tuæ ac focerō pyram ac-
cendi. Sarcasmus. Farnabius.

999. Iustam jam funeris habent] A Sca-
ligero hoc profectum binas jam editio-
nes honestavit. At omnes scripti & edi-
ti: iustam jam functis. Nugæ, inquit vir
illustris. Quid ita? Functis utique pro
defunctis vel mortuis non culpavit.
Stadius lib. 2. Theb. functis quamquam
& jam lumine cæcis. lib. 4. agras fun-
ctorum corpore fibras. Quid ergo? an
compositionem illam, iustam functis?
Si hoc, male profectio: nam iustam fun-
ctis sunt iusta funebria, ea quæ iustum
& solenne est fieri & præstari functis.
Sic Troadibus: Datusque tumulo de-
bita exanimis tulit. Eadem debita exa-
nimis, quæ iustam functis. Cepit & Ra-
derus. Gronovius.

Ias. Per numen omne, perque communes fugas, 1005
 Torosque, quos non nostra violavit fides,
 Jam parce nato. si quod est crimen, meum est:
 Me dede morti, noxium macta caput.
Med. Hac, qua recusas, qua doles, ferrum exigam.
 I nunc, superbe, virginum thalamos pete.
 Relinque matres. *Ias.* Unus est pœnæ satis.
Med. Si posset unâ cædē fatiari manus,
 Nullam petisset. ut duos perimam tamen, 1010
 Nimum est dolori numerus angustus meo.
 In matre si quod pignus etiamnum latet.
 Scrutabor ense viscera, & ferro extraham.
Ias. Jam perage cœptum facinus, haud ultra precor,
 Moramque saltem suppliciiis dona meis. 1015

Med.

1002. *Communes fugas,*] E Colchide fugientes Æetam ex Thesalia patrem tuum. *Farnabius.*

1003. *Quos non nostra*] Quæ hæc est impudentiã pariter & imprudentiã negare Iasonem se fidem sefelisse? & tunc negare, quum rogat rem tantam? Confessis solet dari venia, non manifesta negantibus. Et ipse confessus erat, si mori nollēt, *fide sibi cærendum esse.* In quibusdam Mss. abest *quod non claudicant* versus. Credibile igitur fuisse: *quos heu! nostra violavit fides.* Nam excusatio de liberis non potest intelligi, si non exprimat. *Gronovius.*

1005. *Me dede morti,*] Notum est illud: *Dede neci. vacua melior sine regnet in aula.* Quo ipse suavissime utitur in ludo de morte Claudii. Flor. tamen nec male: *Me dedo morti.* Idem.

1006. *Hac,*] Sumam de te pœnas hac qua te magis urit parte, id est, in filio. *Farnabius.*

1007. *Virginum*] Creûsæ nuptias pete, me conjugem factamque ex te matrem desere. Pluralia autem sæpe per indignationem pro singularibus posita. vers. 1285. *Hercul. Fur. Idem.*

1009. *Si posset*] Si tantum mihi succresceret picæ, ut unius cæde me

fatiarem, alteri parcerem; etiam neutrum interficere sustinuissem: sed omnem exui pietatem, itaque vix dolui meo sufficienti isti duo, imo si me gravidam sentivem etiam dissecato utero foetum extraherem. *Idem. Cæde fatiari manus,*] Flor. *fatiari a manus.* Videatur velle: *fatiari hæc manus.* Ovidius: *Si manus hæc aliquam posset committere cædem.* Gronovius.

1015. *Moramque saltem supplicii*] Crux eruditorum. Lipsius transpositum attribuit *Medea,* & legit, *supplicibus.* Gruterus aliquid vidit, sed pervidere totum non potuit, partim in memor quid esset *donare* apud huius ævi scriptores, partim obturbatus ab illis, qui eum nominare fastidiebant. Recte ait suppliciiis donata mora, hoc sensu, supplicia maturari: quia, debuisset addere, *donare* est remittere, *donare moram* moræ gratiam facere. Sed quum dicit acumen esse scholasticum, & inde fictum, quod cum jus donatione in alium transferimus, id non amplius hæreat in donante, evagatur & scopum non tangit, sed circumit. Etiam apud Valer. Maximum lib. 9. *donare silentium* est gratificari alicui eo quod sileas. Sed quæ de Seneca & Luca-

no,

Med. Perfrūere lento scelere, ne propera, dolor.
 Meus dies est: tempore accepto utimur.

Las. Infesta memet perime. *Med.* Misereri jubes.
 Bene est, peractum est, plura non habui, dolor,
 Quæ tibi litarem. lumina huc tumida alleva, 1020
 Ingrate Iason. conjugem agnoscis tuam?
 Sic fugere soleo. patuit in cœlum via.
 Squammosa gemini colla serpentes jugo

Sum-

no, faciunt ad propositum. Itaque cum hoc flum apprehendisset, mirum non exiisse feliciter hoc Labyrintho. Finit dubius, non pertendere se in defensione huius significationis. Delrius vel cum Bernardino, vult peti ab Iasone moram ad fugiendum, ne tantum scelus spectare cogatur: vel de suo, dicere Iasonem mortuis liberis peragatæcepta, se quoque ipsam interficiat, hoc spectaculum sibi remissionem quandam & moram doloris fore. Scaliger, *supplicii dona meus*, & optari lentum supplicium. Hæc omnia *via Mung*. Oedipus vero ille, quem oprabat Scaliger, fuit Hugo Grotius. Is è Luciano suo meminerat, quid hoc usu esset donare moram, nempe remittere, neque mora supplicii & lento cruciati torquere. Hoc postremum votum est desperantium de salute vel sua vel eorum, pro quibus precantur, ut breviter absolvantur. Sic ille: *Rogo, domina, si quid tristius paræs, celerius confice. neque enim tam magnum faciūs admittimus, ut debeamus torti perire.* In contrarium ille, *Sic feri, ut mori se sentiat.* Verbi vim alibi plena manu illustravimus & familiarem fecimus. Dixerat hic *ò pro vsu* sefellisse eruditos, in primis Scaligerum & Lipsium, quid esset donare moram. Ecce homo minime malus, cui Scaliger quidem & ceteri nulla vindicta digni, in Lipsio autem & Delcio tantum libertatis negat ferre. Fortasse, inquit, non sefellit. quid enim? nescierint Lipsius & Delrius, quid esset donare moram? At ò bone,

& nescierunt illi, & tu quoque nescis, nisi accepisses ab eo, cujus sermonem reprehendis: nec hoc vel in te vel in illos crimen est. necesse est enim hominem multa nescire, & summos quocidie ab infimis discere, & qui plurimum sciunt, longe plura nescientes mori. Si non sefellit, & summos quocidie ab infimis discere, & qui plurimum sciunt, longe plura nescientes mori. Si non sefellit, cur scribit Lipsius tuus pugnare hunc versum priori, & illo cupere Iasonem statim interitimi liberos, hoc quærere supplicii moram, & Medeam respondere quasi ex voto Iasonis atque exoratum? Cur Delrius tam multa injuste carpens in amico suo, hoc non modo non carpit, sed etiam laudat? cur quod optimum erat in Grutero, carpit? cur qui petiit *donari moram supplicio*, eum censet petere id differri? Nos utrumque de Seneca bene meritum libenter agnosimus: sed cur aliquid eos sefellisse dicere non liceat, causam nullam videmus. *Gronovius.*

1017. *Meus*] A Creonte mihi datus. Suprà vers. 295. Farnabius.

1018. *Misereri jubes.*] Miseri enim mors grata. vide Herc. Fur. vers. 512. *Idem.*

1019. *Bene*] *Caso jam altero filio.* *Idem.*

1020. *Lumina*] Attolle oculos tuos neque vide, annon agnoscis nie ex solita cæde? prius quidem tibi, jam mihi vindictam poscentem. *Idem.*

1022. *Sic fugere*] Per cædes patrem fugi occiso fratre, Acastum nariti mei patrualem occiso patre suo, te jam conjugem occisis filiis. *Idem.*

Kk 5 1025. *Ego*]

522 L. ANNÆI SENECAE MEDEA. A&V.
Summissa præbent. recipe jam natos parens.
Ego inter auras aliti curru vehar.
Ias. Per alta vade spatia sublimi ætheris:
Testare nullos esse, qua veheris, deos.

1025

1025. *Ego*] Et his dictis vecta cur-
ru junctis draconibus avolat Athenas,
ubi Theseo nupta. Suprà vers. 973.
Farnabius.

1027. *Testare*] Testimonium di-
cas contra deorum justitiam, vel argu-
mento sis nullos esse in cælo deos, si

tibi insigniter scelestæ per æthera pa-
teat impune via. *Idem.* Formavit ex
dicto Diogenis Cynici, *Scirtalum*, qui
temporibus illis prædo felix habebatur,
contra deos testimonium dicere, quod in
illa fortuna tam diu viveret, Cicero 3,
de nat. deorum. *Gronovius.*

L. AN-